

Schimonahia Siluana Vlad

Ce moștenire lăsăm copiilor noștri?

Dragostea lui Hristos, împlinirea familiei

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SILUANA, monahia

**Ce moștenire lăsăm copiilor noștri?: dragostea lui Hristos,
împlinirea familiei / schimonahia Siluana Vlad. - Iași: Doxologia, 2021**

ISBN 978-606-9746-38-7

2

© Editura DOXOLOGIA, 2021

ISBN: 978-606-666-9746-38-7

Schimonahia Siluana Vlad

Ce moștenire lăsăm copiilor noștri?

Dragostea lui Hristos, împlinirea familiei

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului



Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

Doxologia
Iași, 2021

CUPRINS

Cuvânt înainte (<i>Pr. Ioan Nazarcu</i>)	7
Ce moștenire lăsăm copiilor noștri?	9
Dragostea lui Hristos, împlinirea familiei	105
Cuvânt despre vindecarea slăbănogului din Capernaum	159

Cuvânt înainte

Când spui Maica Siluana, de îndată auzi vocea apăsată, dulce și dătătoare de nădejde parcă pentru fiecare problemă pe care ar împărtăși-o cineva maicii. Pe Maica Siluana o cunosc încă de la începutul anilor 2000, când, la o conferință organizată de ASCOR Iași, unde fusese invitată, mi-am dat seama că am multe de învățat de la dumneaei. Am discutat imediat după conferință și de atunci am fost binecuvântat de prezența Maicii Siluana în viața mea. Dorindu-mi să devin asistent social, am avut numeroase discuții cu maica despre cum să-i ajutăm pe cei care sunt în nevoie și uneori uitați de cei din jurul lor. Maica Siluana mi-a fost călăuză prin cuvintele-i pline de optimism fie în scris, fie în discuțiile noastre.

În aprilie 2003, maica mi-a trimis un email: „Mulțumim de grijă și de dragoste. Am ajuns, greu, obositor dar deja au început să treacă durerile și să rămână numai bucuria. Vă mulțumesc pentru toate! Domnul să vă bucure, Domnul să vă întărească, Domnul să vă mângâie, Domnul să vă sporească darul, Domnul să vă dea inimă bună și gând de rugăciune și de dragoste și pentru noi! Cu dor (deja) și iubire în Domnul, Maica Siluana cu măicuțele cele mici”. Cuvintele maicii au fost și sunt medicament pentru inimile sincere care caută răspunsuri la frământările vieții. Deși Maica Siluana s-a mutat la

cele veșnice, cred că celor care au cunoscut-o și au auzit-o le-a lăsat câte un pic din inima ei mare și încăpătoare.

În orașul Luton din Anglia este o frumoasă comunitate ortodoxă formată îndeosebi din familii tinere cu copii de vârste diferite. În anul 2014 am avut privilegiul de a o avea pe Maica Siluana în mijlocul nostru, iar cu acest prilej ne-a împărtășit cuvinte de mult folos pentru cei mici și pentru cei mari. Discuțiile centrale au fost în jurul a două teme importante: „Dragostea lui Hristos – împlinirea familiei” și „Copiii noștri – ce moștenire le oferim”. Pe lângă bogatele și frumoasele cuvinte pe care le veți găsi în această carte, Maica Siluana a împărtășit tuturor dragoste și nădejde. Prezența maicii era o stare de dragoste continuă față de lume, o iubire și o asumare a crucii. Am o mare bucurie că acele clipe petrecute cu Maica Siluana la Luton au prins contur și sunt așezate în această carte. Nădăjduiesc să fie de mult folos celor care le vor citi.

Pr. Ioan Nazarcu

Ce moștenire lăsăm copiilor noștri?

– Maică Siluana, vă spunem bine ați revenit la Luton și-L rugăm pe Dumnezeu să vă dea cuvânt mântuitor, și nouă inimi deschise, pentru a primi cuvântul și pentru a-l înfăptui.

– Mulțumesc, Părinte! Binecuvântați!

Fiecare dintre noi vine pe lume într-o familie – mai bună sau mai rea, mai unită sau mai dezmembrată. Foarte puțini suntem aruncați „pe drumuri” la naștere și cei care rămân în viață în urma acestui eveniment sunt crescuți de cineva, de o instituție, de o altă familie.

Fiecare dintre noi venim în lume pe calea pe care a rânduit-o Dumnezeu. Venim mai întâi în pântecele mamei. Viața noastră începe în momentul zămislirii și, cum vă spuneam și data trecută, în momentul zămislirii apar eu ca *persoană*. Ca *om* însă, am venit la viață la facerea lui Adam, la facerea omului. Aceași viață, insuflată atunci în nările lui Adam, a trecut din Adam în Eva și, prin sămânța lor, în urmașii lor, până la mine. În mine curge aceeași viață transmisă prin picătura de sânge, prin celula vie care este sămânța părinților noștri.

Eu ca *persoană*, cum spuneam, am apărut în momentul zămislirii. În momentul zămislirii, Dumnezeu insuflă o nouă persoană, un nou ipostas, un nou *cine*, un *om nou* în viața dăruită de sămânța părinților în care este vie viața, aceeași viață de la început. Ca urmare, deși ca ipostas

sunt cu totul nou, ca om viu port în mine, în ADN-ul meu, viața întregului om.

Purtăm în noi toată informația, tot ce au trăit înaintașii noștri este scris în noi – doar că noi nu „citim” și nu descifrăm această informație pentru că nu avem nevoie. Descifrăm numai informația care ne este necesară în prezent.

Copiii dumneavoastră o să știe să lucreze pe computer, să facă programare, să facă lucruri pe care le faceți dumneavoastră, dar dacă ar fi acum, Doamne ferește!, un cataclism și am ajunge să trăim în pădure sau în natură, fără electricitate și tot confortul acesta, în curând am ști care plante se mănâncă și care nu, cum să vânezei, cum să gătești fără aragaz. Avem în noi informații cum se trăiește și cum se supraviețuiește în orice condiții, doar că nu este necesar să le activăm pentru că ne adaptăm la cerințele și ofertele mediului în care trăim.

O primă moștenire pe care o avem ca oameni este această „istorie a omenirii”. Istoria omenirii nu este cea pe care o trăim din cărți, nu este cea pe care o învățăm la școală. Acelea sunt *povești*, povestiri despre evenimentele din istorie, sunt viziuni despre evenimentele din istorie scrise, notate, transmise de anumiți oameni. Adevărata istorie este în mine, înăuntrul meu. *Eu* sunt o întrupare a istoriei și o manifest în momentul în care o trăiesc eu. Cu cât mai aproape sunt de cei care mi-au transmis viața mie, cu atât moștenirea transmisă de ei îmi este mai accesibilă.

La noi, chiar și în Biblie se spune că păcatul se moștenește până la al șaptelea neam, are urmare asupra

urmașilor până la al șaptelea neam. Cam de șapte generații noi ne manifestăm însușirile, trăsăturile înaintașilor noștri. Dar cel mai frecvent semănăm cu bunicii noștri, deci punem în practică ce au trăit bunicii noștri. Obiceiurile, experiențele, traumele, bucuriile, realizările, visele, dorințele, credința trăite de strămoșii noștri, cam de la străbunici până la noi, se află în noi ca *informație*, dar nu este activată, și o activăm în diferite momente sau în funcție și de cum alegem, inconștient, dar adecvat nevoilor de supraviețuire.

Așadar, prima moștenire pe care o dăm copiilor noștri este cea pe care am primit-o și noi de la strămoșii noștri, de la neamul nostru, prin părinții noștri. Ei ne transmit odată cu viața un fel de-a fi, un mod de-a trăi, chiar și o viziune despre lume care se activează și îmboğățește prin educație. Spunem de multe ori: „eu așa am apucat”, „noi așa am apucat”, „așa este la noi”, și credem că valorile acelea sunt bune pentru noi fiind că i-au ajutat pe ai noștri să supraviețuiască și să trăiască în condițiile lor. La fel spunem și despre condițiile mai puțin bune: „Tata o bătea pe mama, și n-a murit nimeni. Mama a murit de bătrânețe, n-a murit din cauza bății”. E uimitor, lucruri mai puțin bune sau chiar rele ni se par normale, firești, pentru că fac parte din moștenirea noastră.

Aici ne vom întoarce, pentru că în această moștenire sunt prinse rădăcinile multor neazuri din viața noastră: accidente, divorțuri, pierderi, pierderi de bani, toate acestea sunt cumva determinate de moștenirile generațiilor anterioare. Căutând bine, vom descoperi de ce cineva nu reușește să ajungă la un rezultat, câștigă, câștigă,

și apoi pierde tot, sau ea are succes și, dintr-odată, ultimul examen nu-l mai ia... O mulțime de situații se explică printr-o moștenire primită din generațiile trecute. Dacă un bunic a nedreptățit pe cineva, sau a furat, sau s-a îmbogățit printr-o nedreptate, atunci în general nepoții, cei din a doua generație, pierd. Dacă cineva a pierdut mult, a făcut fapte bune, urmașii compensează. Dacă cineva s-a sinucis, dacă cineva a ucis, dacă cineva a murit de moarte năprasnică și tot ce se păstrează ca secrete în neamul nostru formează poverile grele, moștenirile foarte grele ce apasă pe mulți oameni. Când oamenii au trăit în Biserică și s-au spovedit, s-au pocăit pentru aceste păcate grele, urmașii nu mai sunt afectați. Când cineva ucide, dar se spovedește și primește iertarea, numai el va suporta consecințele. Dar dacă el a ucis în război ori în altă parte, ori a violat și nu l-a văzut nimeni și nu s-a spovedit niciodată, toate acestea rămân ca secrete (și sunt demonstrate acum și științific), și se manifestă în generația următoare ca boli sau întâmplări nefericite.

Unei tinere bolnave de schizofrenie i se fac analize, și i se face și analiza ADN-ului. Și într-o secvență a ADN-ului se vede o deformare (o acoperire a unei anumite secvențe, adică o blocare a informației). Se face analiza și mamei – nimic semnificativ; se face analiza bunicii: la ea, apare exact aceeași deformare. Stând de vorbă cu bunica, s-a aflat că ea fusese violată de tatăl și născuse un copil (mama fetei) din incest. Ea a trăit această traumă și n-a spus nimănui, a trăit cum a putut, a ținut-o secretă pentru că vremurile erau cum erau, și copila, nepoata ei, fiica fiicei sale, n-a putut să ducă această povară și

s-a îmbolnăvit de schizofrenie. Energia traumei, ascunsă în memoria trupului și a sufletului ei, s-a transmis mai departe pentru a ieși la suprafață în altcineva, ca să fie trăită, să fie iertată, să fie dată lui Dumnezeu pentru vindecare.

E important să nu luăm aceste urmări ca *ispășiri*. Pătîmind aceste moșteniri, nu ispășim păcatele neiertate ale strămoșilor, ci doar le scoatem la „vedere” ca să fie vindecate. Pentru asta e nevoie de pocăință, dragoste, rugăciune.

Un alt exemplu, întâlnit de mine: un alt tânăr, – credincios, cu studii înalte, bine pregătit, mi-a mărturisit: „Mie mi-e rușine mereu. Mi-e rușine, și nu știu de ce. Mă rog, o biruiesc, dar ea revine. De unde vine rușinea asta?” „Să căutăm în neam, să vedem ce lucru de rușine s-a întâmplat mai demult.” A întrebat, a căutat – și nimic, nimic, nimic. *Parcă* bunica a avut o poveste, *parcă* a vrut să se căsătorească cu un băiat, și până la urmă s-a căsătorit cu altul. Altceva nu știa. A mai cercetat și... o mătușă mai de departe i-a zis că bunica a rămas însărcinată cu un băiat, dar s-a căsătorit cu altul, bunicul lui. Tatăl băiatului respectiv, conceput în prima relație, dar născut și crescut în casa celui de-al doilea bărbat, a crezut toată viața că tatăl lui este cel care l-a crescut. Și cel de care vă vorbesc a crezut că bunicul lui este bunicul lui bun, n-a știut că era un altul. Așadar, această bunică a trăit o rușine. Pe vremea aceea, să rămâi însărcinată ca „fată-mare”, în afara căsătoriei, era o rușine foarte mare. Această rușine a fost camuflată prin căsătorie și prin păstrarea

secretului, dar nepotul o trăiește ca rușine inexplicabilă și anxietate!

O mulțime de boli se explică prin moștenirile acestea transgeneraționale. Încă la noi, românii și popoarele ortodoxe, e bine, pentru că la noi oamenii încă se spovedesc. În Franța, de exemplu, sunt foarte mulți bolnavi, sunt oameni cu boli de gât – și se descoperă că în neamul lor au existat ghilotinați sau spânzurați în timpul Revoluției, sau că au ucis ei pe alții. Pretutindeni, toate păcatele neiertate de Dumnezeu și de oameni, devin traume atât pentru cel ce-l face sau îndură, cât și pentru cei din jur și pentru urmași.

De aceea în Biserică Mântuitorul ridică păcatul de la noi. Oamenii se spovedesc de toate cele pe care le fac, și Dumnezeu le ridică, îi vindecă, îi dezleagă. Această traumă este ștearsă prin spovedanie, nu mai rămâne ca o „fantomă”, ca un secret în sufletul omului. La noi, de la comunism înapoi, foarte mulți dintre bunicii și părinții dumneavoastră n-au mai mers la biserică și nu s-au mai spovedit sau ascundeau acele păcate grele. Înainte de comunism, oamenii formau comunități strânse și toată lumea se spovedea cel puțin în posturi. Cine nu se ducea la biserică și nu se împărtășea, era cunoscut de comunitate ca un răufăcător, era exclus. Acum nimeni nu mai știe ce și cine a făcut, și asta se revarsă asupra copiilor noștri.

De aceea este important să nu ascundem nimic, este important ca atunci când ne căsătorim să ne spovedim, dacă se poate, și bunicii și socrii și cuscrii, ca cei doi tineri să plece în viața lor curățiți, chiar dacă nu au

fost curăți. Cine este curat, cine este fără de păcat?... Dar *curățiți* – pentru că Dumnezeu asta face, ridică păcatul de la noi și ne curăță de consecințe. În multe zone din țară mirii se duc la cimitir și își cer iertare de la rude și îi asigură de respectul lor.

Când oamenii mureau, cei vii își luau rămas-bun de la ei, se împăcau și toate acestea aveau consecințe benefice asupra lor și a urmașilor. Acum zicem: „Păi nici nu-l cunosc, parcă am avut un unchi care nu-știu-ce a făcut, dar nu-l cunosc”. Nu-l cunoști tu, dar în sângele tău, în viața ta această informație există și se transmite copiilor.

Importantă este și viața nașilor. Mulți, când aleg nașii pentru copii, se gândesc să aibă bani, să fie drăguți, darnici... Dar nu se gândesc și nu știu ce moșteniri pot lăsa copilului ca părinți duhovnicești. Îndrăzniți să vă lepădați de păcate, oricât de mici sau mari ar fi. Nu există păcat pe care Dumnezeu să nu-l ierte, nu există păcat pe care Dumnezeu să nu-l ridice de la noi, dacă I-l dăm. Păcatele noastre sunt un gunoi, o pleavă în fața milostivirii lui Dumnezeu. Dar omul ține, păstrează anumite păcate din rușine, din frică... Nașii de Botez, nașii de Cununie, dacă tot ne botezăm și ne cununăm – eu vorbesc cu dumneavoastră, care vreți să vă mântuiți și veniți la biserică, – să se spovedească înaintea de Sfintele Taine, să se lepede de păcate, pentru ca pruncul, în cazul Botezului, să fie cât mai ușurat.

În afara moștenirilor de la strămoșii noștri, le mai lăsați copiilor și moștenirile din „povestea” vieții dumneavoastră. Mama are povestea ei, tatăl, povestea lui, și

tot ce au trăit părinții, mai ales înainte de conceperea copilului, se poate transmite acestuia. De aceea, când oamenii își doresc copii, e bine să postească, să se purifice, să trăiască o perioadă de curăție, de dragul copilului. Să se gândească la copil. Nu toți copiii vin pe lume pentru că sunt doriți. Soțul și soția nu se îmbrățișează ca să facă copii, ci se îmbrățișează pentru că se iubesc, și copilul apare ca rod al acestei iubiri și este binecuvântat. Dar nu toate actele intime sunt din dragoste. Și, chiar și în primul caz, este important să vedeți ce viață ați dus până atunci.

După cum v-am mai spus, păcatele părinților influențează foarte mult, vin ca moștenire asupra copilului. Sunt copii care se nasc cu apucături de desfrânare. La două luni, la trei luni îl vezi că face lucruri ciudate. Acestea sunt moșteniri de la mamă și de la tată în perioada imediat înainte de concepere și chiar în perioada sarcinii. O femeie îmi spunea că fetița ei are un comportament ciudat, la trei-patru luni, se mișca într-un anumit fel până se înroșea, transpira, și apoi se oprea. Am întrebat-o dacă a avut relații în timpul sarcinii și mi-a zis că s-a dus la Maternitate din brațele soțului. Și atunci vă dați seama că tot ce trăiește mama se transmite copilului, e vorba de vibrații... Copilul nu știe ce face, el nu urmărește păcatul, ci pur și simplu simte cum niște atingeri îi provoacă plăcere. Când își va da seama ce înseamnă asta, va face legătura cu păcatul, dar până atunci este deprinderea obținerii plăcerii...

Aici fac o paranteză: este foarte important să nu îmbrăcați copilul cu hăinuțe strâmte, pentru că strânssoarea poate să-i producă senzații pe care apoi să le caute

și să devină dependent de ele. Să fie spălat cu grijă și să nu fie ținut cu *pampersii* douăzeci și patru de ore, pentru că dacă nu se dă jos murdăria, copilul este afectat.

Nu țineți copiii de partea sensibilă la atingere. Copilul poate deveni dependent de o astfel de atingere, fără să știe despre ce e vorba. Dacă vedeți că face așa ceva, luați cu blândețe mânuța, nu-l jigăniți, nu-l etichetați, nu-i spuneți că face prostii. El nu face prostii, este pur și simplu un gest despre care a descoperit întâmplător că-i produce plăcere, și îl face în continuare până ajunge la pubertate... Este extrem de important să fiți atenți la acest lucru, dar și să vă corectați pe voi.

Această moștenire pe care o lăsați copiilor vă ajută și pe voi: când vedeți cum se poartă copilul, să vă vedeți pe voi înșivă. Uitați-vă la copii ca într-o oglindă. Copiii vă arată cum sunteți sau cum ați fost la vârsta lor. Mulți părinți practică această „oglundire” doar vânzând asemănările cu celălalt. Apoi, uneori nu găsiți ușor cu cine seamănă, pe cine scoate la lumină. Într-un caz era o prietenă a tatălui dinainte de căsătorie. Informația aceea a rămas în „inima” tatălui și s-a transmis copilului. Este o informație, ca și un virus în calculator care se transmite mai departe în programe. În acest sens, cunosc un caz șocant. O femeie a născut un copil mulatru, deși soțul era român, blond. Testul de paternitate a dovedit că era tatăl copilului. Ce se întâmplase? Soția avusese în studenție o relație de dragoste, de vreo doi ani, cu un coleg din Etiopia. După terminarea facultății, relația s-a destrămat fără probleme și fiecare s-a dus în treaba lui; ea a intrat în producție, a întâlnit un alt bărbat, s-au iubit, s-au

căsătorit – și s-a născut acest copil. Când s-au adresat specialiștilor, ei le-au spus că se mai întâmplă așa ceva și că niște savanți ruși au descoperit că sămânța bărbatului care pătrunde în trupul unei femei dispare ca substanță biochimică, dar nu dispare informația... Iată de ce ne zice Mântuitorul că bărbatul va fi un singur trup cu femeia. Ai pus sămânță acolo, ceva din tine a rămas acolo, în femeie, ca informație.

De ce, după o viață libertină, multe cupluri nu au copii imediat sau îi pierd prin avort spontan? Pentru că un copil conceput în aceste condiții ar primi moșteniri prea grele și contradictorii și n-ar putea să trăiască. Pe măsură ce oamenii se așază în dragoste, se așază în viața lor nouă, celulele se regenerează, iar informația s-ar putea să nu se mai transmită, dacă și-au înnoit cu adevărat viața prin credință și pocăință și prin lepădarea de trecutul pătimăș. Prin harul pocăinței, prin împărtășanie și rugăciune, Dumnezeu nu doar șterge păcatele, ci, prin Duhul Sfânt, le face noi pe toate. Din păcate, nu toți oamenii se pocăiesc cu adevărat și spun la spovedanie toate cele „ale tinereții”, ci cred că „păcatele tinereții nu se socotesc!”. Așa este, ele se șterg ușor, dar nu se șterg singure – aceasta este taina. Dacă am admirat sau admirăm pe cineva, fiul nostru poate să semene cu cel pe care îl admirăm. Dacă urâm pe cineva, copilul nostru poate avea ceva din persoana aceea, dacă patima este foarte mare.

Așadar, acesta este un alt aspect al moștenirii pe care o lăsați copiilor. Aici am vorbit doar despre cele rele, dar sunt și lucruri bune care se transmit copiilor.

Următoarea moștenire vine din familia lărgită sau din afara familiei. Aici părinții fac greșeli absolut îngrozitoare. Cunoaștem exemple și unele sunt trecute în anumite cărți, dar altele nu au putut fi publicate. Avem situații foarte grave, când fratele mamei abuzează o nepoțică. Cei mai periculoși dintr-o casă sunt unchi, frații mamei sau ai tatălui care stau în casă și cu băieții, și cu fete. Trebuie să fiți foarte atenți, știu că vă iubiți frații, știu că ne iubim unii pe alții, dar noi nu știm ce se întâmplă cu mintea omului când bea. Omul capabil de nu-știu-ce grozăvii la băutură nu are neapărat fața marcată de asemenea lucruri. Apoi sunt și bunici, vecini, bătrâni, bătrâne cu apucături nefirești. Sunt fete care se plâng că au fost lăsate când erau mici la o bătrână și au fost abuzate într-un fel pe care mintea noastră nici nu poate să-l conceapă.

Trebuie să fiți atenți, să fiți vigilenți, e nevoie să vorbiți cu copiii, să învețe să spună *nu*. Copiii trebuie să știe că pe lume există și oameni răi, că există rău și că noi trebuie să ne ferim. Nu trebuie să intrați în amănunte, vă rugați și vă învață Dumnezeu ce și cum să ziceți.

De obicei, când îi faci copilului semnul crucii, când îl binecuvântezi, când te rogi, lucrurile acestea rele nu se întâmplă. Ele se întâmplă când sunteți nepăsători. Se întâmplă lucruri îngrozitoare și când unul dintre părinți îl abuzează pe copil. Mamele de obicei nu cred fetele: „E, lasă c-ai făcut tu ceva!”. Sunt părinți care își acuză copiii că ei i-ar fi provocat pe cei maturi să fie abuzați. Sunt copii care suferă traume din neatenția părinților. Sunt copii și tineri care suferă că și-au văzut părinții

dezbrăcați, că „mama mea a umblat dezbrăcată în fața mea”, că „tatăl meu intră peste mine în baie”. Toate lucrurile astea îi ating pe copii și îi marchează, ca o adevărată moștenire – viața lor nu mai este aceeași. Sunt și dintre dumneavoastră care ați avut traume: „jocuri” între frați, între veri, toate aceste jocuri „de-a mama și de-a tata” îi marchează pe oameni, le țin minte toată viața, dacă nu sunt spovedite, dacă nu sunt vorbite cu cineva, dacă mama nu-i destul de prietenă și se sperie și ea să fie prea apropiată de copil. Când se întâmplă astfel de lucruri, copiii nu trebuie acuzați, copiii trebuie protejați, trebuie iubiți, trebuie înțeleși și nu jigniți sau făcuți de rușine.

O altă moștenire vine de la grădiniță și de la școală. Să fiți atenți că la școală învățtoarea sau educatoarea transmite, ca și mama, conținuturile ei sufletești aproape direct. Copilul este avid să fie iubit, să fie apreciat, să fie băgat în seamă, așa că se deschide total, către tot ce este în celălalt. E nevoie să stăm de vorbă cu copilul ca să ne povestească dacă este ceva nesănătos în acea relație. De la copilul mai mic, cea mai bună metodă să aflați asta este să-l lăsați sau să-l puneți să se joace, să vă jucați cu el, cu păpuși. Copiii nu povestesc, nici nu știu și nici nu vor să spună, mai ales dacă cineva i-a amenințat sau i-a învățat să „nu spună nimănu” ceva: „Nu spune asta lui mama, că nu înțelege!”. Jucați-vă cu păpușa și ascultați ce spune copilul.

Venise la mine la școală o fetiță care trebuia să intre la clasa pregătitoare și am întrebat-o la interviu dacă mami și tati o bat. S-a uitat așa, scurt, către mama și a zis: „Nu”; la fel și după aceea, când cineva a stat de vorbă

numai cu părinții și altcineva cu copilul. Iar când s-au jucat cu o păpușă, când aceasta a stat într-o anumită poziție, fetița a zis: „Vezi că te pocnesc imediat, dacă nu stai drept!“. Și am întrebat-o pe mama unde a văzut așa ceva, iar ea a zis că într-un film, un film, desigur, cu „te pocnesc!“. Când copilul se joacă, reproduce cuvintele și gesturile celor din jurul lor, iar atunci află lucruri foarte importante.

Atenție foarte mare la moștenirea culturală, socio-culturală, de la prieteni, de la vecini. Copilul, când i se întâmplă ceva mai special, se schimbă, ori face pipi în pat, ori devine trist, ori nu mai mănâncă, ori țipă în somn. Atunci trebuie să fiți foarte atenți să vedeți ce s-a întâmplat și să-i veniți în întâmpinare, să-i veniți în ajutor, ca să poată să-și trăiască trauma. Orice ni s-ar întâmpla, oricât ar fi de dureros și de înfricoșător, dacă cineva ne ajută să trăim acel eveniment, să-l integrăm în viața noastră, va fi bine. Dacă copilul nu vorbește cu nimeni despre durerea și nedumerirea lui, le va îngropa în suflet și viața îi va fi bolnavă.

De obicei, îi pierdem pe copii atunci când începe școala, când părinții încep să-și abuzeze, să-și tortureze copiii pentru note. Nu știu cum e la dumneavoastră, dar în țară este o epidemie. Toți copiii sunt bătuti să ia numai „zece“ și să fie premianți. Îl întreb pe taticul care strigă la copilul lui pentru note: „Matale ai luat zece?“ „Ei, tocmai de aia el trebuie să ia, pentru că eu nu aveam minte.“ „Păi“, zic eu, „uite că te-a moștenit, are mintea matale. Ce poți să faci, dacă tu ai fost corigent, el cum

vrei să fie premiant?" „Păi ce, dacă învață și face ce trebuie... Eu vreau să fac om din el!”

Cred că și aici sunt persoane cu masterat care lucrează în construcții, iar domnișoara cu facultate și cu specializări lucrează în menaj. Aceasta se întâmplă aproape în toate țările în care căutați de lucru. Am învățat bine, am făcut facultatea – și? Nimeni nu m-a întrebat ce simt, cum trăiesc, dacă sunt bucuroasă, dacă mă bucur de viața mea. Părinții nu mă învață, școala nu mă învață, toată lumea mă îndeamnă să învăț, să învăț, să știu, iar ce știu uit după ce am luat examenul. Și uite așa ajungem maturi și nu știm să trăim, nu știm să ne trăim viața.

Pentru dumneavoastră este extrem de important să realizați că, venind în altă țară și pătrunzând în cultura și civilizația ei, le oferiți copiilor încă o moștenire. Copiii dumneavoastră primesc ceva „în plus”: merg la o școală unde sunt învățați că se pot „orienta cum vor ei” să fie băieți sau fete. E nevoie de mare grijă, să-i pregătiți să nu primească lucrurile astea. Da, ei nu vor fi „în rând cu lumea”, dar vor fi mândri că au valori sănătoase și un scop în viață dincolo de păcat și patimă. Dar pentru asta au nevoie să fie ajutați, susținuți, să nu fie singuri. Să știe că în lume există răul și urâtul și să învețe să se apere și să-și mărturisească valorile. Nu vor fi marginalizați de toți cei din jur, pentru că mulți copii și adulți din această lume au încă valori sănătoase. Apoi, fiți atenți la ce școală vă dați copiii, cum învață acolo. Mai bine săraci și curați, decât să ștergeți de pe certificatul de naștere „mamă”, „tată”. Sunt lucruri foarte importante pentru noi. Să vă orientați, să luați ce este

bun, puteți să vă faceți școlile dumneavoastră. Școlile catolice și anglicane sunt încă foarte bune, școlile confessionale. Nu vă temeți că copilul o să devină catolic, că nu asta este pericolul – pericolul este să nu intri în contact cu această lume care vrea să ne distrugă ca *persoană umană*.

Tot ca neajuns pentru venitul într-o altă țară, îmi spunea o prietenă pe drum că a auzit mulți români vorbind o „româno-engleză”, o „româno-franceză”, o „româno-italiană”: se amestecă cuvinte din cele două limbi și copilul nu mai vorbește corect niciuna, în orice caz, nu vorbește corect românește, folosind multe cuvinte amestecate. Vă dau un exemplu: „Să mergem *home!*”, „Ce ai mâncat la *dinner*, la *breakfast?*”. Feriți-vă ca de foc de asemenea lucruri! Vorbiți corect cu copiii dumneavoastră limba română, ca să învețe limba română, dați-le drumul la școală ca să învețe corect limba engleză. Vorbiți cu ei cât puteți mai corect și fiți atenți cum vorbiți, pentru că aceste amestecuri fac din creierul nostru varză, și copilul va gândi varză. Și aceasta este o moștenire pe care i-o dați copilului.

În condițiile cele mai bune, ce moștenire le oferim noi copiilor? „Măi, tu să fii ca mine, că eu m-am descurcat în viață și sunt ca ta'tu-mare, nu contează că era bețiv, curvar și astea, nu intrăm în amănunte, dar el era cineva în sat, a fost și primar...” Deci îl oferi pe acela ca model, îi dai acel nume. Și numele, oameni buni, aduce cu el o informație, își pune o pecete. Dacă te-ai gândit la cineva când i-ai pus numele copilului, el va prelua din informația aceea și va lucra asupra lui ca o pecete, ca o binecuvântare sau ca un blestem. Va fi obligat să se poarte

ca bunicul. Luați mai degrabă numele sfântului din jurul zilei în care se naște copilul și alegeți un singur nume. De ce alegem să dăm copilului două-trei nume, adică două-trei personalități? Noi și-așa avem o mulțime de personalități, una e ca tătic, una e ca soț, una e ca profesie, una e ca român... și încet, încet, omul se rupe în aceste diferite personalități și n-are o viață coerentă, n-are o viață de care să se bucure. Dacă mă cheamă și Maria și Vasilica, Dumnezeu cu mila! Dacă ați dat mai multe nume, Dumnezeu să vă ierte, dar să știți că nu-i lucru ușor pentru un copil să aibă mai multe nume. Deci atenție la nume, că informația se duce, nu vă gândiți la altcineva când îi puneți nume ca să semene cu cutare. Frații noștri romi fac asta, dar ei dau nume și mai vinovate: dacă-i spune Ronaldo pentru că a văzut un meci cu el, mai merge, dar dacă îi zice Frigider?! Este extrem de important numele, este ceea ce mă cheamă pe mine să mă deosebesc de ceilalți.

Ce moștenire este benefică pentru copiii noștri? Oferirea de condiții ca să devină *ei înșiși*. Nu ca mine, nu ca tine, nu ca bunicul, nu ca Superman – ci ca el însuși în relația sa personală cu Dumnezeu. Fiecare este unic. Omenirea este nefericită pentru că părinții își torturează copiii să fie altfel decât așa cum ar deveni dacă ar fi *liberi*. Oamenii se torturează în căsnicie ca fiecare să devină *altfel*: Tu mă ții pe mine dacă o să fiu așa, eu o să te țin pe tine dacă o să fii așa! Dar scopul familiei, scopul iubirii este ca fiecare să devină *cum este el chemat de Dumnezeu*.

Cel mai important lucru pe care trebuie să-l dați și să-l lăsați moștenire copiilor este iubirea. Nu uitați că

părinții trebuie să-și iubească copiii. Copiii au porunca *să-i cinstească pe* părinți și să-i asculte. Iubirea copiilor pentru părinți poate să ia, de multe ori, forma unui atașament nesănătos. Copilul în mod firesc își iubește părinții și este atașat de ei, dar în mod la fel de firesc el are nevoie să se desprindă de ei, să se lepede de mama și de tata ca să devină o persoană nouă, independentă. Altminteri, uitați-vă la copiii care și-au iubit „cu recunoștință” părinții: au rămas necăsătoriți sau aleargă, după căsătorie, la mama acasă, în loc să stea cu soția/ soțul și cu copiii. Aceste atașamente bolnave față de părinți distrug multe familii și multe vieți. Părinții își iubesc copiii în mod sănătos când îi formează pentru a deveni ei înșiși, pentru a-și continua viața în afara vieții lor. Părinții sunt cei care le datorează copiilor iubire, aceasta e poruncă dumnezeiască – *tuturor* copiilor lor aceeași iubire. Aici mulți părinți păcătuiesc iubind pătimăș și făcând diferențe între copiii lor. Sunt copii care suferă că „mama o iubește mai mult pe soră-mea” sau „îl iubește mai mult pe fratele meu”. Unele mame chiar mărturisesc: „N-am ce face, mi-e mai drag ăsta decât celălalt”. Aici trebuie multă rugăciune. Cereți: „Doamne, nu mă lăsa, dă-mi să-l iubesc și pe celălalt la fel!”. Sunt unele aspecte mai ascunse, că „seamănă cu mine” sau „seamănă cu maică-mea, nu cu soacră-mea”. Și aici trebuie multă rugăciune. Sau, dacă părinții au divorțat și copilul seamănă cu taică-său sau cu mama-soacră, bietul de el suferă din cauza asta. Multă rugăciune: „Doamne, dă-mi să plinesc porunca *să iubesc*”.

Cea mai importantă moștenire pe care o dăm copiilor noștri este posibilitatea de a deveni oameni *altfel* decât noi și altfel de cum vor ei. Cum? Dându-L lor pe Dumnezeu. Fără Dumnezeu, oamenii vor alege modele omenești. Oamenii nu pot să trăiască și să crească fără modele. Omul este o ființă mimetică, o ființă care învață să devină *om*. Omul nu e „gata”, numai rața e „gata” imediat ce a ieșit din ou: oul îl clocește o găină, apoi cresc eu bobocul, dar tot rață se face, și nu învață să mănânce de la mine cu furculița și lingura, ci face ce știe să facă rața. Un copil, dacă este crescut de o rață, o să se poarte ca rațele. El, mic fiind, nu-i gata om – învață să devină om, și dacă nu-i dăm Modelul care-l învață aceste lucruri, el mă va imita pe mine, pe polițist și pe cine mai întâlnește, mai ales pe prietenii dintre blocuri sau din discotecă. Modelul omului este Hristos. Copilul are nevoie să-L cunoască pe Dumnezeu. Modelul și-al fetei, și-al băiețelului este Mântuitorul, și El ne învață *cum să trăim*.

Este important ca copilul să-L cunoască pe Mântuitorul de mititel: să-l aduceți la biserică, să-i spuneți când îl împărtășiți că-L primește pe „Doamne-Doamne”, nu că-i „papa bun” sau „papa dulce”. Da, e bun, dar e „Doamne-Doamne” Care-i bun! Să-l țineți în brațe, să-l faceți atent la momentele esențiale ale Sfintei Liturghii: „Acum vine Doamne-Doamne!”. Să-l ajutați să perceapă și să respecte liniștea aceea specială din timpul Anaforalei și Epiclezei. Dacă veți trăi Sfânta Liturghie cu ei în brațe, o vor primi ca moștenire și de la dumneavoastră. Învățați-i pe copii „Rugăciunea inimii”. Vârsta de doi ani e cea mai potrivită pentru asta.

Foarte important, când copilul este în pânțece, să-i citiți Evanghelia. Poate ați văzut că mulți copii știu tot ce se întâmplă în biserică încă din burtică și, când vin la vedere, recunosc toate. Am văzut copil cântând la Botezul lui... Toți copiii pe care îi pup în burtica mamei, când mi-aud vocea în biserică, se uită după mine, că i-am tot alintat când erau în burtică și-mi cunosc vocea!

Și după naștere să-i citiți cu voce tare Sfânta Scriptură. Până la șapte ani, copilul ar trebui să parcurgă de trei ori Noul Testament, cu ajutorul părinților. Apoi există Biblia cu ilustrații pentru copii.

Să ascultați muzică simfonică și în timpul sarcinii, și după naștere. Copiii sunt foarte receptivi. Ei percep altfel decât noi. De exemplu, copiii nu se uită la *icoane*, ei se uită la Maica Domnului, la Domnul. O fetiță de două-trei luni râdea și gângurea cu Maica Domnului. Gângurea ceva, apoi tăcea și asculta. Vorbea cu Maica Domnului și Maica îi răspundea. Un alt părinte, un preot, își găsește copilul în pătuț unde avea icoana Mântuitorului Care binecuvânta, și-l găsește și pe el făcând cu mâna mișcarea binecuvântării, uitându-se la icoană. Mântuitorul îl învață mișcarea, nu era o simplă imitație a gestului nemișcat. Copiii au o receptivitate pe care o pierd cu timpul, creierul lor fiind foarte ocupat să învețe să trăiască în această lume...

Dacă Modelul acum se „sapă”, se întipărește, dacă copilul știe viața Mântuitorului, el nu doar se împărtășește, ci și Îl recunoaște ca Persoană. Dacă se roagă... Mi-au povestit niște prieteni că au trecut printr-o furtună, fiind în vacanță, în Marea Egee. Furtuna a fost așa

de mare încât s-au rupt scaunele de pe punte. Ei s-au prins de o masă fixată în podea și se rugau cu voce tare: „Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-ne!” Copila, care era cu ei, după acest eveniment, când se întâmplă ceva care o sperie sau o supără, se duce și se roagă, se duce și strigă la Dumnezeu. Ea are o relație cu Dumnezeu. Acolo s-a întâlnit cu Dumnezeu cel Viu Care i-a salvat viața.

Dacă, atunci când sunteți furioși sau triști, copilul vă vede, vă aude zicând: „Maica Domnului, ajută-mă să nu mai strig!”, sau: „Maica Domnului, ajută-mă să fiu blând!”, sau: „Doamne, ce să fac eu acum?”, copilul va învăța să se raporteze astfel la Dumnezeu în momentele de neputință. Copilul nu are nevoie de părinți „supermen”, ci de părinți vii, conectați la Sursa Vieții, la Dumnezeu. Astfel, când mințiți sau faceți un lucru rău, să ziceți: „Doamne, iartă-mă!”. Copilul învață să vorbească cu Dumnezeu și să ceară ajutor la Cine trebuie.

Moștenirea cea mai de preț este o relație vie cu Dumnezeu, așa cum este dată în biserică și acasă.

Apoi, o moștenire valoroasă o formează deprinderile sănătoase. Copilul trebuie iubit și răsfățat. Vedeți că Mântuitorul, în unele icoane, Se răsfăță în brațele Măicuței Sale. Se spune că până la trei ani copilul are doar nevoi, nu și dorințe, iar nevoile, spre deosebire de dorințe, trebuie împlinite fără negociere. Și dragostea alint, răsfățul sănătos, este o nevoie pentru copilul mic. Dar, tot în această perioadă, în relația copil-părinte se dă bătălia pentru „cine-i șeful”. Dacă vă luați un cățel, primele mișcări sunt pentru stabilirea șefului. Cățelul

încearcă să preia comanda: „Acuma să mă duci afară, acuma să...”, și, dacă nu-l ascuți, învață că nu e el „șeful!” și se supune. Dar, la început, bățalia este cruntă. Și, dacă ai cedat, te duce el pe tine. Cu copilul e la fel: de când apare pe lume, vrea să conducă. E nevoie de multă intuiție și dragoste, dar și de fermitate pentru a-l iubi și răsfăța pe copil fără a-i da voie să conducă. Cum? Ascultându-l. Începe să plângă? Ascultă-i plânsul și spune-i: „Te doare? Ți-e frică? Vrei papa?”. El nu înțelege cuvintele, dar atenția mamei către el îl face să descopere că este văzut, că este auzit, că este iubit. Dacă nu-l ascuți și nu-i arăți că-l ascuți, va învăța că nu are decât să țipe, să plângă pentru a-și ține mama în alertă. Fugiți de instalarea mecanismului „cauză-efect”: el a țipat și tu i-ai pus biberonul în gură... O țigăncușă de la un centru de zi îmi zicea: „Cum să nu fumez, când după ce mi-a scos țâța din gură mama mi-a băgat țigara?!”. Da, cum să nu bagi țigara în gură, când tot timpul ți s-a astupat gura cu ceva: sân, deget, sușetă ...

Copiilor nu trebuie să li se închidă gura, ci trebuie ascultați. Ei țipă și fac rău când nu sunt ascultați, sau dacă îi ascultăm doar cu jumătate de ureche: „Tata, vreau să-ți spun ceva”. „Da, tată, zi!” – iar în timpul ăsta cauți canale pe televizor. Mama zice că ascultă, face mâncare și în timpul ăsta cică ascultă. Nu, nu ascultă. Mai bine îi spui: „Nu te pot asculta acum, că am o treabă, te ascult peste jumătate de oră”. Iar atunci când ți-ai propus să-l ascuți numai pe el, să nu faci și altceva în acel timp, chiar să-l ascuți. El îți spune ceva, îți dă o informație, și se va simți iubit dacă îl primești.

De cele mai multe ori, oamenii vor de la noi doar atenția noastră. Asta-i lecție mai ales pentru bărbați. Cineva relatează un caz: Vine soția la soț cu două perechi de pantofi, unii verzi și unii roșii, și zice: „Iubitule, pe care să mi-i pun?” „Pe ăia verzi.” „Aha, știam eu că nu-ți plac ăștia roșii, niciodată nu ți-au plăcut. Nu vezi că nu vin pantofii verzi la rochia asta, cum să mi-i pun?” „Bun, iartă-mă, pune-i pe ăia roșii.” „Aaa, ai zis așa numai pentru că am țipat la tine, tu niciodată nu-mi dai atenție!” Și bărbatul își zice: „Ce-o fi vrând asta de la mine, ce să fac?”. Ce credeți că vrea, ce trebuie să-i spuneți? „Tu, draga mea, ești atât de frumoasă încât orice ți-ai pune îți vine bine. Ești minunată, din partea mea, poți să mergi și în picioarele goale!”

Bărbatul vorbește puțin și de multe ori vrea să vorbească numai el, ce a făcut, ce a dres ș.a.m.d. – și tot el zice de soție că nu mai tace. Păi, pentru că nu *ascuți!* Când ascultăm un om, el nu mai vorbește în plus. Dacă vine cineva să-ți vorbească vrute și nevrute, de fapt testează terenul și, dacă vede că nu ascuți, își zice: „Nici nu tac!”. Simte că vrei să fii politicos, să ascuți, să fii drăguț, dar că te prefaci – și zice: „Lasă că-ți arăt eu!”, și face de fierbe sângele în tine pentru că nu mai tace. Ce poți să faci? Zici: „Cinci minute o ascult fără nici un gând, cu atenție”. În cinci minute i se termină toate ideile dacă e ascultată, dacă e privită. Asta vrea: să fie văzută, să fie auzită! Dacă nu tace, doar peste cinci minute să-i spui ceva, iar dacă peste încă cinci minute tot nu tace și nu tace, și ești celibatar (ca să nu vorbesc numai de căsătorii și de copii), îi spui că e ora la care citești *Paraclisul*.

Și-o să vezi cum pleacă! Să aveți, așadar, totdeauna la îndemână *Paraclisul* pentru persoana care nu tace...

Așa și copiii, când vorbesc mult, sau fac rele, arată că n-au fost ascultați, n-au fost văzuți. De cele mai multe ori copilul nu vrea decât să fie auzit...

Repet: când vine cineva și se plânge, te gândești: „Dar ce pot să fac eu pentru el?! Îmi spune că l-au dat afară de la serviciu și nici eu nu am serviciu, nici n-am firmă, n-am unde să-l angajez”. Este greșit așa – el n-a venit la mine, la Maica Siluana, să-i gădesc serviciu, ci să-și plângă durerea lui, s-o spună cuiva. Dacă l-ai ascultat pe omul ăla până la capăt, el are deja o soluție – pentru că a comunicat, a fost ascultat, a fost auzit.

Nu dați sfaturi. Vine cineva și zice: „Ce să fac?”. Nu cădeți în capcana să-i spuneți: „Fă așa”, că zice: „Da, dar...” și tu îi spui: „Fă așa”. „Da, dar...” Te ține cu „Da, dar...” două săptămâni, având răspunsuri împotriva pentru orice. Ci poți spune: „Dar mama ta ce zice?” „A, mama!”, și începe să-ți spună ce zice mama. „Dar tata?” „Dar fratele?” „Dar Părintele?” – și așa îți spune toate variantele, pe care nu le crede bune. Atunci întrebi: „Dar tu? Părerea ta care e?”, și-ți spune părerea lui. Iar tu poți să-i spui că merită să încerce. Și acela va spune: „Vai, ce sfat bun mi-ai dat!”. De fapt i-ai dat posibilitatea să treacă în revistă toate sfaturile, și a văzut că gândul lui e mai bun. Ce a apreciat atât de mult? Soluția pe care a găsit-o el însuși!

Mă întorc la copii. Deci prima moștenire pe care le-o dăm este Dumnezeu, cu Care trebuie să fim într-o relație vie și să trăim de-adevăratelea.

Al doilea lucru este ascultarea, sau atenția pe care trebuie să i-o acordăm.

Al treilea lucru: să nu fim duplicitari. Noi suntem ambigui, avem două fețe. Pe de-o parte zicem: „Nu mai tace ăsta, mă doare capul!”, pe de altă parte sunt un tătic bun, ia să-i zâmbesc: „Zi, tati, zi!” și, în gând: „Dacă nu tace, îl pocnesc!” – „Mânca-l-ar tata pe el!”. Copilul primește mesaje verbale, „mânca-l-ar tata pe el!”, și non-verbale, prin gândul tău că „dacă nu tace odată, îl pocnesc!”. Astfel copilul este total zăpăcit, nu știe ce să mai creadă. Ori se răzbună pe părinți, ori nu mai are încredere în ei, părinții nu mai au autoritate. Este nevoie să fim mai adevărați. Copiii nu sunt proști, copiii sunt geniali și sunt adevărați, și iubesc oamenii neprefăcuți (până când se fac mari, și devin și ei prefăcuți)...

Copilul îți povestește ceva, iar tu, ca mamă, poți să-i spui: „Acum mă doare capul, și dacă îmi mai spui și tu lucrurile astea, mă înfurii, nu știu ce să-ți răspund, lasă-mă să-mi treacă sau roagă-te să-mi treacă!”; copilul te iubește și zice: „Ah, și pe mine mă apucă, o să vin mai târziu să vorbesc cu ea!”. Dar dacă te prefaci, aceasta îl zăpăcește de tot pe copil. Ai greșit, ai ridicat tonul – cere-ți iertare, iartă. Copilul are nevoie de tine ca model, iar eu ca model nu sunt desăvârșit. Or, ce pot eu să ofer este *ce fac* când sunt neputincioasă, ce fac când sunt furioasă, ce fac eu când greșesc. Așa învață – mă vede că mă rog, că mă spovedesc, că îmi cer iertare. Astfel mă are ca model pe mine.

Acum, sunt multe femei care s-au convertit la 40-45 de ani, după ce și-au crescut copiii ca niște păgâni, și,

dintr-odată, vor să-i aducă la biserică. Dar ei nu vor în nici un chip. Au deja alte deprinderi, alte dorințe. Așa că, te-ai convertit? Slavă Domnului! Trăiește-ți viața ta și respectă-l pe copil, și zi: „Doamne – pentru păcatele mele, pentru lipsa mea de credință cu care l-am crescut”. Și atunci el te prețuiește, dacă vede că tu-l respecti pe el. Și așa cum Dumnezeu te-a întors pe tine la 40-50 de ani, așa o să facă și cu el, cel pe care tu nu l-ai pregătit când era copil. Așadar, fără prefăcătorie!

Un alt lucru important pentru copii e să nu-i judecați când vă spun lucruri rele despre ei. Mulți părinți suferă pentru că copiii se ascund de ei. Păi dacă ți-a spus: „Ce ai făcut azi la școală?” „A, păi m-am jucat cu Ionel.” „Și?” „Ne-am împins.” „Și?” „Am spart un geam.” „Păi bine, măi copil rău, nu ți-am zis să nu te împingi? – *bum, bum, bum!* – Acum trebuie să-ți plătesc eu geamul!” Și peste două săptămâni copilul mai sparge un geam, dar nu mai zice. Ia bani din pușculiță, îl plătește și nu mai zice nimic. Iar mama zice: „Mă întreb de ce nu-mi zice și mie, nu sunt eu mama lui?!” Păi ce faci, dacă-ți spune? „O să-l bat, îl ocărăsc, îl jignesc.” Păi așa, cum să-ți spună?! Iar eu, ca copil, ce nevoie am ca să-ți spun ție? Pe mine și așa mă muștră conștiința, și așa sunt speriat că am făcut lucrul respectiv. Eu am nevoie să fiu înțeles, să fiu ajutat. Cum ajuți un copil care a spart un geam? „Lasă, mamă, că-l punem”? Nu. „Treaba ta”? Nu. Zici: „Măi copile, cât costă geamul?” „Păi așa.” „Bun. Te apuci și strângi bani.” „Și?” „Și plătești geamul. Eu te împrumut acum, ca să fie geamul pus. Tu în cât timp îmi dai banii înapoi?” – din banii de pușculiță, din banii de nu-știu-ce, poate

să facă serviciu contra cost: „Ce ești dispus să faci ca să câștigi un ban?” „Păi să duc gunoiul, să dau cu aspiratorul.” „Perfect, ai jumătate de liră pe săptămână, dacă dai cu aspiratorul” etc.

Cum spuneam, până la trei ani copilul nu are dorințe, are numai nevoi. Și dacă avem grijă să nu caute să fie el stăpân, adică să ne stăpânească pe noi, să facă ce vrea el, îi împlinim toate nevoile – tot ce ne cere este *nevoie*, nu este *dorință*.

Pe la trei ani încep să aibă dorințe; dorințele nu sunt nevoi, sunt lucruri pe care și le dorește din diferite motive, că ne imită pe noi etc. Aici, la dorințe, începe interdicția, începe *nu*-ul.

Ca să-i puteți spune *nu* unui copil, zic specialiștii, trebuie să-i spuneți trei de *da*. Și cu femeia și cu bărbatul poți să faci la fel: nu începe cu *nu*. Când aude *nu*, intră pe împotrivire și nu mai aude mai departe. O să zică: „Mamă, vreau bani ca să-mi cumpăr nu-știu-ce (prostii)”. „Da, uite, o să-ți dau niște bani pentru că tot voiai să-ți cumperi săptămâna trecută nu-știu-ce, și o să-ți mai dau niște bani pentru că voiai să-ți cumperi și nu-știu-ce altceva, dar pentru asta nu-ți dau.” Păi când i-am zis că pentru asta nu-ți dau, dar l-am aranjat cu trei *da*-uri înainte, a devenit foarte receptiv!

Altă metodă: „Vreau jucăria asta, vreau neapărat telefon de-ăsta”. „Dorești?” „Da, doresc.” „Uite, în primul rând facem o cutie a dorințelor. Ai o dorință, o scrii pe o hârtie și o bagi în cutie.” Într-o săptămână se adună douăzeci de dorințe. Mergi cu copilul într-un *supermarket* și copilul găsește ceva de dorit. Casa e plină de jucării,

dar o vrea și pe aia. „Perfect, o pui în cutia dorințelor.” La sfârșitul săptămânii adunăm: „Mai vrei ursulețul?” „Nu.” „Da’ maimuța o vrei?” „Da.” „Da’ elefantul îl vrei?” „Da”. Bun, din cele cincizeci de dorințe am adunat două: un elefant și o maimuță. Le punem în cutie și îl întrebăm: „Ce ești dispus să faci ca să-ți împlinești dorința?”, și facem puncte: „Dacă îți strângi jucăriile, îți dau un punct. La zece puncte îți dau o liră, o liră face un picioruș de elefant”. Știți câte puncte strâng copiii?! Și nu sunt interesați, cât devin responsabili. El știe că pentru dorința lui a muncit, s-a zbatut. Nu cere și i se dă. Și sunt copii care, după aceea, muncesc serios. Sunt oameni care își lasă copiii să muncească (sigur, lucruri pe măsura lor), și aceștia au sentimentul împlinirii și realizării. Și sunt copii care ajung maturi și responsabili mult mai devreme și mult mai bine ca alții.

Atenție, așadar, la dorințele copiilor! Nu împliniți niciodată dorința unui copil ca să scăpați de el, că leșină, că se trânteste pe jos... Nu cedați, că aici se dă războiul cel mare! Când ați cedat o dată... el știe precis cu cine are de a face. „Cu Maica Siluana nu ține, nu are nici un rost să țip acum. Dacă la mama mă tăvălesc, ea îmi dă. Deci în magazinul ăla, precis, dacă mă trântesc pe jos, mama nu rezistă, pentru că i-e rușine să fie o mamă așa de rea!” Tu să-i spui: „Da, sunt o mamă rea, nu-ți iau!”. O dată, de două ori – și-o să vezi că nu mai face scene. Acestea fac parte din tehnicile lui de manipulare.

Dar, atenție, să fie dorință, să nu fie nevoie! Dacă copilul vrea să facă pipi, dacă vrea să mănânce, dacă vrea să fie luat în brațe pentru că a obosit, aici nu mai

negociem. E nevoia copilului la mijloc și trebuie să avem discernământ, prin rugăciune...

Un alt lucru important pe care îl dăruim noi copiilor ca moștenire este respectul. Copilul are nevoie să fie respectat. Copilul te va respecta și îi va respecta pe oameni, dacă este respectat. Când se poartă nerescuțios cu un țigan, cu un cerșetor, cu un animal, să insistăm dându-i exemple; dacă rupe ceva, să-i explicăm că doare, că el are experiența durerii și înțelege, și încet-încet învață să respecte sensibilitatea celor din jur. Dacă copilul se lovește de masă și plânge pentru că-l doare, și mama zice: „Buba!”, și pupă mama băiatul și îi dă *na-na* la masă, copilul va învăța că la cine îi produce durere îi dă *na-na*. Și când mama, într-o zi, nu va fi de acord cu băiatul, el îi va da *na-na*, pentru că de-acum s-a făcut mare. De ce? Pentru că a fost învățat că orice durere trebuie îndepărtată prin agresivitate... Dar dacă eu înțeleg că durerea mea aparține și celuilalt, că ne-am lovit și ne doare pe amândoi, aceasta mă face responsabil și capabil să înțeleg.

Când copilul are un comportament imposibil, există o metodă numită confruntare: „Când tu faci asta, eu simt asta și asta, și am de gând să iau următoarea măsură. Eu mă sperii când faci lucrul ăsta, pe mine mă doare când faci lucrul ăsta”. De obicei, mă ascultă. Dacă însă îi zici: „Ești nesimțit, ești derbedeu, ești prost, nu ești copil bun, nu te mai iubesc”, copilul nu învață nimic, pentru că este etichetat, învinuit, judecat. Dacă tu îi spui ce simți când țipă în magazin: „Mie mi-e rușine de oameni, mie mi-e frică”, copilul se gândește la tine, pentru că copiilor le pasă de părinți.

Apoi, e important să-i ajutăm să-și rezolve problemele de mici. Vine copilul de la școală și spune: „M-a bătut Ionel” și plânge. Ce-i spuneți? „Păi, dacă te joci cu derbedeul ăla?” Dar copilul tău se va întrista pentru că el se joacă cu Ionel pentru că-l iubește, sunt prieteni – azi s-au bătut, mâine se împacă. Ce putem să facem? Să-l ascultăm, să-l ajutăm să spună ce simte și ce poate să facă singur: „Ai suferit, ai fost supărat, ai fost trist?” Nu ce ai făcut, ce n-ai făcut, ci: „Ce simți?” Copilul are nevoie să conștientizeze *ce simte* și să povestească. După ce a povestit ce-a simțit și se descarcă, îl întrebi: „Și ce ai de gând să faci acum?” „Păi am de gând să mă împac, pentru că-i cel mai bun prieten al meu!” Dar dacă tu te bagi și vrei să pedepsești fie pe copilul tău, fie pe copilul celălalt, el nu mai gândește, și se lasă manipulat de sentimentele tale și nu mai poate să-și rezolve singur problemele. Insist: ascultarea copilului și insistarea pe ce simte îl ajută foarte mult să devină responsabil!

Apoi, cea mai importantă moștenire pe care o dăm copiilor noștri când devin mari este libertatea și responsabilitatea. Nu le rezolvați problemele, nu fiți responsabili în locul lor!

Apoi, când se duc la casa lor, lăsați-i să se ducă – chiar dacă veniți și le creșteți copiii. Când vin mamele la voi acasă, nu le transformați în mămici și nu vă transformați în copii. Aveți 30-40 de ani, nu mai sunteți copil ca mama să vă pună masa, oricât de obosit ați fi! Vine mama și-ți pune masa: „Copii, la masă!” – și ditamai „copiii” vin la masă. Lasă-i, mamaie, să se chinuie să-și pună și

ei masa! Dar ea: „Săracii, au muncit toată ziua” ... Deci voi, părinților, să nu fiți copii!

Un alt lucru important: nu-i spuneți soțului „tati”, nu-i spuneți soției „mami”. Copilul trebuie să știe că asta e *nevasta mea, soția mea* și ăsta e *soțul meu*, nu *tati* – e tatăl *tău*, nu tatăl *meu*. E foarte important! Nu: „Vine tati” – „Vine tatăl tău, vine tati tău și soțul meu”. Se creează mari confuzii în mintea copiilor când amestecăm rolurile.

Și încă ceva: să-i învățați să vă facă parastase, că ăștia nu știu. Să nu vă faceți singure, că sunt o mulțime de babe în țară care își fac parastasele de-acum, zic: „Mai am pe-ăla de șapte ani și gata, am terminat”.

Mai departe mă întrebați dumneavoastră, dacă mai aveți întrebări...

– *Am o primă întrebare, din partea unei doamne: Soțul nu-mi împărtășește credința, adică nu se spovedește, nu se împărtășește, nu participă la Sfânta Liturghie. Practic, nu prea vrea să audă de Sfânta Biserică, deși crede în Dumnezeu, el crescând într-o altă religie, dar botezat ortodox de o mătușă. Eu sunt dornică de a participa la cât mai multe slujbe, întruniri și conferințe de genul acesteia, dar simt uneori că-l neglijez fiind plecată de acasă pentru a participa la astfel de lucrări. Cum aș putea împăca setea de credință cu dorința de-a fi o bună soție pentru un om minunat și bun?*

– Care ați obligat-o pe doamna asta să se mărite cu acest bărbat? Cine o fi legat-o la ochi?!

– *Dragostea...*

– *Dragostea te-a legat, dragostea să te ajute!*

Deci, dacă omul este bun, să te lase să vii și la biserică! Trebuie doar cu dragoste. Dacă el e bun, când tu îl respecti

și-l iubești și-i dai întâietate, el o să-ți împlinească dorințele cu dreptă măsură. Nu-l obliga să vină, nu-l obliga să se spovedească. Ați făcut bunătate de v-ați cununat, bărbatul se mântuiește prin soția lui, zice Apostolul. Important e să fii la biserică, să te spovedești, să te împărtășești. Să-I mulțumești lui Dumnezeu de fiecare dată că soțul tău te-a lăsat, să-I mulțumești – și, încet-încet, poate o să vină și el.

Singurul lucru rău aici este sentimentul de vinovăție. Înseamnă că eu, undeva înlăuntrul meu, nu sunt onestă cu mine. Mă simt vinovată atunci când nu am o atitudine onestă cu mine. Când sunt onestă cu mine, nu mă simt vinovată. Când sunt vinovată în mod sănătos, cer iertare. Dar aici, care-i greșeala? Dacă el e un om bun și te respectă și te lasă să vii aici, nu-l neglija când te duci acasă...

Setea de care zici, de credință, de conferințe, de întruniri duhovnicești, asta mie îmi arată altceva. Ia spune, când erai îndrăgostită de el, când sunteți îndrăgostiți vă duceți la conferințe? Hai, bre! Că veniți la conferințe când v-ați plictisit! „Dacă tot n-avem ce face, hai și noi la conferință.” Să nu-mi spui că ți-e sete de conferință – de fapt: „Aș mai pleca și eu de acasă, mai scap și eu de el”. „Doamne, dă-mi să-mi fie sete de Tine în relația cu soțul meu, ca să-i dau lui ceea ce îi aparține lui – și atunci viața o să-mi mai ofere și alte lucruri.”

Acest sentiment de vinovăție nu-și are locul, odată ce omul este atât de bun. Dacă ți-ar interzice, lucrurile s-ar schimba, dar așa, nu ai de ce te teme. Și cere de la

Dumnezeu ca tot ce câștigi la Sfânta Liturghie să se reverse în relația cu soțul.

Mie mi-a scris o femeie măritată cu un arab, musulman, și tot așa îmi spunea, că e om bun, dar nu mai știe ce să facă, are trei copii. Ce să facă? Să-l iubească. El nu-i interzice să se roage, nu-i interzice să meargă la biserică, o duce la biserică la nu-știu-câte sute de kilometri. Să-l iubească, pentru că l-a luat de tată copiilor.

Dragostea este cea care ne ajută pe noi pe calea mântuirii. Sigur – în Biserică, cât pot eu. Și să împărtășești cu el ce câștigi la biserică, dar nu în sensul să-i repeți conferința Maicii Siluana, ci, în primul rând, trăind, schimbându-ți viața după cele pe care le înveți în biserică.

– De multe ori mi s-a oferit șansa de a avansa la serviciu, însă de cele mai multe ori pentru că mi se pare că cerințele sunt peste puterile mele, practic nu cred că voi face față, refuz, și rareori merg înainte, deși șansele se ivesc și oamenii din jur mă încurajează. Este frică, dar, probabil, combinată și cu lene – mai mult frică decât lene. Îl supăr pe Dumnezeu că nu-mi accept crucea și nu merg înainte?

– E aceeași persoană?

– Da.

– Vedeți, lucrurile se clarifică. Ea are o moștenire, prin care consideră că nu merită un bărbat atât de bun, că nu merită să fie avansată dacă nu este bună...

După părerea mea, este nevoie să vezi ce anume te blochează și să deblochezi lucrurile astea. Aici sunt joncțiuni, sunt moșteniri grele. Ți s-a spus acasă: „Nu ești bună de nimic, n-ai să reușești, n-ai să faci nimic în viață” – și atunci nu mai ai încredere.

Din punctul meu de vedere, ea, dacă face *Seminarul iertării* și lucrează puțin la trecutul ăsta al ei, va descoperi ce are.

– *Îmi doresc să vorbesc mai mult de credința mea, să o împărtășesc celor necredincioși, dar când le văd necredința nu am curajul s-o fac sau mă rușinez, sau este o foarte mare neputință a mea. Aveți vreun sfat pentru mine?*

– Sigur. Să taci din gură și să-ți vezi de treabă! Să nu te apuci să propovăduiești. Noi nu propovăduim, numai dacă suntem întrebați. Ce ai este: să te bucuri și să vorbești *cu Dumnezeu* despre credința ta și despre cei pe care vrei să-i ajuți.

A vorbi despre credință nu este lucru bun, credința se trăiește. Cum să le vorbești oamenilor despre Dumnezeu? Nu! Ci trebuie să-I vorbești lui Dumnezeu despre ei! Dacă ai colegi de serviciu necredincioși, nu te apuca să vorbești cu ei despre Dumnezeu, ci roagă-te: „Doamne, miluiește pe X!”, „Doamne, miluiește pe Y!”, „Doamne, miluiește pe Z!”, „Doamne, binecuvântează!”. Această credință se va revărsa asupra lor. Nu-i judeca dacă nu postesc sau nu merg la biserică, ci fă-o tu și pentru ei, cu gândul și la ei, cât de puțin. Așa se transmite credința, nu neapărat prin cuvinte.

Apoi, mai sunt lucruri pe care poți să le faci: uiți o carte interesantă undeva, celălalt o răsfoiește și tu să zici: „Nu, nu! Nu-i pentru tine!”, i-o iei ca să n-o citească. Mai ales soțului să-i faceți aceasta: dacă vreți să-i băgați pe gât o carte faină, puneți-o pe noptieră și, când vrea să pună mâna pe ea, zici: „Nu!”, și o bagi sub pernă.

Iar el: „Ce-o fi ascuns acolo?!”, și o s-o caute în toată casa, până ajunge s-o citească.

Propovăduirea și năvălirea peste celălalt îl fac să se retragă. Rugăciunea și micile strategii ne ajută foarte mult. Nu suntem apostoli cu toții, Îl putem mărturisi pe Dumnezeu zâmbind. Dacă vrei să-i cucerești pe oameni, zâmbește – dar nu strâmb.

Când am început eu să-i iubesc pe oameni, cu unii aveam probleme. Mă uitam odată la cineva și-mi ziceam: „Pe ăsta n-o să-l pot iubi niciodată”. Am zis: „Doamne, ajută-mă!” Dumnezeu – nimic! Și mi-am zis atunci: „Ce mă fac?!” Și mi-am adus aminte că eu iubesc foarte mult copiii și m-am gândit la el cum era când era mic. Mă uitam și mă gândeam și, spre uimirea mea, am spus: „Vai de mine, ăsta a fost nesuferit și când era mic!” Atunci am zis: „Dacă l-aș vedea mort? Săracul!” Așa l-am putut iubi. Și acum mai întâlnesc oameni pe care nu-i pot iubi decât dacă sunt morți. Adică, dacă mă gândesc că a murit, poate să facă orice, că nu mai contează. Asta e, trebuie să folosim tot felul de metode și tehnici ca să ne atingem scopul.

– *Cum să mă comport cu prietenul meu care m-a înșelat?*

– Dacă tu ești fetiță cuminte și el e stricat, el, de fapt, nu te-a înșelat, el și-a „rezolvat” problemele și n-a știut să se ascundă de tine. Și tu să știi că dacă te măriți cu un băiat stricat, atunci – asta-i viața! – te strică și pe tine. Dar, mă rog, dacă vă reparați la Sfânta Cununie și cu spovedania, merge. Însă cel mai bine este să pleci acum, până nu aveți copii, până nu se complică lucrurile – pentru că dacă-i plac lucrurile astea, nu-i lucru bun.

Numai să nu spui cum zic multe: „Da, dar îl iubesc”.
Ce mai poți să faci, dacă tu zici că îl iubești?

Cum vă mai spuneam, bărbații sunt nepregătiți pentru iubirea monogamică, pentru familia monogamă. Bărbatul, din firea cea căzută, este poligam. Lui îi plac femeile și nu ar avea nimic împotriva să aibă vreo cincisăse, numai să nu stea toate împreună! Când am fost în Israel, șoferul, musulman, avea două neveste în două orașe diferite, n-avea nici o problemă – când colo, când dincolo. Partea proastă era că trebuia să le întrețină pe amândouă și pe copiii lor. Deci bărbatul este în stare de așa ceva – și fizic, și fiziologic, și uneori chiar și financiar. Femeia, nu. Apoi, femeia este cea care transformă un bărbat în „bărbatul unei singure femei”, ea îl domesticește, îl îmblânzește. Însă dacă acest bărbat nu dă semne că renunță la poligamie, e mai bine să nu te măriți cu el.

Dar dacă dă semne, și plânge că te-a înșelat, și se pocăiește, și vine și se spovedește, iar Părintele zice: „Mărie, mergi mai departe!”, atunci poți să continui cu el. Că poate să fie o greșeală. Fetelor, să știți că e greu să fii băiat și nu-ți înșeli soția sau iubita. Unele fete au devenit agresive, „sar”, cum se spune, pe bărbați, nu mai sunt vremurile când femeia se rușina, era sfioasă. Zicea un Părinte de acum sute de ani că de n-ar avea femeia rușinea de partea ei, nici un bărbat nu s-ar mântui. Știți că sunt chiar preoți care se tem să intre în case de femei, în sate, în orașe?... Femeile sunt îngrozite de singurătate și uneori sunt foarte provocatoare. Iar unii bărbați sunt foarte „miloși” și zic: „Săraca...” – Poate prietenul

tău e un băiat bun, a vrut să facă o faptă bună. Dar tu să te gândești la tine și la copiii tăi ce vor veni.

Gândește-te bine, copila mea, la asta acum, cât ești încă liberă.

– *Ce părere aveți de Biserica stilistă din țară?*

– Eu cred că fiecare are credința lui, acolo, și Dumnezeu știe cum îi judecă. Asta-i treaba Părinților, a Sfântului Sinod. Eu sunt cu dragostea. Dă, Doamne, bine la toată lumea, ca se ne mântuim cu toții! Dar să nu vă duceți la stiliști. Dacă sunteți stiliști, nu vă judec. Voi știți cum ați ajuns aici. Nu asta-i problema noastră, copii, ci să fim onești cu noi și cu Dumnezeu. Cu rugăciune și cu onestitate ajungem acolo unde este locul cel mai potrivit pentru noi ca să ne mântuim.

– *Un Sfânt Părinte spunea: „Copiii trebuie să se sature de dragostea mamei lor”. În ce sens și de ce?*

– Păi, depinde: eu pot să mă satur de tine și să-mi iau lumea în cap, și pot să mă satur și să zic: „Ce bine am mâncat, mulțumesc, m-am săturat și mi-a plăcut”. Săturarea de care vorbește Părintele este ca un copil să nu plece de acasă flămând de dragoste. Când un copil pleacă plin de dragoste, nu va căuta dragoste ca să se împlinească, nu se va căsători pentru că n-a fost iubit și căutând ca, în sfârșit, să-l iubească și pe el cineva. Ci va pleca de acasă iubind și pentru a iubi, pentru a dăruia din preaplinul său.

Zicea cineva că în căsătorie cei doi nu se adună. Căsătoria este înmulțire, nu adunare. Dacă fiecare își caută jumătatea, înseamnă că ar face un întreg numai

prin adunare: $\frac{1}{2} + \frac{1}{2} = 1$. Dar, fiind înmulțire, dacă fiecare e o jumătate, rezultatul va fi un sfert: $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2}$ face $\frac{1}{4}$! Ca să fii un întreg cu soția ta, cu soțul tău, e necesar să fii întreg, deplin, înainte de căsătorie, pentru că numai $1 \times 1 = 1$! Numai fiind întreg, împlinit ca să poți iubi, pentru că iubirea este dăruire care sporește darul.

Tânărul care pleacă de acasă și nu a fost iubit de ambii părinți va avea probleme. Dacă e iubit numai de mamă sau numai de tată (în general, se întâmplă numai de mamă), mai ales băiatul, va avea mari probleme în viața de familie. Când un băiat este iubit exclusiv de mamă, el devine dependent de mama lui. Sunt bărbați care n-au reușit să se căsătorească pentru că modelul lor era mama: căutau o femeie *ca mama*, și *ca mama* nu mai găsești. Sau, dacă părinții nu s-au mai iubit și s-au despărțit, iarăși vor fi probleme. Dacă treceți prin astfel de situații, ajutați-l pe copil să-l iubească pe celălalt, să-l iubească pe cel plecat. Și într-o familie normală: dacă ești mamă, ajută-ți copilul să-și iubească tatăl, iar dacă ești tată, ajută-ți copilul să-și iubească mama. Nu vă ponegriți și nu curați unul cu celălalt, pentru că asta dăunează copilului. Cel mai mare dar pe care-l puteți face copilului este *să vă iubiți*. Atunci se simte copilul în siguranță: când părinții se iubesc. El cu dragostea asta se hrănește, și nu va mai fi dependent: „Nu eu trebuie să-i fac fericiți pe mama și pe tata! Ei se iubesc, se au unul pe celălalt, eu pot să cresc fără grijă în dragostea lor!”.

– *Dacă prin Botez se șterg toate păcatele, atunci de ce greșelile părinților sau bunicilor se transmit și nu se șterg?*

– Păcatul are două dimensiuni: una ca vinovăție pentru ce am făcut eu cu bună-știință, iar a doua ca boală a sufletului transmisă și trupului. Cel mai important aspect al păcatului este boala sufletească. Acesta este „păcatul strămoșesc”: boala, neputința firii de a mai fi sănătoasă din cauza ruperii de Dumnezeu – ni se transmite de la părinți neputința, îmbolnăvirea. Dacă tata a fost bolnav de SIDA, copilul se îmbolnăvește de SIDA fără să fi făcut păcat, fără ca el să fi făcut ceva – este consecința păcatului. Beția, curvia, hoția, uciderile slăbănogesc firea și copiii moștenesc aceste păcate ca urmări, consecințe asupra firii. Copilul nu e responsabil pentru păcatul bunicilor. Dar dintr-o fire nevindecată prin ridicarea păcatului se vor naște copii bolnavi, copii cu consecințe. Este vorba de consecința păcatului, nu de vinovăție. Botezul șterge păcatul strămoșesc prin reunirea noastră cu Dumnezeu, ridică neputința firii de a se împotrivi păcatului, dar nu-i ia omului libertatea de a folosi puterea divină. Omul e liber să lucreze sau nu cu harul pentru vindecarea rănilor păcatului.

Am uitat să vă spun, și este foarte important: dacă am avut traume în neamul meu, am nevoie să mă pocăiesc pentru ei. Îmi asum: „Da, am avut un bunic care a ucis”, „Da, am avut o bunică turnătoare la Securitate” etc. „Doamne, iartă-ne, iartă-i!” Nu mă detașez de ei că „eu nu sunt așa, eu n-aș fi făcut”. De obicei, și noi vrem să fim altfel decât părinții și ne purtăm invers, dar noi avem nevoie să ne pocăim pentru ei, să ne asumăm,

pentru că Dumnezeu ne iubește și ne vindecă. Aceasta este partea noastră de contribuție. În același timp, e nevoie să ne și diferențiem, să privim *păcatul lor* ca păcat al lor. Ieșim din *simbioză*, dar rămânem în comuniune. În comuniune persoanele nu se identifică, dar nici nu se separă.

– O să citesc o întrebare care este o continuare la acest răspuns: *Ne-ați vorbit mult de moștenirea păcatelor, dar nu ne-ați dat nici o soluție celor care deja am moștenit probleme. Am probleme care se pot explica prin viața bunicilor și a străbunicilor. Toți sunt morți. Ce căi și ce șanse de vindecare am?*

– În primul rând, scoaterea lor din secret. Consecințele acestea au un impact mare când sunt secrete, când au fost ținute ca secrete.

În al doilea rând, toate au nevoie de iertarea lui Dumnezeu: parastase, pomeni, rugăciuni și, eu recomand mult și a avut mare efect, *Acatistul pentru cei adormiți*.

Apoi, mersul la mormânt și despărțirea de ei, ieșirea din simbioză și, cum spuneam, intrarea în comuniune. Le vorbiți, vă rugați, le mulțumiți și le redați responsabilitatea pentru faptele lor, asigurându-i de dragoste și rugăciune pentru ei.

Noi mai folosim și metoda scrierii unor „scrisori de despărțire”. Bunicul s-a spânzurat, ea nu putea să înghită mâncarea, avea o disfație. Să te despărți de el: „Bunicule, eu te respect pentru viața pe care mi-ai dat-o, dar ești responsabil pentru fapta ta. Eu mă rog lui Dumnezeu pentru iertarea ta, dar nu vreau să fiu legată de această alegere a ta!” Această despărțire conștientă ne ajută foarte mult. Rupeți scrisorile după ce le scrieți sau îngropați-le.

Dar pe primul loc rămâne rugăciunea pentru ei, cu pomenirea acestor traume. Da, mulți fac multe parastase, colaci, dar puțini dau atenție rugăciunilor sfintelor slujbe, nu sunt prezenți cu mintea și cu inima și nu participă la dezlegarea care îi privește pe cei adormiți, dar și pe cei vii. Părintele face dezlegarea, dar noi rămânem „legați de cei dezlegați”, dacă nu participăm în mod conștient.

– Dacă mi-este îngăduit să adaug ceva aici: când merg la o înmormântare sau la o pomenire, văd exact ce spune Maica. Vin oameni din Moldova și, în loc să fie atenți la slujbă, se agită: „Dă batista cu lumânarea”, „N-ai pus colacul”, „N-ai legat cutia de chibrituri”, „N-ai pus banii” ș.a.m.d. Eu, cel puțin, nu încep slujba până când nu se aprind toate lumânările și dacă au ceva de dat în mână, să fie dat deja. Când este rugăciune – nu numai la pomenirea celor adormiți, mai ales la Liturghie, și la Vecernie, în orice moment trebuie să avem contact continuu cu Dumnezeu. Și mai ales la pomenire, care este o slujbă atât de importantă, se amestecă tradiția și o ia înaintea rugăciunii. Este foarte dureros că rămânem doar cu lucrurile de suprafață, nu cu esența...

– Uneori, simpla conștientizare ajută.

Eu am întâlnit niște părinți al căror copilăș plângea noapte de noapte, absolut inexplicabil. I-am întrebat dacă au avut vreo traumă în familie și mi s-a spus că bunicul copilului s-a spânzurat, iar fiul lui, tatăl copilului, nu voia să-și mai amintească de asta. Era supărat și voia să uite și să nu se mai știe nimic despre asta. Atunci i-am învățat cum să se roage, să se despartă de păcatul aceluia

și să citească *Acatistul pentru cei adormiți* care îi cuprinde, și pe sinucigași. I-am învățat să-i spună copilului că nu e responsabil de chinul bunicului și că poate fi liniștit noaptea. Din acel moment, copilul n-a mai țipat noaptea.

Un alt copil, cu care am avut mai mult de lucru, se purta uneori aberant și avea crize de violență inexplicabile. Părinții l-au dus la psihiatru, dar nu avea probleme în acest sens. În urma discuțiilor, am aflat că și bunicul lui se sinucisese (tatăl tatălui său) și că tatăl său ținea acest lucru în mare secret. După ce părinții au conștientizat și au făcut ce vă spuneam mai înainte, copilul le-a spus: „Eu sunt doi, am două inimi”, și brusc a întreat: „Cum a murit tataia cutare?”. Ei nu vorbiseră niciodată în fața copilului despre moartea bunicului care avusese loc când tatăl lui era necăsătorit. Apoi, coșmarul a încetat.

Cum spuneam, uneori ajută numai scoaterea acestor lucruri la suprafață, pentru că oamenii nu vorbesc de aceste lucruri, le țin secrete ca să nu mai „dezgroape morții”. Dar morții sunt îngropați în sufletul nostru, sunt îngropați în memoria noastră. Avem nevoie să-i dezgropăm de acolo, ca să-i putem cinsti cu adevărat, oferindu-i lui Dumnezeu pentru iertare, pentru a nu mai „trăi” ca niște fantome înlăuntrul nostru.

– *Cum poate un adult care a trăit în casa de copii să-și întemeieze o familie? El nu a primit dragoste și educație și, mai ales, n-a avut exemple și modele în viața lui (modelele fiind tata, mama, frații și neamurile). De aceea, nu știe ce să ofere. Apoi vă roagă să scrieți o carte despre așa ceva, pentru*

că sunt foarte mulți copii în țara noastră, și nu numai, cu astfel de probleme.

– Este greu pentru un astfel de copil nu doar pentru că nu a avut modele. Acești copii au traume atât de mari, încât nu-și pot trăi emoțiile și nu se pot simți iubiți, oricât i-ar iubi cineva mai târziu. Vor căuta și vor găsi mereu dovezi că nimeni nu-i iubește, pentru că nu au avut experiența iubirii. E nevoie de multă răbdare și de multă rugăciune pentru vindecare. Numai simțirea iubirii lui Dumnezeu le va vindeca inima și vor începe să simtă și iubirea aproapelui.

Ce-i poate salva este doar o credință nebună în Dumnezeu, și rugăciunea. Și, pe perioada vindecării, să nu aibă deloc încredere în gândurile și sentimentele lor.

Când ești un astfel de copil și „simți că nimeni nu te iubește”, să spui: „Doamne, eu nu cred ce simt, vindecă sufletul meu. Doamne, iubește-mă. Doamne, umple sufletul meu cu iubire”. Apoi fă rugăciune pentru părinții care te-au conceput, pentru mama care ți-a dat viață, nu te-a avortat, atât a putut să facă. Iartă-i pe cei care te-au abuzat.

Depinde și cum a fost viața la cămin. Sunt copii care au fost cumplit de bătuti sau abuzați în alte feluri. Sunt copii care au învățat mai bine, au avut șansa să aibă un profesor mai bun, sau un educator, o educatoare mai bună.

Situația este foarte complicată, copilul meu! Dar să știi că Dumnezeu are modalități de a sfinți și de a mântui oamenii pornind de la viața lor. Fă puținul de care ești

în stare, încearcă să trăiești fără de păcat și să te pocăiești când nu mai poți și faci păcate, și Dumnezeu te va lumina. Cunosc oameni care s-au împlinit, care s-au realizat după ce au trecut printr-o astfel de copilărie.

Tu să știi că Dumnezeu are soluții. Numai să nu te joci de-a credința! Dacă vrem să facem o treabă bună, hai să credem de tot, „de-adevăratelea”, cum spuneți voi. Nu crezi? Zi: „Doamne, ce aș face de-aș crede acum? Simt numai lucruri rele. Doamne, vindecă sufletul meu, că uite ce simt în sufletul meu!”, „Doamne, dă-mi și mie dragoste”, „Doamne, dă-mi și mie răbdare”. Profită de orice situație în care nu ai răbdare și te înfurii, și dă-i starea asta lui Dumnezeu, zicând: „Doamne, învață-mă acum răbdarea”. Dumnezeu lucrează, după cum spunea Părintele Nicolae Steinhardt, „cu materialul clientului”. Dă-i ceea ce simți, și lucrurile se vor schimba.

Este greu să scriu o carte despre așa ceva, pentru că eu, deși i-am iubit mult, m-am apropiat mult de astfel de copii, nu le cunosc durerea înlăuntrul meu. Și orice vorbire din afară nu are nici un efect. Tu ar trebui să scrii o carte despre asta când ajungi la vindecare.

Iertarea este procesul vindecării. Noi am încropit în sensul acesta *Seminarul iertării*, care nu este o carte și nu poate fi publicată, pentru că sunt multe lucruri scoase din multe situații de viață, și în care omul este învățat cum să ierte, cum să-și parcurgă traseul vieții ca să ierte, până ajunge să descopere și cele care sunt în subconștient. O domnișoară care a lucrat *Seminarul iertării* a văzut, la un moment dat, cum era într-o cameră semiîntunecată și voia să-i bată pe unii, și nu putea să-i bată, pentru că

erau niște pereți moi între ea și persoanele pe care voia să le bată. Pereții moi erau burta mamei. Lucrul se întâmplase când era în luna a șasea: toată lumea voia ca ea să fie avortată și ea voia să-și apere mama. Sunt în noi amintiri foarte vechi care, pe măsură ce iertăm și ne rugăm, ies la suprafață – Dumnezeu le ridică.

Noi toți să ne rugăm, și să-i îndemnăm și pe copiii noștri să se roage pentru copiii orfani, pentru copiii crescuți fără părinți.

– Un băiat îndrăgostit de o fată foarte credincioasă, dar de care îi e teamă că e habotnică, vă întreabă: „Ce să fac mai departe fără s-o tulbur, în condițiile în care cred că habotnicia nu este benefică?”

– Dragul meu copil, comunicare fără nici o tulburare nu se poate! Îndrăznește s-o tulburi, dar fără s-o judeci și fără s-o jignești. Vorbește-i despre teama ta și despre ce crezi tu că e habotnicia. Poți să-i spui: „Uite, mi-e drag de tine, dar tare mă tem că ești habotnică și vreau să te supun așa, la o probă” – scoate-i baticul, spune-i că ai vrea s-o vezi în blugi o dată, și vezi cum face. De obicei, habotnicia, când suntem tineri, ne face bine, ne păzește de o mulțime de rele. Eu m-aș feri mai mult de fetele nehabotnice. Femeia mângâiată, pupată, respectată mai poate uita baticul, dar una care e fără batic greu se mai îmbrobodește...

– Cum putem rezolva conflictele, rivalitatea între frați?

– Ce ne conduce pe noi în rivalitate? Vorba ceea, pe care-am învățat-o în Moldova și o spun mereu: „Da’ ce, unu-i prost și altul nu?”. Alege să fii „prost” și vei deveni

înțelept. Ca să ieșim din rivalitate trebuie să fim înțelepți. Omul înțelept, spunea cineva, este cel care dorește ceea ce are. Omul „prost”, adică lipsit de înțelepciune, dorește ce are celălalt. Dorește să fie ca *el*, dorește să aibă ce are *el*. Această atitudine îl face rival cu toată lumea, până și cu Dumnezeu. Dar dacă dorești *ce ai*, te îndrepti spre ceea ce ai, mulțumești lui Dumnezeu pentru ce ai, mulțumirea sporește darul și așa dispăre rivalitatea.

Ce vrea un frate să-ți ia? Casa părintească? Dă-i-o. Zice Mântuitorul: „Îți cere haina, dă-i și cămașa” – și ai scăpat și de rival. Nu există altă soluție. Ce câștigi dacă ai câștigat casa și ai pierdut un frate? Cine și-a dat casa și a rămas fără un acoperiș deasupra capului? Nimeni. Cine se bate și se judecă pentru o casă treizeci de ani locuiește în ea? Nu, fiecare plătește chirie în altă parte. „Da’ ce, unu-i prost și altul nu?”. Dar dacă i-o lași lui, măcar *el*, săracul, nu plătește chirie, și plătești numai tu.

Din rivalitate se iese prin cedare. Nu vă împotriviți celui rău, nu vă împotriviți răutății – și atunci Dumnezeu sporește harul.

E o boală rivalitatea, pe care o moștenim de la Cain și Abel...

– *Maică, cum putem vindeca traumele cauzate de noi copiilor noștri?*

– Dumnezeu ne-a dat o soluție, se numește *pocăință*. Dacă știi că ți-ai bătut copilul, l-ai jignit, l-ai umilit, l-ai etichetat, acestea sunt abuzuri asupra lui. Pocăiește-te: „Doamne, vindecă sufletul meu. Doamne, iartă-mă!”

Când Dumnezeu mă iartă, schimbă și consecințele faptelor mele. Am omorât un om și mă pocăiesc, iar

aceasta are urmări și asupra celui mort, și asupra urmașilor lui, și asupra celorlalți. Iertarea nu este un act juridic, „eu te iert pe tine”, ci este o *vindecare* a persoanei respective și a celor afectați de păcatul ei.

Copilul vostru va simți când vă pocăiți, când vă schimbați. Copilul abia așteaptă să ierte, și se șterge din el trauma. De aceea vă spun că trauma are putere numai când e ținută în secret, când e ținută departe de Dumnezeu. Când e dată lui Dumnezeu și ne schimbăm, atunci lucrurile se rezolvă.

Dar veți descoperi că e o luptă foarte grea să nu-i mai traumatizați pe oameni – nouă ne face plăcere să-i jignim, ne face plăcere să-i lovim și să-i abuzăm pe copii. Avem în noi această răutate moștenită de generații, și e foarte greu să lupți împotriva ei și trebuie multă insistență. Dar când ai reușit să te pocăiești, totul se șterge.

– Cum poate fi oprit și învățat un copil care se manifestă 90% prin imitarea comportamentului celorlalți copii, de cele mai multe ori negativ? Este fascinat de obrăznicii, își copie colegul, care e modelul lui...

– Dacă copilul este mai mare și o face la școală, puteți sta de vorbă cu el: ce ai simțit atunci, ce ai simțit când a zis învățătoarea, ce admiri tu la acela? O să descoperiți ce admiră, că un copil poate să imite pentru că cel pe care îl imită e lider și cel mai mare îl apără și pe el, că nu știu-ce are. Atunci îl veți ajuta să descopere lucruri de valoare la el personal, ca să nu-i mai imite pe alții. Subliniați-le calitățile. Discutați ce e plăcut și ce e neplăcut pentru el, ce e bine și ce nu e bine din comportamentul respectiv. Sau, pur și simplu, să-i spuneți: „Eu sunt mama

ta, eu sunt tatăl tău și-ți interzic să faci aceasta. Eu răspund în fața lui Dumnezeu pentru tine, și ce faci este rău și-ți face rău, și eu îți interzic să faci asta” – dacă-i mai mare. Copilul se va simți în siguranță când știe că mama și tatăl lui îi interzic să facă un lucru care îi face rău. Am cunoscut foarte mulți copii care, când li s-a zis să nu mai facă un lucru sau altul, au fost foarte bucuroși și s-au simțit ușurați că nu-i mai dă voie mama. Pentru el, ce a zis mama este extrem de valoros. Depinde de situație. Sau, de exemplu, oferă-i tu prietenii sau lucruri care să-l tenteze.

Dar, în general, îi putem și lăsa, dacă lucrurile nu sunt foarte grave, pentru că ele trec repede, sunt ca o modă. Să nu le dăm foarte multă atenție și, dacă se prelungește prea tare, atunci putem vorbi de consecințe neplăcute. Nu pedepsiți imediat, ci stați de vorbă cu el imediat și vedeți ce-i lipsește. De obicei, le lipsește curajul, vor să fie interesați, vor să fie primiți în grup. Copilul protejat, crescut numai între maturi, are nevoie să fie acceptat de colegi – și, ca să fie acceptat, îi imită pe cei mai puternici. Dacă le oferiți prieteni, dacă le oferiți grupuri de prieteni, atunci ei se vor simți bine acceptați de alți copii și nu vor ajunge să imite. Dar discutați cu ei până unde poate merge imitarea, ca să vedeți ce puteți face. Dacă, de exemplu, încercă să fumeze, să discutați de ce e bine să nu fumeze, ce se întâmplă în organism. Când sunt iubiți și respectați, copiii adoră să discute cu adulții despre problemele lor. Să aveți încredere în ei și în Dumnezeu, Căruia îi încredințați prin rugăciune!

– *Iar o întrebare cu rivalitatea între frați mici...*

– Copiii, ca să se facă mari, au nevoie să se diferențieze unii de alții, să devină indivizi, și apoi devin persoane. În acest proces de diferențiere se împing, se lovesc. Copiii mici se joacă atunci când se bat între ei (chiar dacă plâng și-i doare), se cunosc, se diferențiază unul de celălalt. Mai lăsați-i să se bată, îngerașii lor au grijă să nu se întâmple nimic grav. Nu săriți să-i împăcați și nu le faceți dreptate. Ascultați-i când pot spune ce-i doare etc. Nu-i certați, că nu apucați să „faceți dreptate” că ei deja se pupă și se joacă împreună. Important e să nu fiți dumneavoastră nedrepti, să-l certați pe unul în defavoarea celuilalt. Prin astfel de atitudini, părinții stârnesc sentimente de rivalitate și le întrețin. Învățați-i să-și ceară iertare – lucruri simple. Repet: bătaia dintre copii și dintre frați e un fel de joc. Faptul că un frate e gelos pe celălalt e absolut firesc, faptul că unul nu vrea să dea mărul sau jucăria nu înseamnă neapărat că e egoist. Copilul *învață* să fie generos, *învață* să dea, *învață* că-l doare și pe celălalt etc.

– *Care ar fi soluția în privința educării copiilor, ca cei doi părinți să fie pe aceeași lungime de undă?*

– Dar de ce trebuie să fiți pe aceeași lungime de undă, sunteți butelii de aragaz?!

– *Vă dau un exemplu concret. Ea îi spune: „Mamă, nu fă așa!”, iar tatăl zice: „Dar lasă-l, femeie, în pace să facă ce vrea el, că-i mic” – sau invers.*

– Și asta se poate, iar copilul va zice: „Ah, ce democrație!”. Copiii trebuie să învețe că oamenii, și părinții,

au păreri diferite, opinii diferite, dar și că se pot iubi în aceste condiții și pot alege împreună atitudinea cea mai bună. Dacă aveți idei diferite, totul e să nu vă certați, să nu vă jigniți în fața copilului. Dar nici nu e bine să existe oameni cu aceleași păreri. Avem păreri diferite, și copilul știe, și cu vremea ajungeți la înțelegere: „Uite, aici, cum te piepteni și cum te îmbraci nu mă amestec, vorbești cu mama ta”. Iar mama, la rândul ei: „Uite, eu până la ce oră stai în oraș nu mă amestec, vorbești cu tatăl tău”. Alegeți o diferențiere pe diverse aspecte și respectați. Sigur că aveți păreri diferite și aveți dreptul să vă exprimați părerile, dar să nu vă jigniți. Și copilul are nevoie să știe asta, atunci va avea și el încredere să-și spună părerea, mai târziu, fără să se teamă că va fi considerat prost dacă părerea nu e acceptată.

Dar dacă voi, ca părinți, vă spuneți unul altuia: „Taci din gură, că nu știi ce spui!”, copilul nu se va simți în siguranță. A, poți să spui: „E interesant ce spui, dar nu sunt de acord”. Soția spune: „Uite, așa e bine”. Iar tu: „Da, iubito, înțeleg că e bine din punctul tău de vedere, dar acum ascultați de punctul meu de vedere, eu hotărâsc, așa e. Am voie să am opinie, ai voie să nu fii de acord cu ea”. Asta ne ajută să fim diferiți, ne ajută să îndrăznim noi înșine. Ia gândește, ce faci? Umbli cu cartea cu principii: *Ce facem când nu suntem de acord?* Citim în carte? Nu! Fiți adevărați și vă exprimați adevărat, fără certuri, fără jigniri și fără bătaie.

– În relația cu prietenul sau soțul până unde poate merge deschiderea? E vorba de comunicare. Am citit, și cei mai mulți spun că-i deosebit de importantă comunicarea. La ce se referă concret această comunicare, oare în a spune absolut tot?

– Ferească Dumnezeu! În primul rând, când spui tot nu comunică, ci trăncănești. Ce-i aia „tot”? Nouă ne trec prin cap tot felul de lucruri, unele sunt absolut de necomunicat. Sunt lucruri urâte în capul nostru, și spunem: „Doamne, scapă-mă și vindecă-mă!” – lucruri pe care nu le spunem celuilalt pentru că nu le credem. Noi, când ne înfuriem, putem să spunem lucruri îngrozitoare despre celălalt, și nu sunt adevărate. Pe urmă nu ne vine să credem că am gândit așa ceva, vrăjmașul ne sugerează tot felul de lucruri.

A comunica nu înseamnă să te conduci după „ce-i în gușă-i și-n căpușă”. Asta nu-i comunicare, asta-i o dorință de a te răzbuna, de a jigni! Comunicarea înseamnă comuniune. „Ce spun acum mă ajută să mă mântuiesc? Ce spun acum îmi ajută să se mântuiască?” – aceasta-i comunicarea. Dau din sufletul meu, din valorile mele. Pe mine mă doare ceva, îmi comunic durerea, îmi comunic bucuria, îți ascult durerea, îți ascult bucuria, și nu toate conținuturile. Minte noastră e vraiste, nu se poate să comunice tot.

Pe urmă, sunt lucruri pe care nu le spunem pentru că sunt intime. Față de unii oameni te deschizi mai mult, față de alții mai puțin. Față de un prieten te deschizi nu de tot, că nu se știe dacă ajungi la 80 de ani cu el. Mai așteaptă, pe la 50 îi mai spui o parte, pe la 72 îi mai spui altă parte. Așa, încetișor, nu tot odată. De ce? Aceasta

nu-i minciună. Important e să nu spui altceva decât ce gândești, să nu minți, să fii onest. Dar să nu comunicii lucruri care sunt din taina sufletului tău.

Să nu existe însă lucruri în sufletul tău pe care nu i le-ai spus lui Dumnezeu. Dar aproapei și soțului și copilului nu este bine să-i spui tot, pentru că asta nu-i comunicare, ci deversare, care nu aduce nici un folos. Mereu trebuie să gândești: îi slujește la ceva, îi este de folos? Alcoolicii Anonimi, la pasul patru, își fac inventarul tuturor lucrurilor pe care le-au făcut și apoi se duc să repare ce au greșit, cu excepția anumitor lucruri. Dacă, de exemplu, una din prostiile pe care le-a făcut la beție a fost că a pupat nevasta celui mai bun prieten, n-o să se ducă să-i spună: „Iartă-mă că ți-am pupat nevasta când erai plecat în concediu!”. Așa ceva nu se face – aceste lucruri i le spui doar lui Dumnezeu, pentru că altfel distrugi o familie, faci mai mult rău decât bine. Sunt lucruri care nu se spun, dar nu sunt minciuni, sunt păstrate acolo pentru că nu ar zidi. Și ca să ai conștiința curată există Taina Spovedaniei.

– *Cum procedăm când deja avem vârsta maturității și am sărit peste a ne mărturisi toate păcatele, deprinderile copilăriei, din necunoaștere etc. Când ne-am căsătorit, nu ne-am mărturisit sincer de păcate și nici nașii noștri nu au făcut-o înainte de căsătoria noastră. Cum ne spălăm de aceste păcate moștenite, transmise finilor etc.?*

– Uitați, aici e „băieșul”, „cada” – veniți la Părintele care vă pune patrafirul pe cap, spuneți tot și v-ați salvat!

La Dumnezeu nu există trecut și viitor. El le repară. Un om stricat care s-a reparat nu mai e ca unul nou,

dar e reparat. De exemplu, avem o pildă așa, mai obraznică. O fată care și-a pierdut fecioria seamănă cu o grădină cu poarta deschisă prin care poate intra oricine: un trecător, un câine, un vițel, un purcel ... și grădina ajunge ca vai-de-lume. Când se hotărăște să se oprească, să se cumițească, pune gardul, repară poarta și în câțiva ani din grădina aia părăginită nu se mai recunoaște nimic – e cultivată, e plină de flori și de legume. Ăsta-i Duhul Sfânt, Care repară tot! Orice am fi făcut când ne ducem la Dumnezeu, El ne repară, ne face noi. S-ar putea ca vecinul să țină minte: „O, ce bălării erau acum zece ani în grădina ta!” Dar în grădina ta acum sunt flori. Dacă la judecată vecinii o să spună: „Doamne, dar eu știu ce a făcut Maria”, Dumnezeu va răspunde: „Vasile, nu te supăra, dar aici nu scrie nimic!” Ce știi tu e în capul tău. Pocăința și taina ștergerii păcatelor este uluitoare, ne face noi – dar numai dacă nu păstrăm amintirea poftelor și ajungem să urâm păcatul.

– Pot copiii să spovedească patimile părinților și să ducă aceștia canon, ca să nu cadă peste nepoții lor?

– Să se spovedească poate doar soția pentru soțul mort sau soțul pentru soția moartă. Eu am citit asta la Părintele Ioanichie Bălan, și i-am spus mamei mele, și într-adevăr, ea a spus niște lucruri pe care le știa despre tata și a fost de mare folos, știm asta. Pentru că Taina Cununiei ne permite asta – bărbatul se mântuiește prin femeie, femeia prin bărbat și deci când femeia își spovedește bărbatul, mai ales dacă el a murit, asta ajută foarte mult. Nu-i nevoie să-i spovedim pe părinți, ci e nevoie să-i iertăm.

Există în Scriptură cântarea celor trei tineri din cup-torul Babilonului. Ei au fost aruncați în flăcări cum suntem noi în mocirla păcatelor și a neputințelor părinților noștri. Și ei acolo ziceau: „Părinții noștri au făcut, au greșit...” – ei se pocăiau pentru ce au făcut părinții. Să spunem: „Doamne, iartă-ne pentru ce au făcut bunicii, pentru ce a făcut toată lumea, iartă-ne! Iartă, Doamne, pe mama. Iartă, Doamne, pe tata. Au făcut și ei ce au știut și ce au putut. Iartă, Doamne, și eliberează-ne de povara acestor moșteniri. Odihnește-i, Doamne, și iartă-i, și pe mine mă eliberează, Doamne, să-mi trăiesc viața. Vreau să Te cunosc și să-Ți slujesc și să fac poruncile Tale, și să nu mai fiu sub această povară”. Asta avem de făcut: să ne asumăm și să ne vindecăm.

Or, noi pornim în viață zicând: „Eu n-am să fac nici-odată ca mama, eu n-am să fac niciodată ca tata”. Și, într-adevăr, ne construim o personalitate invers decât a unui tată alcoolic. Și arătăm bine, până la un moment dat, când tata din memoria mea vine cu toată forța și-și cere drepturile asupra mea. Mie mi-a făcut figura Bățul meu Gheorghe, furios rău, acum, mai la bătrânețe, acum vreo zece-douăzeci de ani. Și am zis: „Bătule, hai să ne pocăim!”. Ce era să fac? Trebuia să mă împac cu el, era în sângele meu. Și atunci eu nu mă mai lepăd de ei că „eu sunt altfel”, „eu mi-am construit o personalitate altfel” – dar firea mea e aia; când obosești, când ți-e lumea mai dragă, țuști! Chiar dacă nu beau, chiar dacă nu fac ce fac ei, am în mine aceeași sămânță. Și atunci iubirea lor înseamnă iertarea lor și oferirea lor lui Dumnezeu:

„Doamne, iartă-i. Doamne, vindecă-mă, dă-mi să mi-i asum. Țștia suntem noi, ăsta-i neamul meu!”

La început ne e rușine cu o mamă alcoolică, cu un bunic alcoolic, cu o mamă hoată, cu un tată în pușcărie. Cu ăștia murim de rușine – dar asta e: ăștia sunt părinții mei, de acolo vin. „Vindecă-mă, vindecă-ne, iartă-mă, iartă-ne!” Asta nu înseamnă că ne identificăm cu ei, ci că-i ducem la Dumnezeu, că ei sunt înlăuntrul nostru, iar în urma noastră prin asta se face curat.

Dacă păcatele își transmit „urmările” de la al șaptelea neam, când te-ai spovedit, te-ai mântuit, nu doar se oprește răul, ci se duce binele pe care l-ai adus în viața ta aducând harul până la al o miilea neam. Cine se sfințește (și noi ne sfințim prin actul pocăinței și spovedaniei) duce până la al miilea neam acest har de bunătate. Nepoții tăi se vor simți binecuvântați. Sunt oameni care se întorc la Biserică, se întorc de la păcate mari pentru că o bunică sau o străbunică se ruga, postea și trăia în frica lui Dumnezeu. Toate se întorc la origine, dar originea nu este doar într-un individ, ci în neamul meu.

– Copilului meu, când greșește, îi atrag atenția, uneori ridic tonul vocii, alteori îl pun la colț ori îl ameninț cu varga, ceea ce are și efect imediat, nu și în public, ci doar acasă. Este oare bine, ce sfat îmi dați?

– În primul rând, dacă faci asta, ești un abuzator sau o abuzatoare. Când copilul meu greșește, eu îl iert! Dacă copilul meu face rău cu bună intenție, este altceva. Eu am fost la cineva în vizită și avea un copil ca domnișoara asta mică. Gazda făcuse o masă cu tot felul de bunătăți, creme, salate. Copila s-a ridicat de pe jos și s-a

apucat de fața de masă ca să se țină, fața de masă a alunecat, iar farfuriile cu bunătați au căzut pe covor. Absolut încântată, fetița a început să bage mâinile prin cele căzute, ungându-se și vopsindu-se în verde, roșu, galben, așa cum erau felurile de mâncare pregătite, salatele și cremele respective. Iar mama, când vine, își pune mâinile în cap, începe să țipe, și dă-i, și dă-i, și dă-i! „Ce ai făcut?!” Păi n-a vrut să facă, pur și simplu s-a ținut de fața de masă, iar apoi atât de mult i-au plăcut culorile alea, încât a început să se joace cu ele. Cum să bați copilul pentru așa ceva? Este o crimă să te porți așa cu copilul, pentru că n-a vrut, pentru că nu știe.

În primul rând, noi suntem cei care trebuie să luăm măsuri ca să nu se întâmple lucruri rele. Când greșește, copilul nu trebuie pedepsit. Când copilul se împotrivește și face rău, putem să-l pedepsim, și sunt pedepse cu efect bun și pedepse cu efect rău – dar numai dacă el face rău și se împotrivește. Este foarte important să facem deosebirea.

Or, noi îl pedepsim pe copil pentru că am vrea ca copilul să nu greșească, am vrea să fie desăvârșit. În capul nostru este un drac pe care îl cheamă „trebuie”: „Oamenii *ar trebui* să-mi dea bună ziua”. Ăsta-i dracul. Oamenii *nu trebuie* să-mi dea bună ziua – dacă vor, îmi dau, dacă nu, nu. „Copiii *ar trebui* să fie cuminți.” Nu-i adevărat. Ăsta-i dracul cel mai mare. Copiii pot fi *ajutați* să fie cuminți în anumite momente, în celelalte ar trebui lăsați să se joace. De câte ori spui că ar trebui sau trebuie, să știi că nu-i lucru curat. Și când ai așteptări absurde de la tine ar trebui să te pedepsești pe tine, nu pe copil.

Dacă repetă, îi zici să nu facă și face, atunci sigur că trebuie să-l pedepsești, dar spunându-i din timp care vor fi consecințele aceluia comportament. Dar și asta, cu ce scop? Ca să învețe un lucru. În ce stare sufletească? În starea sufletească și în dorința de a-l învăța, și nu că te-ai săturat de el, te-a scos din minți și ți-ai pierdut răbdarea. Și nici să te porți blând când tu fierbi de mânie. Este metoda cea mai dăunătoare, când tu fierbi de mânie și pe deasupra vorbești blând, pentru că ai citit într-o carte că trebuie să zâmbești când vorbești cu copilul – aceasta este metoda cea mai dăunătoare pentru copil, pentru că primește informația pe care o transmiți tu prin inima ta și sufletul tău, și nu prin cuvinte. Îi spui copilului că ești furioasă, că ești supărată pentru ce ai făcut și el înțelege că ești furioasă. Dar nu pedepsiți la furie. Apoi, pedeapsa – sunt lucruri simple: îl apuci de umăr și-l duci în altă parte, îl lași să plângă, depinde de situație. Strigă la Dumnezeu și întreabă-L: „Doamne, ce să fac acum?” Uneori și strigătul cu voce poate ajuta foarte mult. O femeie s-a înfuriat și a zis: „Doamne, ce să fac acum?” Iar copilul a strigat și el: „Doamne, ce să facă mama mea acum?”.

– *Este, Maică, o vorbă care zice că „bătaia e ruptă din rai”.*

– Este adevărat, dar tu când îți bați copilul te simți în rai? Dacă da, dă cu drag. Bătaia ruptă din rai este dragoste. Dar tu, când spui: „Luate-ar...”, numai rai nu este, ci e ruptă din iad. Depinde unde este inima și mintea ta – este la Dumnezeu? Spunea un psiholog credincios

rus că, atunci când copilul bagă degetul în flacăra, îl lași să învețe prin durere că-l arde, și zice: „Uf!”, și nu mai bagă degetul. Dar dacă vrea să bage degetul în priză, nu-l poți lăsa să învețe din experiență, că nu-l mai ai apoi. Atunci îl lovești peste mână și el va învăța prin această durere mai mică să se apere de dureri mai mari. Acum, slavă Domnului!, sunt tot felul de metode de protecție la prize.

Tatăl meu era plecat la război, a căzut prizonier, și fratele meu, Dumnezeu să-l odihnească!, a furat bani de la mama să joace rișca sau cum era atunci, în secolul trecut. Și mămica l-a prins, el avea vreo doisprezece ani, și l-a dus în grajd unde l-a dezbrăcat, lăsându-l doar în izmenuțe, l-a legat de un stâlp și l-a bătut cu funia cu care lega vaca. Și, bătându-l, i-a zis: „Nu știi dacă taică-tău se mai întoarce acasă, eu nu vreau să am hoț la casa mea! Dacă mai furi o dată, te omor. Acuma doar te bat!” Iar frate-meu, după ani de zile, avea grad mare și funcție mare, îmi zice: „Sor-meă, n-am mai furat nici o coală de hârtie! Când puneam mâna, mă frigea pe aici...” Deci mama, prin bătaia de atunci, l-a ferit de dureri mult mai mari decât durerea pe care i-a produs-o atunci. Iar ea a vorbit atunci, i-a explicat de ce îl bate, cât îi era de frică să nu ajungă hoț. I-a fost de ajutor, a făcut-o la disperare și din dragoste.

Dar noi, de obicei, ne batem copiii că ne-am săturat de ei, că ne-am enervat. Acum mă amuză ce face și acum îl bat că nu tace – și copilul ce să înțeleagă din asta?

Apoi, să știți că uneori copilul abia așteaptă să-l bați, pentru că e singura formă de atenție pe care o primește.

Copilul atrage atenția, și când îl bați e bucuros că l-ai atins. Copilul are nevoie să fie atins, ținut în brațe – atingerea pe umăr, atingerea pe cap, ținerea de mână. Nu mai vorbesc când te joci cu el să-l iei în brațe. Toate acestea pentru el înseamnă atenție, și atunci el înțelege și nu te mai provoacă. Dar când te-a provocat ca să-l bați, nu-i face plăcerea asta, că lui îi place să-i dai vreo câteva la fund.

– *În Sfânta Evanghelie Iisus spune, e o parafrazăre, Eu nu am venit să aduc pace, ci sabie, am venit să despart pe mamă de fiică și pe noră de soacră-sa. Care este semnificația vorbelor Mântuitorului?*

– Așa citești? Când vine mama-soacră, să te cerți cu ea, „că așa a zis Mântuitorul, să te dau afară”... Măi, ce perversi suntem!

Care e semnificația? E vorba de cel care se iubește pe sine, pe copil etc. mai mult decât pe Mine, adică Adevărul, Dragostea. Adică dacă iubești fără dragoste, fără adevăr, fără Dumnezeu, atunci nu ajungi la un rezultat bun. Și în sensul ăsta ne desparte de ai noștri, pentru mântuirea noastră, pentru Hristos. Dacă mama vrea să fur, tata vrea să mă prostituez, mă despart de ei – în sensul ăsta.

– *Biserica, cel puțin în țară, nu ne dă voie să-i pomenim în parastase și în pomelnice pe sinucigași și pe cei incinerati. Ce putem să facem pentru ei, dar și pentru noi, care îi moștenim?*

– Îl pui pe Gheorghe care a murit de moarte creștinească și „cu tot neamul lui adormit”. Cel ce s-a sinucis

și cel incinerat are un tată, are un fiu, sau un frate sau un bunic ș.a.m.d. Are pe cineva care a murit creștinește, și-l pui pe pomelnic cu tot neamul lui adormit. Și nu-i vorbă goală „neamul cel adormit”, că dragostea, dacă e dragoste, Dumnezeu nu o smulge din tine și scoate din brațe pe cine ai ca să te despartă. Cu condiția ca cel din brațe să vrea să stea în brațe, să nu vrea să plece zicând: „Lasă-mă în pace”, sau: „Nu vreau acolo”.

Apoi rugăciunea. Citiți Acatistul pentru adormiți, citiți-l sâmbăta acasă și apoi pomeniți-i în gândul dumneavoastră în rugăciunea de acasă. La noi pe *site** avem o rugăciune a Sfântului Leonid de la Optina, starețul mănăstirii. Unui călugăr din mănăstire i s-a sinucis tatăl și era distrus, vă dați seama, și zice: „Ce fac, Părinte, că e tatăl meu?” Și Părintele l-a învățat cum să se roage dându-i o rugăciune pe care am pus-o și noi pe *site*-ul ăsta, adică cum ne rugăm pentru cei care s-au sinucis sau pentru cei care au trecut la secte sau au murit în afara dreptei-credeințe. Să nu-i părăsim. „Doamne, iartă-i”, „Doamne, iartă-ne”, „Doamne, mare este mila Ta”.

De ce Biserica nu ne dă voie? Pentru că Biserica le respectă libertatea. Dacă omul acela a ales să se sinucidă, el a ales să se despartă de Biserică. Dacă a ales să fie ars, a ales să se despartă de Biserică. Dar, în același timp, noi nu știm ce s-a întâmplat cu sufletul omului în momentul când a părăsit trupul. Înainte de ieșirea de tot din trup e o fracțiune foarte mică de timp, în care sufletul e conștient, dar nu mai poate comunica cu exteriorul, și de obicei atunci ne trăim viața până în cele mai mici amănunte.

* <http://www.sfintiiarhangheli.ro/>.

Sunt oameni care se pot răzgândi – s-au aruncat de la etaj, s-au răzgândit în cădere, dar n-au mai avut cum să se întoarcă înapoi. Se pot pocăi atunci. Nu știm ce se întâmplă în taina aceluia suflet. Noi contăm pe acest gând, că cei dragi nouă mai au în ei dorința de a se întoarce la Dumnezeu.

Dumnezeu le respectă libertatea, Biserica le respectă libertatea, nu-i forțează rugându-se pentru ei, pentru că ei au refuzat asta. Dar noi putem să-i „forțăm” cu iubirea noastră: „Mamaie, tataie, fratele meu, unchiule, te iubesc, vreau să fim împreună, să ne mântuim”. „Doamne, îl iubesc așa cum e.” Dumnezeu primește de la noi această dragoste, primește rugăciunea asta.

Pe urmă mai este rugăciunea aceea de la Rusalii, care este o rugăciune și pentru cei care au murit de moarte năprasnică. Dar această rugăciune pentru ei din partea noastră este pentru noi ca să nu suportăm consecințele faptelor lor. Că dragostea anulează blestemul. Binecuvântarea anulează blestemul.

– Tot cu privire la transmiterea păcatelor strămoșești: ce facem când nu am apucat să-i cunoaștem pe aceștia, de unde știm ce păcate au făcut ei, cum le identificăm, de unde să știm cui ne adresăm?

– Nu umblăm după aflat amănunte decât dacă avem de a face cu situații grave, boli psihice, anxietăți, lucruri inexplicabile – și atunci aceasta se întâmplă când secretele sunt știute aproape de toată lumea. Ceva parcă am auzit și noi, ceva parcă am știut. De obicei aceste secrete stau aproape de suprafața conștientului. Sunt copii care

au o problemă și descoperă că de fapt au fost înfiați. Când descoperă că au fost înfiați, apare criza aceea cumplită că au fost abandonați și înfiați. Este o problemă mare pentru un om acest lucru, chit că are 30 de ani, tot așa suferă. Și, când stai de vorbă cu el, zice: „Eu cred că știam, ceva am auzit, mi-a zis cineva odată ceva”. Dar fugim de ele și nu căutăm în arbore decât atunci când avem probleme foarte grave.

În rest, suntem în siguranță prin rugăciunea pentru tot neamul meu, rugăciunea de la parastas, pe care eu o fac pentru cei adormiți ai mei, pentru tot neamul meu, cuprinde tot. Păcatele acestea moștenite nu sunt vinovăție, ci ca urmări ale păcatului care chinuie sufletul, îl asupresc. Înțelegeți, sufletul este apăsător de aceste poveri, de această negură care se ridică atunci când se ridică păcatele prin pocăință și iertare.

– *Bunica mea a suferit de o boală mintală. Credeți că nepoții, strănepoții pot moșteni această boală? Ce să fac?*

– De obicei, cam primul născut este cel care poate să moștenească. Dar acum, mai nou, s-a descoperit că unele boli psihice nu sunt efectiv boli psihice, ci doar un fel de apărare a omului de o anumită povară sufletească. Deci dacă bunica a avut o traumă foarte puternică, i s-au întâmplat lucruri îngrozitoare despre care n-a putut vorbi cu nimeni, în aceste condiții mintea ei s-a blocat. Acest blocaj are urmări. Bolile psihice se repetă la urmași. Dar dacă copilul este crescut cu dragoste, dacă copilul este ajutat să nu abuzeze de nici un fel de plăceri, ci să

descoperire bucurii simple, bucurii curate, bucurii sănătoase, cu sport sau altele, el are toate șansele să nu se îmbolnăvească.

Dar mai important pentru noi este ca, în caz de boală, să învățăm să ne bucurăm de viața noastră așa cum este. Să învățăm să ne mântuim. Eu pot să trăiesc cu psihoză bipolară sau cu schizofrenie sau cu paranoia, cu tratament, cu rugăciune... De multe ori omul nu se poate vindeca de astfel de boli sau de alte handicapuri, dar poate învăța să se bucure de viața lui așa cum este. Ținta noastră, în condițiile în care avem o moștenire grea, este cum să ne bucurăm de viața noastră și cum să ne mântuim în aceste condiții. Și sunt oameni cu handicap care duc o viață mai frumoasă decât oamenii sănătoși. Sunt oameni sănătoși care se distrug și-și bat joc de viață, iar alții, fără mâini și picioare, au ajuns să picteze, să se bucure de viața lor. Oamenii sunt în stare de orice când au voință și se unesc cu Dumnezeu. Ei pot da slavă lui Dumnezeu în orice condiții, dacă iubesc viața și sunt ajutați s-o iubească. Iar oamenii care urăsc viața pot avea mâini, picioare, creier, tot ce le trebuie – și se autodistrug, dacă nu au dobândit dragostea de viață și n-au cunoscut sensul vieții.

– Când un părinte vorbește de Aghiuță, de cel rău și-l dă pe copilul lui celui rău, atunci copilul i-a răspuns: Dar du-te tu! Cine a greșit, părintele sau copilul?

– Ia ghici!

– Poate dezvoltai puțin, că ai stat în Oltenia și lucrul ăsta se întâmplă la ordinea zilei.

– Eu îi iubesc mult pe olteni: „Ptiu, fir-ai a dracu’, ce bine îți vine bluza aia! Ce frumoasă ești, ptiu, luată-ar...”. Vă zic o întâmplare. Toate babele dintr-un sat au venit să se spovedească în Săptămâna Mare și una iese furioasă din biserică zicând: „Da’ ce, eu sunt mai proastă? Pe Margareta a împărțit-o și pe mine nu, că drăcuiesc. Dar și ea drăcuiește, dar nu a zis. Și uite, eu am zis, și pe mine nu mă împărțește”. Atunci i-am zis: „Nu mai drăcui și te vei împărțăși!” „Nu pot, Maică, mă sufoc, mor dacă n-o fac. Am încercat.”. Și zic: „Când drăcuiești?” „Când sunt furioasă, când sunt nervoasă.” „Și când nu ești nervoasă ce faci?” „Nu drăcuiesc, nu fac nimic.” „Păi uite, când ești liniștită, zi: «Doamne, miluiește», și când te enervezi, drăcuiește.” Vine peste vreo trei săptămâni: „Să vedeți, Maică, ce-am pățit! Am zis: «Doamne, miluiește», în loc să dau dracului!” Deci obișnuința se poate schimba!

Obișnuinți-vă cu Dumnezeu: „Doamne, binecuvân-tează”, „Doamne, miluiește”. Doamne, miluiește! – pentru că nu e glumă. Da, deocamdată copilul a zis: „Du-te tu”, dar ce va face mai târziu? Pentru că vrăjmașul chiar vine, nu este o vorbă goală. Puneți peste tot, pe toate ușile, pe toți pereții „Doamne, miluiește”. Sunt acum tot felul de fluturași care se lipesc – puneți și voi așa, ca să vă cadă ochii pe rugăciune. Ziceți mereu așa, cu buzele: „Doamne, miluiește”, „Doamne, ajută”, „Doamne,

scapă-mă”. Și vă puteți exprima furia zicând: „Sunt furioasă, urăsc, mi-e frică, mă doare” – exprimați-vă sentimentele, dar evitați plăcerea de a face rău, plăcerea de a fi cu cel rău. Trebuie să luptăm cu această plăcere.

– Ce putem face în situația în care un copil nu vorbește cu tatăl său? E un lucru ce se întâmplă de mulți ani. Copilul nu vrea să audă nimic de la tatăl său și tatăl suferă foarte mult. Aici cred că-i vorba de o familie divorțată.

– Acest tată, în primul rând, cred că a făcut și el ceva, iar în al doilea rând, în familiile despărțite, părintele care rămâne cu copilul îl bârfește pe celălalt. Și mai ales mamele, și mai ales mamele băieților. Deci, în general, când doi soți divorțează și au un băiat, băiatul rămâne ca un fel de bărbat al mamei. Aceasta se numește incest emoțional. El o ascultă pe mama, el o iubește, el o prețuiește, el îl urăște pe tata care a făcut-o pe mama să sufere, el e un adevărat bărbat, el e bun și tatăl lui e rău. Și în capul copilului nu există decât acest tată. Foarte mulți avem în capul nostru un tată care este al mamei, este viziunea mamei noastre despre tata sau viziunea tatălui despre mamă.

Încet-încet, tu ca tată să te rogi pentru copilul tău și să te pocăiești pentru partea ta de vină, și copilul te va căuta, se va schimba. Rugăciunea este singurul lucru care mai repară. Și spovedania, ce am făcut eu – că noi ne-am învățat să-l acuzăm pe celălalt. Dar dacă ne gândim ce am făcut eu și zic: „Doamne, iartă-mă, că am făcut asta, asta, asta”, atunci e ca și când scoți jumătate de temelie de la o clădire. Restul se prăbușește. Nu mă

duc și pe partea cealaltă, ca să fac ce ar fi trebuit să facă soția sau mama copilului meu. Nu, eu fac ce ține de partea mea. Recunoscând care e partea mea, las șandramaua răului fără jumătate din temelie și ea nu mai șade. Așa îl câștigi pe copil.

De obicei, în situația asta, în care băiatul a fost stârnit împotriva tatălui, după o vreme își urăște mama, descoperă că mama nu era așa cum credea, că a avut și ea partea ei de vină. E bine ca părinții care se despart să spună: „Eu am o problemă cu mama ta, care e soția mea, eu am o problemă cu tatăl tău, care e soțul meu – dar el rămâne tatăl tău și eu rămân mama ta”. Sunt lucruri diferite, ai voie să-l iubești, ai voie să fii supărat pe el. Nici nu putem să-i spunem copilului: „Iubește-l!” – dacă a fost alcoolic, dacă a fost agresiv, dacă a fost vulgar, dacă l-a jignit, copilul are dreptul să nu-l iubească și să fie supărat pe el, nu? Nu e simplu...

– Ce facem cu copiii născuți morți nebotezați și dacă simțim că purtăm și noi vină pentru situația lor, de exemplu: gânduri rele, credințe rele ș.a.m.d.?

– Acuma să te spovedești sincer și să crezi în mila lui Dumnezeu, pentru că nici să te învinovățești tot timpul și să trăiești cu sentimentul că ești vinovat nu e bine. Vinovăția asta nu e sănătoasă, vă strică mintea. „Sunt vinovat, Doamne. Am gândit și am făcut rău, iartă-mă!”. Crede în iertarea lui Dumnezeu, crede că Dumnezeu este milostivire, este iubire. Tu pocăiește-te cu sinceritate pentru ce știi, și gata! Nu mereu și mereu spui aceleași păcate. Când spunem: „Păcatul meu este înaintea mea

pururea”, nu înseamnă că ne gândim mereu la același păcat, ci că eu ca om sunt păcătos și tot timpul am în minte faptul că sunt păcătos. Păcatul acela, odată ce l-am spovedit, este iertat dacă nu-l mai repet și-l urăsc. Dacă îl repet, se adaugă și partea pe care am spus-o. Credeți în mila lui Dumnezeu – este cel mai important lucru!

– Dacă avem pe cineva în neam care nu se bucură de nimic, nu simte iubirea, probabil n-a avut parte de ea în copilărie, un fel de blocaj sentimental, cum se poate vindeca?

– Sunt oameni care nu vor să se vindece. Să-i respectăm. Noi să ne bucurăm, să împlinim porunca: Bucură-te cu cel ce se bucură, plângi cu cel ce plânge. Cere de la Dumnezeu și roagă-te pentru celălalt, și dați-le voie să fie cum vor.

Ne pierdem multă energie gândindu-ne la ce să facem ca să nu mai bea tata, de exemplu. N-ai ce să faci. Ce să faci ca să nu mai fie trist? N-ai ce să faci. Tu vezi ce faci ca să nu-l mai ajuți să rămână alcoolic, ce să faci ca să nu bei tu, ce faci să fii tu bucuros, ce faci să mulțumești tu lui Dumnezeu. Schimbându-te tu, celălalt se poate schimba.

Sunt oameni care au nevoie de suferința pe care le-o dă păcatul, de suferința pe care le-o dă felul lor de a fi – este singura soluție pentru ei. Sunt milioane de oameni care aleg să se mântuiască numai prin necazuri. Dacă le luăm asta, le luăm orice șansă de mântuire. Să-i lăsăm să se mântuiască așa cum vor ei, dacă nu vor să aleagă altceva.

Dar alege tu să fii sănătos, alege tu să te salvezi. Și tu, cu dragostea ta și cu rugăciunea ta, îl ajuți fără să-i impui să facă ce faci tu. Este foarte important asta, să nu-i agresăm pe oameni să fie altfel decât sunt. Le spunem, le oferim șanse, dar rugăciunea este schimbarea noastră, este eliberarea noastră. Că dacă unul se îneacă și tu stai agățat de gâtul lui, te îneci odată cu el.

– De ce copiii până la șapte ani se împărtășesc, iar după această vârstă nu o mai fac? Spune Sfântul Ioan Gură-de-Aur că moștenirea pe care noi o dăm copiilor este educația. Puteți dezvolta?

– Eu cred că e vorba de împărtășirea fără spovedanie până la șapte ani. Eu cunosc un copil care mi-a zis: „Acum am împlinit șapte ani, nu mă mai împărtășesc pentru că oamenii mari nu se împărtășesc”. Nu se mai împărtășește pentru că tu, ca părinte, nu te împărtășești! Se duce mama cu copilul în brațe – copilul deschide gura, mama sa nu. Ca urmare, va zice: „Abia aștept să ajung ca mama, să nu mă mai împărtășesc”. Lui i se pare că acesta este mijlocul de a te face mare. Dar dacă mama deschide gurița și tatăl deschide gura, copilul se va împărtăși și în continuare. Un băiețel care s-a împărtășit până la șapte ani a avut o discuție cu Părintele, care i-a zis: „Acum este ultima oară când te împărtășesc, de acum va trebui să te spovedești ca să te împărtășesc”. Și el zice: „Bine”. Și când se duce duminica următoare să se împărtășească, Părintele îi zice: „Nu te împărtășesc”. „De ce?” „Pentru că n-ai venit să te spovedești.” „Ei, iaca acum,

spovedește-mă și împărtășește-mă, că eu nu plec de aici!” – și n-a vrut să plece.

E nevoie de o anumită pregătire. Până la șapte ani, copilul nu este responsabil, de abia la șapte ani el poate să aleagă să nu facă ceva. Până la șapte ani e ajutat să nu facă rău și până la șapte ani responsabil este părintele. La o conferință, o fetiță de cinci-șase ani mă întreabă dacă e păcat să-ți dai pe buze cu rujul mamei și să-ți dai cu parfum și să umbli cu pantofii ei cu toc înalt. Și am zis: „Nu, pentru tine nu este păcat. Este păcat pentru mama ta, că până la șapte ani ce faci tu rău se pune în socoteala mamei”. Și zice: „Dar nu-mi mai dau cu ruj de buze de-acuma”. Ea nu are acest discernământ până la șapte ani, așa a hotărât Biserica, și știința demonstrează acum că nu sunt destule circuite pentru a avea libertate morală. Dar după șapte ani musai trebuie să se spovedească pentru a se împărtăși.

Problema se va pune mai târziu, pe la cincisprezece-șaisprezece ani, când s-ar putea ca adolescentul să nu mai vrea să se spovedească și să se împărtășească pentru că a devenit dependent de anumite lucruri, pentru care conștiința îi spune că nu renunță la ele ca să se împărtășească. Cu aceștia trebuie să aveți răbdare, că se va găsi o ieșire la un moment dat.

Educația este învățătura de viață pe care le-o dăm copiilor – ea nu este ce le spunem, ci ce facem și trăim noi. Educația este acel proces organic și firesc prin care creștem, și nu lozincile, predicile și lecțiile pe care le primim de la părinți. Nici un copil nu a făcut ce *spune*

mama, nici un copil nu a făcut ce *spune* tata, ci ce *face* tata și ce *face* mama. Educația trebuie să fie exemplul concret. Educați-vă pe dumneavoastră, citiți, pocăiți-vă, schimbați-vă viața – și în felul acesta îi educați și pe copii. Nu le dați copiilor educația pe care ați primit-o când erați copii. Acum sunt alte condiții. Învățați să-i educați cum se educă astăzi, cum se formează astăzi, formându-vă pe voi înșivă în fața lui Dumnezeu, nu așa cum ați fost deformați de părinții voștri, care au făcut ce-au putut. Ei mai mult de-atât n-au putut. Când veți înțelege asta, va fi numai dragoste între voi și părinți, și respect între voi și părinți. Ei n-au putut altfel, ei nu au vrut să-ți faci *ție* rău, ci pur și simplu viața lor era rea. Ți-au făcut rău pentru că așa era viața lor. Care dintre dumneavoastră, când vă ocărăți copilul, vă gândiți la el cu ură? Pur și simplu te urăști pe tine, și dai drumul la această otravă și otrăvești tot ce-i în jur – pentru că tu îți iubești copilul. Ești speriat să nu fi murit sau să i se fi întâmplat ceva rău și, când intră pe ușă, în loc să-l iei în brațe că nu s-a întâmplat nimic, îl iei la bătaie. Sau traversează strada, e gata să-l lovească o mașină, scapă – și-l iei tu apoi și îl jighești și îl bați, în loc să-i spui: „Ce mult mă bucur că n-ai pățit nimic, ce frică mi-a fost!” Noi nu suntem în stare să ne stăpânim emoțiile, la asta să lucrați acum.

Citiți cărțile Sfântului Porfirie, citiți-l și pe Sfântul Ioan Gură-de-Aur, care are lucruri valabile pentru educația copiilor de astăzi, dar mai ales strigați la Dumnezeu cu foc: „Doamne, ce să fac acum? Doamne, cum să mă port acum? Doamne, ce să-i spun acum copilului?”. Rugăciune:

strigă, plângi, zi: „Doamne, miluiește-l”, „Doamne, binecuvântează-l”. Pacea ta sufletească și rugăciunea ta vor umple casa cu unde de astea bune, cu har...

– *Pentru cei ce nu știți, Maica Siluana este de la Mănăstirea „Sfântul Siluan Athonitul” din Iași, și acolo la mănăstire există și un centru de consiliere care are site-ul sfintiiarhangel.ro.*

– Da, acolo sunt o mulțime de materiale care vă pot fi de folos. Dar, din punctul nostru de vedere, ce este important la noi ar fi *Seminarul iertării*. Puteți să ne scrieți și noi o să vă răspundem.

– *În engleză există?*

– Da. Ei pot să scrie în engleză, noi o să răspundem mai puțin bine. Există, așadar, *site* în limba engleză, și se traduce și în franceză. Eu am avut surprize foarte plăcute cu oameni din Franța care au lucrat. Totul e să simți aici, înlăuntru, că trebuie să înlocuim o deprindere cu alta. N-ajunge bunăvoința. Bunăvoința este: „Vreau, gata, nu mai fac!”, și când ți-e lumea mai dragă faci din nou, pentru că sunt scrise mecanismele astea în creierul nostru. Reușim doar făcând deprinderi noi, învățând să facem deprinderi noi și băgându-L mereu pe Dumnezeu acolo.

Și știința seculară cu psihologi, cu psihoterapeuți, care sunt oameni foarte buni, te vindecă, dar nu-ți vindecă sufletul și te îmbolnăvești în altă parte. Un psihoterapeut este bun, și trebuie neapărat să te duci, pentru că psihismul nostru se poate îmbolnăvi așa cum mi se rupe un picior... Când ți se rupe piciorul, nu zici: „Doamne

Iisuse", de o mie de ori ca să se lipească osul cum trebuie, ci te duci la ortoped și-ți pui piciorul în ghips, și zici și: „Doamne Iisuse”. Și dacă ți l-ai rupt sărind gardul ca să furi ceva, îți ajută Spovedania – ca să nu mai sari gardul și să nu mai furi, nu ca să se lipească osul. Sunt lucruri puțin diferite, te duci la diferiți specialiști. Când ești dependent de alcool și de altele, fără ajutorul unui specialist nu te faci bine. Doar cu vecina nu te ajută. Sunt oameni care jură pe Biblie, care postesc, se roagă, însă nu pot ieși din dependență pentru că au nevoie de ajutorul unui specialist care știe ce să faci, pentru că ți s-a frânt ceva în creier, ți s-a frânt ceva acolo în firea ta, iar tu nu știi cum se repară lucrul. Iar ei știi, și cred că dacă nu-i sfârșitul lumii, va fi o bună colaborare între preoți și acești specialiști. Deja în Franța se face așa ceva. O să fie pe lângă biserici specialiști care să se ocupe de psihismul omului și cu care să colaboreze.

Noi cu Părintele unde suntem la mănăstirea noastră, la biserică, pentru că nu avem încă o mănăstire, ci stăm într-o casă parohială, Părintele când spovedește pe cineva care are o problemă ce ține de consiliere, ni-l trimite nouă. La noi, dacă vin la consiliere oameni care nu s-au spovedit, îi trimitem la spovedit, pentru că scopul meu este ca omul să ajungă la Dumnezeu. Eu nu fac decât să-l pregătesc să-L cunoască pe Dumnezeu. Noi îi trimitem la biserică, iar ei îi trimit la noi pentru ale noastre. Și avem și grupuri de alcoolici la care îi trimitem pe cei cu probleme, și încetul cu încetul colaborăm tot mai mult.

Un Părinte nu poate să facă tot, mai ales la dumnea-voastră, unde se lucrează, și oamenii mai au și familie și copii. Dar trebuie să știm că numai Dumnezeu ne vindecă în sensul profund al cuvântului.

Noi avem datoria să avem grijă de sufletul și de trupul nostru ca să fim sănătoși, și ce mâncăm și cum mâncăm. Nu vă certați copiii niciodată la masă – atunci vă apucă morala și știu că e o plăcere, că atunci îți aduci aminte de toate, de unele lucruri care ți-au scăpat. Nu-l certați la masă, nu-l certați înainte de somn, nu plecați supărați unii pe alții de acasă.

Oricât ați fi de supărați, împăcați-vă și pupați-vă, pentru că nu știți dacă vă mai vedeți cu celălalt. Împăcați-vă, ca să nu apună soarele peste mânia voastră! Împăcați-vă și îmbrățișați-vă, pentru că, de fapt, vă iubiți. Arătați-vă iubirea și cereți Domnului să v-o sporească!

– *Maică, de ce noi, oamenii, trebuie să murim?* – întrebă un copil.

– Este un gând foarte bun și o temă foarte bună. Trebuie să murim ca să scăpăm de moarte. Pare ciudat, dar asta este. Ia imaginează-ți ce s-ar întâmpla de n-am muri. Acum, la vârsta ta, dacă ai rămâne așa ar fi minunat (sau cel puțin așa ni se pare), dar eu am șaptezeci de ani. Cine va fi în putere o va duce până la optzeci de ani. Cine trece de optzeci de ani, vai de el – dar ce-o vrea Dumnezeu! Eram și eu frumoasă și deșteaptă ca tine, dar acum nu mai aud bine, nu mai pot să merg pentru că mă dor picioarele, mă doare capul, amețesc, uit, mi-au căzut dinții, am niște dinți artificiali în gură și, încet,

încet, o să mă stric și mai tare și mai tare – și dacă n-am muri, ce s-ar face pământul cu atâtea stricăciuni? Așadar, murim pentru că viața noastră a devenit stricăcioasă.

Dumnezeu nu ne-a făcut așa, Dumnezeu ne-a făcut frumoși și capabili de nemurire, pentru că ne-a împărtășit viața Lui. Dumnezeu este nemuritor, iar noi devenim *ca El* primind viața Lui. Dar omul cel dintâi, Adam și Eva, s-a rupt de Dumnezeu, s-a despărțit de Dumnezeu. La sugestia Satanei, Eva și-a făcut voia ei și așa s-a despărțit de Dumnezeu, rupându-se astfel de Viață. Așa, omul a ales moartea sufletească și, prin ea, stricăciunea. Atunci Bunul Dumnezeu i-a dăruit omului moartea ca stricăciunea să nu fie veșnică. Și i-a dat omului timp de viață-supraviețuire ca să cunoască chinul înstrăinării și să dorească iarăși unirea cu Dumnezeu-Viața. Apoi, „la plinirea vremii” Mântuitorul, Fiul lui Dumnezeu, S-a făcut om, a murit ca și noi, a biruit moartea prin Înviere și ne-a arătat: „Nu vă temeți de moarte, pentru că această moarte duce la Înviere, dacă sunteți cu Mine”. Și ne dă Trupul Lui și Sângele Lui înviat, ai văzut, la Sfânta Împărtășanie, ca noi să nu mai murim de tot – ci, ca și El, să murim și să înviem. Durează cam mult; la El a durat trei zile, la noi durează cam mult până vine Învierea, pentru că trebuie să-i așteptăm pe toți, să-i întâlnim pe toți.

Nu-i așa că e o minune? Omul a ales moartea, iar Dumnezeu a făcut din ea un dar, mai întâi ca pe un capăt al răutății – ca să nu trăim în veci neputincioși, stricăcioși și răi – apoi, prin Mântuitorul, ca naștere la o nouă viață.

– Este rudă cu tine ăsta mic?

– *Fratele meu.*

– Câte luni are?

– *Opt luni.*

– Unde era acum nouă luni?

– *La Dumnezeu.*

– Nu la Dumnezeu. Unde era, de unde a venit?

– *Din burtă de la mama.*

– Da, Dumnezeu l-a făcut acolo, în burtica mamei, și acolo a crescut și a stat nouă luni. Știi ce bine e acolo în burtica mamei?! Plutim în apă, nu ne arde soarele, există de toate. Când copilul iese afară din burtică este ca și când ar muri, el nu mai este cel care a fost în burtica mamei, moare felului acela de viață și ajunge afară, la altă viață. Tu îți mai aduci aminte cum era în burtica mamei? Nu, nu-ți mai aduci aminte, dar tot tu ești. Același năsuc aveai acolo, doar că era mai mititel... Ei, așa cum în burtica mamei ne-am făcut rost de degețele, năsuc, creier și am crescut ca să fim oameni, să putem trăi afară, așa acum suntem toți în burta unei alte mame, care ne pregătește să ne naștem la viața veșnică, la viața cea fără de moarte și fără de stricăciune. Care este mama asta care ne ține în burtică acuma? Sfânta Biserică.

Sfânta Biserică este mama noastră și Maica Domnului ne ține în brațele ei, ea ține toată Biserica în brațele ei. De aceea e și Maica Domnului și Maica noastră. Ei, acum noi toți creștem și ne facem mintea, capul, nasul, urechile care ne trebuie în lumea cealaltă. Și moartea e nașterea noastră la viața veșnică și ne va fi bine acolo, dacă ne

vom pregăti aici să avem cele necesare acelei vieți. Adică să avem cu ajutorul Domnului, ochi să-L vedem pe Domnul, urechi să-L auzim, gust să-L gustăm cât e de bun... Da, moartea e acum o naștere la o viață mai adevărată. Dar, cu toate acestea, ea ne doare – nu atât pe cel care moare, cât pe cei din jur. Nouă ne pare rău când moare cineva, ne este dor, ne lipsește. Asta este urmarea căderii omului în neascultare de Dumnezeu. Acum, deși Îl avem pe Domnul în noi, nu mai suntem cum ne-a făcut Dumnezeu. Dar vom deveni, prin Înviere, mai minunați decât a fost omul la început. Doar că e nevoie să primim durerile acestei deveniri, acestei creșteri. Și nu e greu ale pentru că Domnul e cu noi în fiecare durere și ne dă mii și mii de bucurii și mângâieri pe cale.

De aceea în inima noastră este dorul acesta după o viață fără de moarte, o viață care să nu se strice. Tu știi asta foarte bine... Voi, copiii, aveți acest dor de viață adevărată; noi ne mai obișnuim cu răul și zicem: ei, lasă că merge și așa. Dar când ești copil, ești însetat de viață și o dorești din toată inima.

Deci nu mai există moarte acum, ci naștere. Ne naștem *dincolo* și o vom duce bine sau rău, în funcție de cum ne pregătim în viața de aici.

Cum ne pregătim? Cea mai bună metodă de a ne pregăti pentru rai este să vedem că raiul este, cum spunea frațiorul nostru, simțirea prezenței lui Dumnezeu, a fi cu Dumnezeu. Simțim noi prezența lui Dumnezeu? Câteodată da, câteodată nu.

Cum să facem, ce să facem ca sufletul nostru să simtă prezența lui Dumnezeu? Să luăm un exemplu: cum simți prezența unei persoane pe care n-o vezi? De exemplu, mama e plecată în oraș și tu ești acasă. Cum simți tu prezența mamei? Mai crezi că ai o mamă și că te iubește când ea nu-i acasă? Ce dovezi ai?

– *Că vine înapoi.*

Dar până vine ce dovezi ai? Dacă ți-e foame, de exemplu, ce faci? Deschizi frigiderul, cauți înăuntru și găsești ceva bun și zici: „O, ce mamă am, ce lucruri bune a făcut! Uite că a cumpărat iaurtul care-mi place mie!”. Deci prin lucrurile pe care le face mama pentru mine îi simt prezența. Tot ce îmi dă mama, tot ce fac ceilalți oameni, prin asta simțim că ne iubesc și le simțim prezența.

Pe Dumnezeu nu putem să-L vedem cu ochii trupești. Pentru El avem un ochi în inimă. În adâncul inimii avem o deschizătură prin care Îl vedem pe Dumnezeu. Inima noastră are un ochi duhovnicesc ca să-L vedem pe Dumnezeu ca Lumină. Dar el este astupat de grijile vieții și de răutatea lăuntrică. Până nu ne curățim inima de răutate și de griji, nu-L vedem pe Dumnezeu, dar Îi putem simți prezența așa cum o simțim pe a celor pe care nu-i vedem.

Pe Dumnezeu la început așa Îl simțim, văzând lucrurile Lui și simțind binefacerile Lui. Părintele Stăniloae spune că fiecare lucru este ochiul lui Dumnezeu prin care se uită la noi să vadă dacă Îl vedem. Ai văzut tu florile, te uiți tu la ele? Când ne uităm la flori, și zicem: „Doamne, ce frumoase sunt!”, noi Îl vedem pe Dumnezeu

Care a făcut florile, Îl vedem pe Dumnezeu Care a dat talent oamenilor să altoiască și să facă alte flori și mai frumoase. Când te uiți tu la caietul tău de matematică Îl vezi pe Dumnezeu și zici: „Doamne, de ce trebuie să învăț matematica asta nesuferită?!” Atunci ai să afli că Dumnezeu nu este numai Cel care face flori. Dumnezeu este și Cel care te roagă să înveți tabla înmulțirii, să scoți radicali, să faci calcule. Dumnezeu este și Cel care dă teme grele și tot El este Cel care te învață să te împaci când ești supărat. Și tot Dumnezeu este Cel care ne dă putere să iertăm când avem ceva împotriva cuiva. Deci așa simțim prezența lui Dumnezeu.

Noi știm cât de greu este să iertăm pe cineva care ne-a supărat. „Da, te iert, dar nu te uit.” Te iert astăzi, și mâine îți mai scot un ochi. De aceea Dumnezeu, săracul, ne-a făcut doar doi ochi, ca să nu ne scoatem toată viața ochii. Ei, când descoperim că am iertat, că ne-am împăcat cu cineva, când ne împăcăm simțim atâta bucurie, atâta bunătate în noi – și atunci ne dăm seama că nu sunt eu această bunătate și că a venit de undeva. Când zicem: „Doamne, iartă-mă”, atunci simțim cum coboară bunătatea lui Dumnezeu în noi și ne iartă. Dacă nu iertăm, cui facem rău?

– *Nouă.*

– Se zice că un om care ține minte răul este ca unul care înghite otravă și așteaptă să moară vecinul. Pentru că atunci când gândesc rău și fac rău, trupul mi se otrăvește. Fiecare gând al nostru este însoțit de o emoție – unele mai puternice, altele mai slabe. Emoțiile astea sunt

alcătuite din niște substanțe chimice: hormoni, peptide – cum le numesc oamenii de știință –, care ne invadează trupul. Ai văzut că atunci când te înfurii simți numai furnicături. Când ți-e frică, ne furnică din cap până în picioare, și după aceea ne tremură genunchii. Toate acestea sunt substanțe pe care organismul nostru le fabrică pentru ca să putem face ce avem nevoie, să o rupem la fugă, dacă ne e frică, și să ne apărăm etc. Așadar, în clipa când suntem amenințați, noi primim substanțele acestea, pe care sângele le duce la mușchii de la picioare și de la mâini, ca să fugim, dacă pericolul este mai mare decât noi, și ca să ne apărăm cu pumnii, dacă pericolul e mai mititel. De aceea, mușchii se întăresc și pentru aceasta mulți copii spun: „Eu fac ce vor mușchii mei”. Doar că mușchii nu gândesc și nu știu ce e bine și ce nu. Și nici creierul nu mai gândește atunci limpede, pentru că în clipa în care ești furios sau speriat sângele nu se mai duce la creier.

Din păcate, oamenii de astăzi văd peste tot pericole și sunt mereu cu mușchii încordați și pe picior de luptă. Dacă cineva s-a strâmbat, mulți reacționează ca strămoșii noștri când vedeau lupul, atât de tare se sperie sau se supără: „Nu mă place, nu mă iubește”. Și în clipa când spune: „Ăsta nu mă place, uite cum se uită la mine”, tot trupul se umple cu substanțe din acestea de violență, de agresivitate. Cel care nu ne place a trecut, să zicem că era în trafic și ne-a tăiat calea, dar noi mai bodogănim două-trei ore. Mai mult, pe acela îl uităm, dar ținem minte răul și acele substanțe rămân în noi și-l bodogănim pe

următorul, ajungem acasă și ne bodogănim nevasta, ne bodogănim copiii. Ne otrăvim viața.

Ce-am putea face? Ce putem face când „unul rău” ne taie calea cu mașina? Eu l-am învățat pe instructorul meu de șoferie să binecuvânteze și zicea: „Bă, să te binecuvânteze Dumnezeu”, dar cu ton de înjurătură. Putem să alegem ca în acel moment să iertăm. Dacă binecuvântăm, dacă zicem: „Doamne!”, și lepădăm răul din noi, trupul nostru va fi plin de bine, de bun. Ne e greu, pentru că în acele clipe suntem încă plini de răul ținut în minte. Dacă, să zicem, având acest pahar în care Măicuța Rafaela mi-a pus apă și e plin, vreau să mai torn încă apă, ce va fi? Se va vărsa, nu? La fel, dacă trupul meu e plin de substanțele de ținere de minte a răului, orice bine aș întâlni, nu-l voi vedea. Dacă am plecat supărați în concediu, am trântit ușa și ea m-a făcut nesimțit, tot concediul ne bodogănim și, deși am dat atâția bani și ne-am dus în Grecia sau nu știu unde, adio, nu mai avem nici o bucurie, că am pornit-o așa.

Să luăm aminte când paharul vieții ne este plin de ținerea de minte a răului. Și ce să facem? Să ne pregătim în fiecare seară pentru a-l goli prin rugăciune și iertare și să grăbim de dimineață să-l umplem cu gânduri și hotărâri bune. Dacă umplem paharul cu bine, nu mai încap răul. Eu dimineața zic: „Doamne, mulțumesc că, deși mă dor picioarele, pot să mă dau jos din pat” – de ce să iau partea rea că mă dor, să iau partea bună că încă mă mișc, că mă duc singură la baie: „Doamne, ce minune, mulțumesc!”. Să mă umplu de recunoștință că am dormit.

„A, dar n-am dormit, m-am foit toată noaptea” – aceasta este dacă țin minte răul; dar dacă zic: „Și totuși cred că am dormit jumătate de oră. Doamne, mulțumesc pentru că am dormit jumătate de oră și acum m-am sculat” – acest gând de mulțumire ne umple paharul vieții, ne umple paharul trupului nostru cu substanțe bune, cu bucurie. Și atunci când tu vii și-mi spui că vorbesc prostii, eu zic că așa e, că dacă sunt plină de bucurie, ce să zic? „Ai dreptate, vorbesc prostii, iartă-mă.” Dacă îmi spui că vrei să mă părăsești, paharul meu este plin de mulțumire, de bucurie. Asta este ca și cum ai pune aici o substanță, stă deasupra, se mișcă puțin și gata, că paharul e plin. Asta nu înseamnă că devin nesimțită – mă doare ce spui, dar mă doare puțin, nu-mi mai umple paharul întregii vieți cu amărăciune și cu frică și cu supărare, pentru că e plin paharul cu bucurie.

Are românul o vorbă, că „nemulțumitului i se ia darul”, iar eu vă spun că mulțumitului i se mărește darul. Dacă mulțumim pentru puținul bun pe care îl avem și-l ținem minte, atunci viața noastră se schimbă. Gândurile noastre ne determină viața. Cum ne sunt gândurile, așa ne este viața. Când avem gânduri rele, ați văzut, scaunele ne lovesc, sar la noi, canapeaua aia care stă țeapănă în sufragerie, când suntem supărați, ne iese în cale și ne învinețește. E fantastic! Totul se revoltă împotriva noastră pentru că noi suntem plini de această energie negativă și lucrurile se întâmplă rău. În clipa în care noi suntem plini de energie bună, cu Dumnezeu în ea – pentru că

noi nu putem mulțumi și nu putem fi recunoscători decât cu Dumnezeu –, lucrurile se întâmplă bine.

Omul căzut este omul care nu-i mulțumit niciodată, poți să-i faci orice bine, că el o să zică: „Da, dar...” – și găsește ceva pentru care să fie nemulțumit.

Să nu uităm, Dumnezeu ne dă puterea să mulțumim, iar celui care mulțumește îi dă daruri noi. „Doamne, mulțumesc!” Mulțumește pentru tot ce e bun în viața ta, și se înmulțește darul!

A venit odată o femeie și mi-a zis că nu mai poate cât e de necăjită, avea săraca un necaz mare cu un băiat al ei. Și am luat o hârtie A4 și am îndoit-o de-a lungul, și i-am zis ca pe o coloană să scrie necazurile, iar pe cealaltă bucuriile. „Păi n-am nici o bucurie”, zice ea, „că ăla a plecat, i s-au furat banii”. „Și cum, n-ai nici un lucru bun în viața dumitale?” „E, am un bărbat bun, nu bea.” „Scrie atunci asta acolo. Altceva mai ai?” „Păi, am vacă.” „Scrie acolo că ai vacă. Ce mai ai?” „Sunt sănătoasă.” „Ia auzi! Scrie acolo că ești sănătoasă. Ia mai gândește-te.” S-a gândit ea, a ajuns până jos, a întors foaia pe partea cealaltă și tot scria lucrurile bune din viața ei. „Dar la astea eu nu m-am gândit deloc”, a zis ea. S-a gândit numai la ce a făcut rău băiatul și n-a văzut nimic altceva. I-am zis: „Uite, te duci acasă și Îi mulțumești lui Dumnezeu patruzeci de zile pentru ce ai bun. Stai puțin în genunchi și zi: «Mulțumesc că am vacă, mulțumesc că bărbatu-meu nu bea, mulțumesc pentru...»”. După o săptămână i s-a întors băietu! Gândul ei bun și harul Domnului au vibrat până la inima copilului ei care a simțit că se poate întoarce

acasă fără frică. Dar dacă ar fi gândit rău și ar fi uitat de Dumnezeu, răul din viața lui ar fi crescut...

Gândurile și sentimentele noastre sunt energii, vibrații care se propagă și în jur. Eu nu vă învăț să „gândiți pozitiv”, cum e astăzi „la modă”. Că nimeni nu poate să spună: „Ce bine îmi pare că mă doare burta”, asta-i o minciună. Și nici nu poate ignora durerea. Dar o poate trăi cu Dumnezeu. Poate să-i descifreze sensul, să-i afle cauza. S-o ofere Domnului spre vindecare sau s-o îndure pentru creștere duhovnicească.

Când ne doare ceva, să ne gândim: ce mă învăț boala, ce îmi spune mie boala? Părintele Arsenie spunea odată că oamenii strigă la Dumnezeu zicând: „Doamne, scapă-mă!”, și Dumnezeu strigă la om prin necazul acela: „Omule, schimbă-te!” Cine de cine să asculte mai întâi? Nimic nu se întâmplă fără contribuția noastră. Noi singuri ne facem unele necazuri, noi singuri cauzăm anumite boli. Așa că e nevoie să întrebăm: „Doamne, ce vrei Tu să mă înveți acum, ce vrei Tu să-mi spui acum?”. Atunci lucrurile se schimbă. Unele boli sunt fără o cauză descifrabilă. Se îmbolnăvesc și sfinții, Părintele Sofronie a fost bolnav de cancer (da!). Sfântul Porfirie a fost bolnav de cancer. Lucrurile nu sunt atât de simple, adică vină și boală, cauză și efect. Dar fiecare boală este o atenționare iubitoare a lui Dumnezeu. Dumnezeu ne iubește și ne strigă: „Oprește-te, schimbă-ți viața, fă ceva cu tine!” sau cu cei de lângă tine. Acum este un medic care nu este văzut el bine, Hamer, care a descoperit că oamenii se îmbolnăvesc de cancer pentru că nu iartă, au anumite

conflicte, anumite lucruri pe care le țin minte și, fiindcă nu iartă, se îmbolnăvesc de cancer. Și se vindecă în momentul în care își dau seama care e conflictul și-l rezolvă, iartă și se împacă. Sunt oameni care se vindecă de boli grave iertând pe toți cei care le-au făcut rău. Mai ales pe părinții care ne-au bătut, ne-au chinuit când eram mici. Că noi ținem minte răul foarte mult, chiar dacă iubim.

Știința de a ierta și de a mulțumi pentru cele bune ne schimbă viața. Suntem de o orbire fantastică, ne dorim o mașină, o cumpărăm și apoi odată nu ne mai uităm la ea cu admirație. Îți cumperi un covor, o bluză – de câte ori te mai bucuri de ea? După ce ai cumpărat-o, ai uitat-o. Abia aștepti să intri la liceu, abia aștepti să intri la facultate. Ai intrat, și nici o bucurie. Nu avem obișnuința să ținem minte binele. Nu ne dăm seama ce dorim și ce cerem în rugăciuni. Nu ne încredem în iubirea și purtarea de grijă a Domnului și-L dădăcim cu fel de fel de pretenții. De exemplu, am mult de lucru cu fetele care mă roagă să mă rog ca să se mărite. Dar eu nu mă rog pentru asta pentru că știu ce urmează. Una din cele mult rugătoare pentru căsătorie, după ce a găsit un băiat și s-a măritat, după un an, un an și jumătate, îmi scrie: „Maică, știți, e păcat să divorțez?”.

Să învățăm să-I lăsăm loc lui Dumnezeu. Să-I spunem ce ne doare și să-I mulțumim pentru cele bune, și viața noastră se va schimba, dar nu după gândul nostru. Ca să ne schimbăm viața în bine nu trebuie să ne gândim *cum* să se schimbe, pentru că noi ne imaginăm cum ar fi bine. Noi credem că știm ce este bine, dar numai Dumnezeu

știe ce ne este bine. Așa cum un copil mic nu știe ce e bine pentru el, el crede că e bine dacă-l lași să facă un lucru, și nu este bine. Noi suntem ca niște copii neștiutori, așa că e bine să spunem: „Doamne, Tu cunoști sufletul meu, Tu cunoști viața mea, Tu știi ce e mai bine pentru mine, miluiește-mă!”. De ce strigăm „miluiește-mă”? Pentru că mila lui Dumnezeu cuprinde tot binele într-o formă corespunzătoare fiecăruia.

Pe unul cu țigara în mână l-am întrebat că, dacă ar fi să vină Dumnezeu, ce l-ar cere. Iar răspunsul a fost: „Păi, sănătate, că-i mai bună ca toate”. Vedeți, el băga moartea în gură și voia sănătate! Nu știm ce cerem, nu prețuim darurile.

Repet, mulțumirea și conștientizarea binelui ne ajută să sporim în viață. De exemplu: stăm pe scaun și avem un moment de odihnă, nu ne aleargă nimeni, nu se cutremură pământul. Dacă am conștientiza puțin că ne e bine și am da slavă lui Dumnezeu, dacă ne-am interioriza puțin, deja am constata că viața noastră în următoarele ore se schimbă, pentru că ne mutăm într-un loc în care intră bunătatea lui Dumnezeu.

Sufletul omului este foarte cuprinzător, el intră în contact cu celelalte suflete și cu îngerii, și cu cei răi, și cu cei buni. Fiecare ființă spirituală vibrează pe o anumită lungime de undă. În partea cea mai de jos a acestor „câmpuri de vibrații” sunt duhurile cele mai rele, în partea de sus, cele bune. Iar în adâncul cel mai înalt (nu e o contradicție, ci o realitate) a sufletului nostru se află intrarea pentru Dumnezeu. Numai printr-un sigur loc al sufletului, printr-o singură putere a sufletului intră harul

lui Dumnezeu. Se numește duh, sau *nous*, și se află în inimă. Harul nu intră nici pe nas, nici pe urechi, ci prin această parte a sufletului. Dar sigur că ne intră și prin piele când ne unge Dumnezeu, dar tot prin această „intrare” când duhul nostru se deschide cu încredere Duhului Sfânt.

În clipa în care zic: „Fir-ar să fie de viață!”, atenția mea se mută în partea cea mai de jos a sufletului, care mereu este plină de frică, de ținerea de minte a răului, de patimile tuturor oamenilor. Și sfinții mai au această putere, a firii nevindecate, de a face rău, dar nu o activează. De aceea ei până în clipa morții se tem de rău și se smeresc, și nu se încred în ei că au ajuns la bine.

În clipa în care zic: „Mulțumesc”, ființa mea devine atentă și sufletul meu devine activ într-o zonă foarte înaltă. Când zic: „Doamne, miluiește”, cu toată atenția, sunt în cea mai înaltă postură a sufletului meu. Zicea Părințele Rafail să folosim „satelitul Doamne”. Ești furios, ești trist, ești plictisit, zi: „Doamne”, și în clipa aceea te-ai smuls din gândurile rele, din gândurile de plictiseală, că acestea sunt ca o mocirlă, ca un noroi care ne trage. Și uneori aceste gânduri ne îneacă pur și simplu. Cineva spunea că atunci când se trezește gândind rău zice: „Eu mă dau jos din trenul ăsta”, pentru că e ca un tren care te duce unde vrea el această gândire. Spunând cât mai des: „Doamne, miluiește”, „Doamne!”, eu ies din zona sufletului unde au acces duhurile rele și intru în zona în care este și lucrează Dumnezeu.

Duhul Sfânt este în noi, noi nu suntem acolo unde este El, pentru că noi nu suntem cu totul sub stăpânirea

Duhului Sfânt. Duhul Sfânt stă în inima noastră, în adâncul inimii noastre, și noi pe margine ne însoțim cu totul altfel de duhuri: duhul ținării de minte a răului, al desfrânării, al urii, al invidiei. Iar Duhul Sfânt stă acolo înlăuntru și ne așteaptă.

Oamenii cred că viața merită să fie trăită când faci lucruri grozave. „Păi Maicii îi convine, au dat-o și la televizor, a scris și cărți, lumea îi pupă mâna, crucea.” Nu-i asta! Asta este slavă deșartă, slavă de la oameni. Această nevoie a noastră de slavă, să știe lumea de noi, să ne audă, să ni se dea atenție este una din cele mai mari patimi ale sufletului omenesc. Unul din cei mai aprigi dușmani. Un altul este iubirea de confort, care la noi în sat se numea lene sau puturoșenie. De lene ține gândul amânării: „Da' las' să facem mâine sau mai încolo”, sau când ne angajăm să începem o viață nouă „de mâine”. Sau când zicem: „De luni mă las de fumat”, „De luni mă apuc de rugăciune”, „De pe 1 îmi schimb viața”. Toate acestea țin de lene.

Un alt vrăjmaș este ascunderea, iluzia că putem face orice, dacă nu „ne vede nimeni”. Dar dacă ne-am da seama că Dumnezeu este prezent și ne vede, cum ne-ar fi viața? Sau dacă ne-am ascunde faptele bune, dacă ne-am da seama că bucuria ne vine de la gestul mărunț nevăzut de nimeni, dar făcut pentru Domnul! Când mă vede cineva, eu pot să vorbesc foarte frumos, pot să fac lucruri grozave, pentru că aștept aplauze. Dar ce fac pe întuneric, ce fac atunci când nu mă vede nimeni, ce fac atunci când sunt singur, când fac lucruri mărunte, când spăl

closetul, când mă spăl pe dinți, când spăl cada, când spăl și calc rufe – acela sunt eu, acela este omul adevărat.

Până nu vom simți că suntem împărați și nu ne vom da seama de demnitatea pe care o avem, nu vom trăi cu adevărat și nu vom avea o atitudine aducătoare de fericire. Domnul a zis: „Eu am venit să slujesc”, și vom fi asemenea Lui și Îi vom simți prezența când vom fi și noi slujitori ca El. Atunci ne simțim demni, atunci vom trăi pentru El și pentru ceilalți, atunci nu vom mai avea nevoie de aplauze, atunci nu ne vom mai plictisi făcând „lucrurile mărunte”, cum le zicem noi. Așa putem intra în rai spălând vasele care, în multe case, zac nespălate în bucătărie.

Ce-i mai minunat și ce dragoste mai mare e când vii acasă și toate sunt puse în ordine, în curățenie. Nu-i minunat? Dar ce s-ar întâmpla ca, atunci când te întorci, WC-ul să fie plin și vasele murdare în chiuvetă și muștele pe vase și purcelul în bucătărie și cățelul în baie? Cum ar fi viața noastră? Cumplită! Cine face ca aceste lucruri să fie frumoase? Mama. Mai sunt și tătici care fac. Ei, cine e mai mult „ca Dumnezeu”, cine seamănă mai mult cu El? Mama! Pentru că Dumnezeu face ordine, Dumnezeu slujește, El face armonie. Femeia este mai asemănătoare cu Dumnezeu decât bărbatul pentru că face ordine, pentru că ea iubește ordinea, pentru că ea iubește armonia, pentru că ea iubește frumosul. În plus, ce mai face femeia? Se dă pe sine de mâncare, ca Mântuitorul. Copilul mănâncă din ea când stă în burtică, după aceea îi mănâncă

laptele – și după aceea zilele. Lui tăticu' îi mănâncă doar banii.

Dacă noi am fi conștiente de demnitatea pe care ne-a dat-o nouă Dumnezeu și cât de frumoasă este viața noastră, n-am avea nevoie să fim date la televizor și să fim vedete, dive etc. Acele vedete par fericite, că oamenii le dau flori, le aplaudă etc. Dar o mare vedetă din acestea a avut accident și a rămas paralizată multă vreme. În prima săptămână erau toți fanii la coadă la spital ca s-o viziteze, după o lună mai erau vreo cinci sute, după trei luni nu mai era nimeni. La căpătâiul ei mai era doar o băbuță venită dintr-un fund de țară. Acea mamă sau bunică n-o uitase. Restul...

Avem nevoie să ne trezim, să ne dăm seama că suntem văzuți de Dumnezeu, iubiți de Dumnezeu și că bucuria vine din ce facem noi pentru celălalt, fără ca acela să ne aplaude, să ne mulțumească.

– Ce sfat puteți să ne dați nouă, părinților de copii tineri care aleg viața liberă înainte de căsătorie?

– O să mai vorbim și la conferința cu copiii despre aceasta, dar, dacă au ajuns la vârsta la care să aleagă „viața liberă”, nu mai este nimic de făcut. Mai era ceva de făcut cât încă nu aveau acces la această „viață liberă”. Ei au ajuns aici pentru că au primit libertatea adevărată, noi nu am fost în stare să-i creștem în libertatea adevărată și ei acum fac „ce face lumea”. Ce ne rămâne de făcut este să ne rugăm – sigur, să le explicăm cât de periculoasă e viața asta, în ce constă acest pericol, dar de acum

numai păcatul, numai boala îi va mai întoarce înapoi la Dumnezeu cu rugăciunea și pocăința părinților.

Să nu ne temem, că și păcatul și boala lucrează pentru mântuirea omului. Dacă omul alege păcatul, Dumnezeu a pus în păcat remedii: ne îmbolnăvim, suntem nefericiți. Tânărul alege „viața liberă”, crede că va fi fericit, dacă iubește „ca toată lumea”. Dar vin dezamăgirile, o părăsire, o boală și atunci, dacă mamele, părinții se roagă, ei se întorc.

Un om de știință de astăzi zice că toate nenorocirile astea vin din anii '68, când a fost „revoluția eliberării”, a „libertății”. Apăruse lozinca: „Este interzis a interzice”. Și încă se merge azi în educație pe principiul permisivității. După o perioadă în care copiii erau abuzați, bătuți și li se interzicea tot, s-a trecut în extrema cealaltă: fără limite, fără interdicții. Astfel, copilul nu mai are repere morale pentru că nu știe, nu înțelege ce să facă dacă nu e învățat. Pe de altă parte, foarte mulți părinți sunt încă severi și spun: „Să nu faci aia, să nu faci aia, să nu faci aia”. Dar el face, și copiii vor face la vedere ce fac părinții lor în ascuns sau împlinesc dorințele ascunse ale părinților.

Lucrurile sunt foarte complicate, legătura dintre sufletul copilului și al părintelui este de la suflet la suflet, nu de la minte la minte. Eu pot să-i spun copilului lucruri foarte înțelepte și foarte bune, dar să-i transmit din sufletul meu lucruri viclene, murdare. Copii fac ce ascund părinții, și nu ce arată părinții. Există o legătură tainică între mințile părinților și ale copiilor, și se descarcă din părinte în copil cum treci informații de pe hard pe stick.

Acum au descoperit oamenii de știință că noi avem în creier neuroni-oglină, prin care simțim ce simt ceilalți...

Vă povestesc cum a apărut descoperirea. Niște oameni de știință italieni studiau creierul unei maimuțe. Aceasta avea o cască de electrozi pe cap prin care i se înregistrau mișcările creierului. Când o stimulau într-un fel sau altul, vedeau ce neuroni se activează. În pauza lor de masă, au oprit experiențele, dar i-au lăsat casca pe cap. Când unul dintre ei a ridicat mâna spre pizza care era pe masă, s-a auzit clinchetul aparatului care înregistra mișcările neuronilor maimuței. Dar maimuța era total nemișcată, doar se uita la ei. S-au dus să vadă ce neuroni erau activați și au văzut că erau aceia responsabili de centrul gustului. S-au întors din nou la masă, au întins iar mâna spre pizza și iar s-a auzit clinchetul. Au constatat astfel că maimuța trăia în „capul ei” pofta pe care o trăia savantul în clipa în care întindea mâna spre hrană. Au urmat apoi multe alte experimente care dovedesc existența și lucrarea „neuronilor oglină”.

Așa că acum avem și dovezi științifice că „viața aproapelui e viața noastră”. Când tu faci ceva, neuronii mei oglină se activează și simt înlăuntrul meu tot ce simți tu. Înțelegeți? Pe baza aceasta este empatia, care nu înseamnă că mă pun teoretic în locul tău când te doare ceva, ci simt în trupul meu. Dar tot așa se transmit și cele rele. De exemplu, dacă cineva zâmbește într-un anumit fel și gândește o imagine nerușinată, când cel din față vede acel zâmbet, se activează aceiași neuroni și vede aceeași imagine și simte același lucru. Până acolo se merge, încât

eu pot să nu mai gândesc cu creierul meu, ci cu al tău. Când vă urcați într-un autobuz în care toată lumea se ceartă, deodată aveți argumente și treceți de o anumită parte și vă ambalați și voi. Ne ambalăm și intrăm într-o dispută care nu ne interesează. Aceste activități sunt rezultatul neuronilor-oglină. Un tânăr care se duce la discotecă sau într-un bar sau la o petrecere și care are principii și o viață frumoasă, are părerea lui, acolo poate să facă lucruri care nu îi stau în fire. Apoi va zice: „Nu știi ce-a fost cu mine, parcă cineva mi-a luat mințile”. Da, mintea i-a fost furată de mintea mai puternică a celor care fac lucruri rele.

Multe din lucrurile pe care le facem noi le facem la sugestiile celorlalți, nu sunt gândurile noastre. Și toate cele rele sunt de la diavol, chiar dacă ne vin prin ceilalți. Noi credem că sunt voia noastră, dar această „voie” e deja robită deprinderilor rele sau victimă a sugestiilor rele. Taina libertății în Ortodoxie este tăierea vocii proprii, pentru că ce vreau eu este sugestie, și sugestia este vicleană, se dă ca și cum ar fi gândul meu. Iar când îmi tai voia mea și fac ce-mi spune Dumnezeu prin porunci sau cei ce mă îndrumă pe Cale, eu sunt liber și sunt sigur că nu e nici o sugestie străină la mijloc. Porunca e limpede, nu e sugestie. Nu ne manipulează. Ne respectă libertatea. Putem să n-o ascultăm. Iar când o ascultăm, ne dă puterea să facem binele propus de ea. De aceea călugării care își taie voia avansează duhovnicește mult mai repede.

De aceea să nu avem încredere în „ce ne vine”. Oamenii cred că sunt liberi, dacă fac ce le vine. Nu-i adevărat. De unde îți vine ce-ți vine? Nu știi. Poate să fie dorința celuiilalt. De exemplu, îți vine să vorbești foarte urât cu cineva, să-l jignești și zici: „Da’ n-am nimic cu el, ce-i cu mine?” Celălalt îți sugerează: „Jignește-mă, că eu nu sunt vrednic de a fi iubit, pe mine nu mă iubește nimeni”. Aceluia îi place să fie victimă și gândurile lui secrete sunt ca tu să te porți urât. Diavolul își face și el lucrarea în această atitudine.

Repet: să nu ne supunem la „ce ne vine”. Poftele care „ne vin” nu sunt ale trupului nostru, sunt induse de reclame, de ce vedem la TV, de ce vedem în videoclipuri și filme. Nu sunt ale noastre, dar ne invadează și funcționează cu trupul nostru și cu sufletul nostru. De aceea liber este cel care nu face ce-i vine, care poate să stăpânească aceste gânduri și impulsuri care-i vin. Acestea ne dau iluzia că vom fi fericiți dacă le facem, și când facem suntem ori dezamăgiți, ori rușinați, ori ne e ciudă, ori ne pare rău, zicând: „Da’ ce m-a apucat?”. Deci asta este: rugăciune și nădejde.

Încet, încet, lumea se va schimba, pentru că suferințele produse de această libertate-libertinaj vor fi atât de mari, încât bolile și necazurile pe care le vom trăi vor fi singura noastră șansă să ne mântuim. Să nu ne pierdem nădejdea. Scopul vieții noastre este mântuirea. Cine alege să asculte de Dumnezeu merge spre mântuire prin bucurie și prin necazuri mici. Cine se împotrivește, să nu dez-nădăjduim, prin necazuri mari se poate trezi. Câți oameni nu au ajuns la Biserică în urma unor mari necazuri?

Un Părinte îi spunea unui polițist care îl ancheta: „Să-ți dea Dumnezeu să-L cunoști pe Dumnezeu în bucurie, nu în necaz”. Și el a zis: „Fac ceva pe Dumnezeul tău”, și l-a batjocorit. Iar Părintele a zis: „Eu tot mă rog să-L cunoști pe Dumnezeu în bucurie, și nu prin necaz”. Și polițistul ăsta făcea naveta cu trenul. Și când traversa o linie să se ducă spre alt tren, a venit o locomotivă și l-a lovit, dar a fost o așa minune, că el avea o traistă, o geantă mare, care l-a protejat când a căzut. Când și-au dat seama că a scăpat cu viață, toți au fost uluiți. Imediat ce a ieșit din spital, s-a dus la Părintele și i-a zis: „Am înțeles ce mi-ai spus. Acum Îl cunosc pe Dumnezeu, dacă Îl cunoșteam după ce mă tăia trenul era mai rău. Acum Îl cunosc pe Dumnezeu cu bucuria asta că am scăpat cu viață”.

Așa că, de vom zice: „Doamne, ce bucuros sunt că e soare”, „Doamne, ce bucuros sunt că am mâncare”, „Doamne, ce bucuros sunt că am găsit serviciu”, în această bucurie Îl putem cunoaște pe Dumnezeu. Îl cunoaștem și când ne-am îmbolnăvit sau ne moare cineva și când am făcut un accident. Dar mult mai bine este să-L cunoaștem la bine.

– *Sunt unii care, deși au avut parte de necazuri, totuși refuză să accepte că ele sunt niște daruri de la Dumnezeu spre trezirea lor. De ce?*

– Ei au inima împietrită și au nevoie de multe necazuri. Sunt oameni care s-au înrăit în rău, care le suportă și se „îndulcesc” cu revolta. Revolta împotriva lui Dumnezeu aduce multă plăcere demonică. Diavolul lucrează în noi prin plăcere. Dumnezeu a lăsat în organismul nostru,

în trupul nostru, capacitatea de a ne bucura de darurile Lui. Ne-a dat fructe și ne-a dat capacitatea să gustăm cu limba fiecare fruct în parte. Nu a făcut fructele ca să ne dea vitamine și minerale, ci ca să ne facă plăcere – pentru că dacă făcea un copac cu capsule de vitamine și minerale, rezolva problema. Trupul nostru viu are capacitatea să se bucure, dar omul căzut, victimă diavolului, cere doar plăcerea. Când ești centrat pe plăcere, nu te mai bucuri, ci cauți doar plăcerea și cauți să-ți produci mai multă plăcere, găsind tot felul de metode.

Oamenii care au necazuri își fac plăcere și din necazuri. Un om care bea, dacă ajunge alcoolic, are mult de suferit: își pierde serviciul, își pierde familia, cade în șanț, se îmbolnăvește, dar el, pentru că depinde de alcool, renunță la toată viața pentru acea plăcere.

Când omul s-a obișnuit cu substanțele pe care i le dă furia, el va căuta motive să se înfurie, pentru că a devenit dependent de substanțele furiei cum e alcoolicul de alcool. Dacă cineva s-a obișnuit să fie trist, găsește metode să se întristeze sau îi provoacă pe alții până se întristează, pentru că are nevoie de substanța aceea a tristeții. Aceștia sunt la fel de neputincioși ca și cei dependenți de alcool. Oamenii care au necazuri sunt dependenți de chimia acelor necazuri și le caută singuri, după zicala: „Și-o caută cu lumânarea”. Ei nu se opresc din ceea ce le face necaz. Sunt oameni care spun: „E rău cu rău, dar mai rău fără rău” – deci sunt oameni care iubesc răul, sunt îndrăgostiți de rău. În cazul acesta, trebuie să te

rogi pentru ei și să te lipești de rugăciunea Bisericii care îi cuprinde pe toți.

Să te rogi pentru ei, și tu să te salvezi pe tine. Dacă e vorba de părinții tăi sau de cineva apropiat, tu să te salvezi pe tine, căci salvându-te tu din această mentalitate, îi ajuți și pe ei. Și când cineva nu vrea să facă bine, ci vrea să bea, să se distrugă, iar eu mă duc să mă distrug cu el, nu e plăcut lui Dumnezeu. Dacă eu mă salvez și aleg bucuria și pacea, puterea mea de a trăi cu Dumnezeu îl îmbrățișează și pe el. Și când va fi la „fundul sacului” sau în clipa morții, el va avea pe cineva care îl susține, care îl îmbrățișează. De obicei, oamenii se trezesc înainte de moarte.

Acum însă învață să nu te scufunzi cu cel ce iubește răul. Dacă te implici, te vei molipsi și vei deveni nefericit, pentru că acela alege nefericirea. Asta se numește sclavie emoțională: adică eu sunt tristă pentru că mama e tristă, eu sunt supărată pentru că soțul meu e supărat. Dar dacă nu mă implic, voi accepta (ca Dumnezeu) că acela are dreptul să fie supărat, îi respect supărarea, mă doare pentru el, mă rog pentru el, nici nu mă bucur că-i supărat, dar îmi păstrez bucuria mea și sănătatea mea pentru că trebuie să aibă un sprijin, altfel nu mai are nici un sprijin și ne prăbușim cu toții. O familie spunea: „Ce bine că nu ne apucă pe amândoi odată, ci ne apucă pe rând, ca să aibă și celălalt un sprijin, deci să conteze pe cineva”.

Din păcate, copila mea, cunosc durerea asta și am trăit-o mult. Nu putem să-i ajutăm pe oameni cu forța, pentru că nu vor, și când vrem să-i ajutăm cu forța nu

mai suntem oamenii lui Dumnezeu. Zi: „Fă așa, dacă vrei”, tu le spui ce ai de spus o dată, de două ori, după aceea te retragi și te rogi și ai încredere că fiecare își învață lecția. Oamenii vor să învețe din durere și nu din bucurie.

– *Vă mulțumim!*

Dragostea lui Hristos, împlinirea familiei

– Mă bucur că suntem în această liniștită și frumoasă seară, seara de Sfântul Ilie și în ajun de Duminică. Și mai mare mi-e bucuria pentru că în mijlocul nostru este Maica Siluana, de care mă leagă o dragoste de mulți, mulți ani. Maică Siluana, vă spunem: „Bine ați venit!” la noi la Luton și vă rugăm să ne împărtășiți cuvânt care să ne întărească, pentru că noi suntem aici și nu prea avem modele. Am încercat de-a lungul timpului să aducem oameni de la care să învățăm. Domnul să vă dea cuvânt cu putere multă, cuvânt de mângâiere și cuvânt folositor sufletelor noastre, și noi să ne deschidem inimile, pentru că am văzut de multe ori că dacă și cel care ascultă nu-și deschide inima, nu aduce roade, oricât de iscusit sau duhovnicesc ar fi cel care vorbește. Să vă binecuvânteze Domnul!

Amin!

Părintele mă cunoaște mai de demult și se teme de mine, și fiindcă știe că sunt aspră și zic multe, fără ocoliș, m-a luat pe ocolite și a zis să vă mângâi. Așa că o să vă mângâi cu drag. Doar că eu sunt adepta mângâierilor cu efect, nu sunt așa tolerantă încât să mângâi oricum.

M-a ajutat Dumnezeu să iubesc oamenii, cea mai mare minune pe care a făcut-o a fost să iubesc oamenii (deși această iubire e încă un biet început). Cea mai mare

neputință a mea era că nu puteam să iubesc. Nici pe mine nu mă iubeam, de fapt de aceea nici nu iubim pe nimeni pentru că nu ne iubim pe noi în mod sănătos. Mă uitam la un om și găseam ceva ce nu era bun. Am întâlnit o surioară în țara asta care zice că pățește la fel. Vedeam ce nu era bun și ziceam: „Câh!”. Așa că, atunci când am ajuns eu la credință – pentru că a fost o vreme când am ieșit din Biserică, în vremea comunismului și ateismului –, când m-am întors, am zis: „Doamne, bine că Te-am întâlnit, nu-Ți cer decât un lucru, să-i iubesc pe toți oamenii”. Și am pornit cu râvnă. Dar când am văzut ce fac oamenii – și parcă mi-i scotea Dumnezeu în cale tocmai pe aceia care nu puteau fi iubiți, ba și cei mai cumsecade se purtau la un moment dat într-un fel care mă surprindea că pot face așa ceva –, am zis: „Doamne, eu nu pot să-l iubesc așa, schimbă-l! Schimbă-l, că eu nu pot iubi așa”. Și m-am rugat vreo trei zile, așteptând să schimbe Dumnezeu lumea. Așteptând cu credință, am primit în inima mea un cuvânt: „Nu pot să-i schimb pe ei, te schimb pe tine, dacă vrei”. Am vrut, am început să mă schimb și, cu ajutorul lui Dumnezeu, am căpătat dragoste și milă. Uneori nu se vede, că sunt un om aspru, crescut la țară după război, într-o vreme în care nu exista mângâiere, alint, decât dacă aveai febră. Dacă aveai 40 de grade, descopereai că mama te iubește și că găinile au și copane, altfel aveau numai gheruțe.

Așadar, să nu vă speriați dacă uneori voi fi mai dură sau mai aspră, sau nu voi reuși să vă mângâi, dar Dumnezeu mi-e martor că vreau să vă împărtășesc din bucuria mea, că în aceste vremuri grele, cumplit de grele,

mai ales pentru familie, noi avem nădejde și avem temei de bucurie. Să știți că, din toate valorile omenești, familia este cea mai amenințată la ora actuală.

De fapt, două lucruri sunt amenințate acum: familia și Sfânta Împărtășanie. Aceste două realități ne ajută pe noi să fim oameni și să fim fericiți. Fără Dumnezeu, nu putem fi fericiți autentic. Fără un Dumnezeu Care să intre înăuntrul nostru ca Dumnezeu, și nu ca simbol al lui Dumnezeu, noi nu putem să devenim buni, suntem răi pentru că suntem căzuți, bolnavi, suntem egoiști, ne este frică. Suntem răi de frică, suntem răi de durere, suntem răi din cauza necazurilor, nu suntem răi că ne face plăcere. Nimănui nu-i face plăcere să fie rău, decât dacă s-a stricat rău de tot, de multă vreme. Și fără Dumnezeu noi nu putem să fim buni.

Mulți oameni cred în Dumnezeu într-un fel sau altul, dar foarte puțini dintre ei vin să se hrănească cu Trupul și Sângele Domnului, care să intre în trupul și sângele nostru și să ne transforme, să ne dea puterea Lui de a iubi. Omul continuă să conteze pe sine. Acesta este primul atac al vrăjmașului asupra omului: vrea să ni-l ia pe Hristos. Lumea Îl recunoaște pe Hristos, mulți spun că-i un mare inițiat, Îi recunosc meritele. Mulți Îl consideră Dumnezeu, mulți I se închină, dar nu cred, sau nu vor, sau nu se consideră vrednici să primească Sfânta Împărtășanie. Acest gând al nevredniciei e tot o lucrare a vrăjmașului, pentru că Trupul și Sângele Mântuitorului nu ni se dă ca premiu, ci este leac, este vindecare, ne vindecă pe noi, oameni slabi și neputincioși, și ne dă puterea să fim așa cum dorește inima noastră. În plus,

nevrednicia e o boală a sufletului pe care tot Domnul o vindecă. Nu ne vindecăm stând departe de El. Mai mult, nu suntem niciodată vrednici; suntem vrednici de un singur lucru: de mila lui Dumnezeu. Nu?

Orice om este vrednic de mila lui Dumnezeu. Și El este milostiv și vrea să ni Se dăruiască nouă ca să ne bucurăm de viața noastră, nu ca să supraviețuim. Nu ca să avem sau să facem ceva, ci ca să ne bucurăm. Fără Dumnezeu, nu este bucurie. Putem să avem avere, putem să fim frumoși, putem să avem soție, să avem soț, să avem casă, să avem copii – fără bucurie, viața noastră nu are nici un gust, nu este viață cu adevărat.

Noi, în inima noastră, ne considerăm buni și frumoși. N-aveți niciodată surpriza să treceți prin fața oglinzii și să vă întrebați: „Cine este urâta asta”? Eu mă simt frumoasă pe dinăuntru, și când mă văd, nu-mi place de mine. Eu mă simt bună, și când mă văd cum reacționez sunt uimită. Deci în adâncul inimii noastre este un dor de bunătate și de frumusețe pe care nu-l putem „materializa” în afară, pentru că ne lipsește bunătatea și frumusețea care e a lui Dumnezeu. Da, avem în noi setea de a fi buni și frumoși, dar ne lipsește puterea. Or, prin Sfintele Taine primim această putere de la Domnul. Vă rog să țineți minte că, fără El, nu putem face nimic.

Fără Sfânta Împărtășanie, cât mai des, adică mai la fiecare Sfântă Liturghie, nu putem să biruim răutatea acestei lumi, care năvălește peste noi – năvălește prin toate imaginile, prin toate sunetele, prin toate evenimentele ce vin peste noi. Desigur, eu am tot respectul pentru Părinții care spun să ne împărtășim o dată pe

an sau de patru ori pe an. Acest minimum a fost pe vremea comunismului: măcar de patru ori pe an, măcar o dată pe an... Dar acest *măcar* a devenit *doar*.

Creștinul ortodox știe cât de mult urăște vrăjmașul Sfânta Împărtășanie și se luptă să nu se despartă de Domnul cel Înviat. Cum am mai spus și în alte conferințe, Părintele Bartolomeu Anania arăta în *Cerurile Oltului* o frescă dintr-o mănăstire din Argeș, în care Mântuitorul era în corabie cu cei doisprezece Apostoli. Mântuitorul e la cârma corabiei, apostolii sunt în mijloc, în jurul unei mese pe care se află Sfântul Potir. Pe malul râului sunt păgâni: turci, tătari, care trag cu arcul spre corabie. Dar, observă Părintele, săgețile nu sunt îndreptate spre persoana Mântuitorului, ci către Sfântul Potir. Pe vrăjmașii Domnului nu-i interesează dacă Îl adorăm pe Domnul: putem să-L iubim, să-I cântăm, să facem orice, dar nu cumva să-L mâncăm. Pentru că numai mâncându-L avem Viață în noi, numai prin această putere a Lui intrată în neputința noastră putem deveni dumnezei, adică să ne bucurăm, să devenim buni, răbdători cum este El.

A doua dimensiune a omului atacată de vrăjmașul este familia. Mai precis, întâi și întâi, este atacată relația dintre bărbat și femeie. Aceasta este de la început o realitate sfântă, Dumnezeu a făcut pe om bărbat și femeie. Bărbat și femeie i-a făcut și le-a pus numele *om*. Om suntem numai împreună, bărbat cu femeie. Așa ne-a făcut Dumnezeu și a rânduit, a întemeiat familia de la facerea omului, și Adam, care era atunci proroc, a zis: „Bărbatul va lăsa pe mama și pe tatăl său și va deveni un trup cu

femeia sa". Aceasta a fost întemeierea familiei, atunci, în Rai.

Prin ispitirea și căderea protopărinților noștri, această dragoste dintre bărbat și femeie s-a rănit și ei au devenit adversari. Diversitatea s-a transformat în adversitate: Adam împotriva Evei, Eva împotriva lui Adam. Ei s-au acuzat unul pe altul. Aceasta este consecința păcatului strămoșesc, aceasta este prima lucrare a diavolului când a ispitit-o pe Eva și apoi a băgat în capul lor această concurență, această capacitate de a-l acuza pe celălalt pentru răutatea proprie. Cât timp vom gândi că am făcut ceva rău din cauza altcuiva, suntem după modelul omului căzut. Aceasta este consecința păcatului: „Nu eu sunt vinovată, dacă am greșit, este pentru că Părintele mi-a făcut sau mi-a zis sau mi-a dres, pentru că mama...” – dăm vina mereu pe alții. Ne scuzăm pe noi și îi acuzăm pe ceilalți.

Sunt și oameni bolnavi care se acuză pe ei înșiși, dar acolo este o mică șmecherie. Sunt unii care spun că sunt smeriți, de exemplu eu. Și pentru că sunt smerită spun: sunt o rea, sunt o mincinoasă, sunt vicleană, sunt puturoasă. Îmi spun mie toate acestea că așa spun Părinții, ca să mă acuz pe mine. Dar dacă scriu aceste cuvinte pe o hârtie și i-o dau Părintelui ca să strige la mine: „Ești mincinoasă, ești vicleană, ești puturoasă”? Rezist? Nu rezist. Da, eu pot să spun despre mine orice răutate, dar dacă cineva, altul spune despre mine un lucru mic de tot, nu-l accept. Așadar, nu sunt smerită, nu mă acuz în adevăratul sens al cuvântului. Acestea sunt tot felul

de strategii prin care ne acuzăm pe noi, doar-doar o zice cineva că nu suntem atât de răi.

Știți cum sunt gospodinele? Te duci la ele acasă și s-au pregătit trei zile că vine Maica Siluana. O, știți cât se pregătesc oamenii pentru mine? Vă mulțumesc tuturor. Da, când intri în casă, strălucește totul de ordine, de curățenie, și gospodina zice: „Vă rog să mă iertați, e un așa deranj la mine” – ca tu să spui: „Ba nu, uite ce curat e”. Atunci eu zic: „Da, chiar e o mizerie cruntă!”.

Revin: acest păcat al nostru din cădere, neputința noastră, ține de a acuza pe altcineva pentru greșelile noastre. Dar în timp ce omenirea a înaintat în timp, păcatul a avansat între bărbat și femeie. Ruptura dintre bărbat și femeie s-a făcut din ce în ce mai mare. La venirea Sa, Mântuitorul ne-a împlinit din nou, a refăcut legătura.

Știți că, după căderea din rai, Dumnezeu i-a zis femeii că va fi atrasă de bărbatul ei și va fi stăpânită de el. Femeia a fost făcută de la început ca să-i fie bărbatului ajutor pe măsură, adică aceeași măsură, aceeași demnitate de persoană, aceeași demnitate de om, dar să-i fie *ajutor*. Asta nu înseamnă că bărbatul este handicapat încă de la Facere! Era doar „neajutorat”, dacă îi lipsea ceva și avea nevoie de ajutor. Dar ajutor pe măsură. Ce-i lipsește bărbatului? Unde îl putem ajuta noi pe bărbat? Și nu doar soția pe soț, ci orice femeie, chiar și o babă ca mine. Când mă vede un bărbat, altfel mă privește decât o femeie. Și eu, atunci, trebuie să-l ajut pentru că sunt femeie. Care-i ajutorul?

Diferența dintre femeie și bărbat nu dispare nici în cuplurile de homosexuali. Ați văzut că ei își pun ruj pe

buze, își pun părul pe moațe, poartă rochie și altele, tot din dorința de a respecta această diferență pe care a făcut-o Dumnezeu între bărbat și femeie.

Ce-i lipsește bărbatului? Ce vă spun acum nu e teologie, ci un gând al meu: bărbatul nu are tandrețe. Bărbatul a fost gândit de Dumnezeu să vâneze lei, mamuți, tigri. Nu? Și dacă ar fi blând și ar putea să spună: „Cuțu, cuțu leu”, ce ar ieși? Și văzând Dumnezeu o astfel de perspectivă, i-a dat un ajutor, o femeie, ca să-l îmblânzească. Femeia îl ajută pe bărbat să devină blând, să devină delicat, să devină tandru. Dacă un bărbat rămâne violent, înseamnă că femeile din jurul lui, mama în primul rând, apoi soția, n-au reușit să-l ajute, să-l formeze.

Acum este dovedit științific acest lucru. În organismul omului sunt niște substanțe – mă iertați dacă aici sunteți oameni de știință și știți cum se numesc, căci eu mai fac gafe științifice –, deci sunt niște substanțe numite neurotransmițători, unele peptide, altele hormoni, iar unele dintre acestea se deosebesc de la bărbat la femeie. Bărbatului îi lipsește o substanță care ne face tandri și ne face să ne atașăm, substanța de atașament. E acea substanță, acel hormon care apare când femeia e însărcinată. Când se pregătește să nască, apare în cantitate mai mare, dar în fiecare moment prin sângele nostru circulă această substanță sau acest hormon al iubirii, al atașamentului, al tandreții. Femeia se atașează, femeia este mângâietoare, femeia este delicată, așa a făcut-o Dumnezeu, ca dovadă că are această substanță. Bărbatului îi apare această substanță numai sub privirea femeii, numai în prezența femeii, numai la mângâierea femeii.

Va să zică, diavolul a urmărit dintotdeauna să despartă pe bărbat de femeie. Când Dumnezeu a zis ca femeia să fie atrasă și stăpânită de bărbat, lucrarea diavolului a fost ușoară. Da? Bărbatul și-a permis să fie agresiv, violent, s-o facă roabă pe femeie. Venirea Mântuitorului, Întroparea Fiului lui Dumnezeu a schimbat realitatea. Maica Domnului pune începutul acestei schimbări când îi spune îngerului care o anunță că-L va naște pe Mesia, pe Mântuitorul: „Nu știi de bărbat”. Îngerul îi spune că va fi de la Duhul Sfânt și ea zice: „Fie mie după cuvântul tău, iată *roaba Domnului*”. Cu acest cuvânt al Maicii Domnului, femeia a redevenit roaba Domnului, nu mai este roaba bărbatului decât dacă vrea ea, decât dacă ea se înrobește singură. De aceea la Cununie zice părintele: se cunună robul lui Dumnezeu Gheorghe cu roaba lui Dumnezeu Maria, nu cu „roaba lui Gheorghe”, da? Deci femeia și-a recăpătat demnitatea și a redevenit ajutor de la egal la egal. Femeia îl ajută pe bărbat, fiind egală în demnitate ca persoană.

Aici vine și atacul vrăjmașului. Mântuitorul, când a venit și a propovăduit noua viață și ne-a dat puterea pentru ea, a insistat foarte mult pe păcatul desfrânării, pe păcatul legat de această minune care este relația dintre bărbat și femeie. Înainte de cădere, bărbatul și femeia erau rânduiți să fie un singur trup. Deci era rânduită o comuniune trupească între ei, dragostea dintre ei nu ar fi fost doar spirituală sau sufletească, dar Părinții vin și insistă că nu în forma aceasta care seamănă foarte mult cu felul în care se iubesc animalele. Dar, oricât am fi de animale, noi suntem oameni și ne deosebim de

animale, și depășim această condiție, această pornire. Vrăjmașul îl atacă pe om și-l face dependent de plăcere, prin cădere, omul a devenit dependent de plăcere. Desfrâul este dependența de voluptatea actului intim, și nu actul în sine.

Plăcerea este capacitatea minții omenești de a se bucura de bunătățile sufletești și spirituale. Dumnezeu a făcut lucrurile bune și frumoase și a pus în om, în mintea și în trupul lui, capacitatea de a le gusta și de a se desfăta de ele, cunoscându-I astfel bunătatea și iubirea. Ochiul sesizează frumusețea, urechea aude sunetele armonice, limba gustă lucrurile bune, trupul se înfioară la vânt, la apă, la mângâiere. Tot trupul nostru este dotat din cap până în picioare cu senzori, cu simțuri, și atunci când ce ni se întâmplă este bun și frumos, trupul nostru vibrează, sufletul de bucurie și trupul de plăcere. Prin creație însă, această plăcere era o realitate legată de o persoană. Dacă-ți dăruiesc o floare, îți face plăcere, dacă îmi dai o floare, îmi face plăcere pentru că *tu* îmi dai *mie* o floare. Dar, prin cădere, pe mine ajung să mă intereseze florile și nu cine mi le dă, nu contează dacă le fur sau le iau, le iau din spațiul verde, le rup din rondul de flori, le fur de la vecin... Ce mă interesează este plăcerea de a avea flori. Aceasta l-a făcut un rob al plăcerii.

Cea mai violentă, cea mai mare, cea mai puternică plăcere, o afirmă și oamenii obișnuiți, și de către cei de știință, este plăcerea obținută din unirea intimă dintre femeie și bărbat. Prin cădere, bărbatul a devenit dependent de plăcere și a devenit capabil să facă abstracție de persoana din brațele lui. La urma urmei, nici nu mai

e nevoie de persoană, tehnica a avansat foarte mult, deci oamenii s-au descurcat și se descurcă, nu mai este nevoie neapărat de cineva ca să se împlinească această plăcere. Din nefericire, astăzi noi întâlnim tot mai multe femei dependente de plăcerea aceasta, deci tot mai mulți oameni devin dependenți de această plăcere.

Plăcerea ucide trupul, ucide în primul rând creierul. Cum? În clipa în care simțim o plăcere, unde simțim plăcerea? N-o simțim pe limbă sau în locurile unde ne atingem sau unde intrăm în relație cu obiectul care ne face plăcere, ci în creier. Este un centru al plăcerii în creier și toate senzațiile plăcute sunt decodificate în acel centru. Indiferent de plăcere, acolo se simte plăcerea și se trimite senzația de plăcere la ochi, la ureche, în zona de unde vine plăcerea. Plăcerea aceasta este produsă de niște substanțe din acestea chimice, numite peptide sau hormoni, care se duc către celula respectivă, către celulele noastre, în creier și nu numai, în tot corpul, și celula primește aceste substanțe de plăcere. La început te simți plin de viață, când îți place ceva simți că viața merită trăită. Dar când cantitatea de substanțe de plăcere crește, celula se închide, ea are niște receptori pe deasupra, niște „ferestruici” care se potrivesc cu substanțele acestea așa cum se potrivește cheia în broască. Atunci când în celule sunt prea multe substanțe ale plăcerii, unii receptori se închid, blocând intrarea. Dar cel care caută plăcerea nu va renunța la sursa plăcerii. Va continua să consume o cantitate mai mare ca să obțină aceeași plăcere. Atunci încă alți receptori se închid. Încet, încet, ei se pot închide toți și celula va muri. Fără acești receptori, celula nu

mai primește informațiile necesare activității normale. Chiar dacă nu moare, se îmbolnăvește, e din ce în ce mai prost informată și produce proteine și informații de care avem nevoie să fim vii de cea mai proastă calitate și ne distruge.

Cum spuneam, omul dependent de plăcere, pe măsură ce nu mai are receptori, crește cantitatea de excitanți. De aceea și vor să facă iară și iară dragoste sau să bea încă una, încă una. De aceea ne dăm seama că un om va deveni dependent când îi bagă pe toți sub masă la cârciumă. Când cineva tot bea și nu se îmbată este un semn că e alcoolic, că este în faza în care trebuie să bea tot mai mult ca să ajungă în faza de beție pe care o caută un om când vrea și el să aibă plăcerea de a se îmbăta. Poți să fii bețiv și poți să fii alcoolic, sunt lucruri puțin diferite.

Așadar, plăcerea ne distruge întâi celulele nervoase și după aceea întregul organism. Ne degradează viața morală, ne degradează viața de familie. Aici este unul din dușmanii noștri cei mai mari din familie. Aici este suferința celor mai multe femei care au rămas, să zicem așa, mai aproape de modelul omenesc, care se simt *obiect* în brațele bărbatului. Femeia poate deveni obiectul prin care bărbatul obține plăcerea. Când receptorii nu mai sunt în număr de cât trebuie, bărbatul începe să-și imagineze altă femeie, să caute imagini, să caute tot felul de provocări ca să reușească să aibă aceeași emoție și aceeași plăcere pe care le-a avut la prima îmbrățișare sau la prima atingere. Dacă a ajuns să-și producă plăcere singur de când era mititel, deja el nu mai este capabil, când se însoară, să aibă relația aceea binecuvântată dintre bărbat și femeie.

Mulți ajung să se folosească unul de altul ca să prelungească și să facă ceea ce făceau și singuri. Mă iertați, dar nu vreau să folosesc cuvinte mai directe, pentru că sunt printre noi și copilași. Deci aceasta distruge familia, când cel de lângă mine devine obiectul plăcerii mele și nu-l mai văd pe el, nu o mai văd pe ea – de aici începe distrugerea, iar cei doi devin unul pentru altul obiecte.

Să zicem că doi se iubesc și că lui îi pasă și de ea. Îi pasă de ea pentru că îi pasă de sine, pentru că vrea să-și păstreze obiectul plăcerii. Să zicem că soțul are o muncă foarte interesantă, că e medic, și că soția e casnică. Sunt bărbați cumsecade care se duc la soția care e în bucătărie și încep să-i povestească ce a trăit el la serviciu, ce bolnavi a avut, ce au zis colegii, cum a fost, ce cazuri interesante are... După ce a lipsit o zi întregă de acasă, aduce cu sine tot o viață străină de viața soției sale, care deja este bolnavă că nu este luată în seamă, că este folosită doar ca obiect. Și mulți dintre acești „bărbați cumsecade” zic: „Nu știu ce are, a plecat de acasă, nu mă mai vrea. Și doar am iubit-o, i-am dat bani, am două joburi. Și i-am dat toți banii, nu am păstrat pentru mine nimic. Putea să facă ce vrea, îi cumpăram ce-și dorea, când voia ceva, îi ziceam: „Ia-ți”. Nu înțeleg de ce m-a părăsit!”. Dar dacă-l întrebi: „Ce culoare au ochii soției tale?” „Păi, știu și eu?!... să mă gândesc...” Avea două joburi, când să se uite la ochii ei. El o iubea, îi dădea bani că își făcea și el acolo nevoile. Era mâncat, era spălat, era călcat, dar n-avea timp să-i vadă ochii... Atenție, că vă întreb la plecare ce culoare au ochii soților și soțiilor voastre!

Da, aici este rana. Și aici nu vorbesc de familiile în care există violență, bătaie, abuz. Eu vorbesc de noi cei care suntem în Biserică, de noi care suntem aluatul, acea frământătură care trebuie să dospescă întregul aluat. Dacă noi vom avea o viață de familie împlinită în Hristos, toată lumea din jur se va schimba, pentru că noi devenim focare de energie bună, de energie plină cu harul lui Dumnezeu. Nu-i nevoie să propovăduim sau să ținem conferințe despre fericirea noastră, ci pur și simplu să fim acolo. Când o femeie este în piață și este iubită, toată lumea se simte mai împlinită, mai iubită. Când un bărbat este iubit și iubitor, devine altfel la locul lui de muncă, altminteri tot ce trăiește în viața de familie se răsfârâge la locul de muncă, în tramvai, și se întoarce asupra noastră prin necazuri de diferite forme.

Când a venit Mântuitorul la noi, a insistat să nu poftescă bărbatul femeia în inima lui. Aici, atenție, nu este vorba despre dorință. Trebuie să facem diferența între dorire și poftă. Dorința ca poftă este îndreptată spre un *obiect*. Dorul este îndreptat către o *persoană*. Când îți-e dor de cineva, nu te sature de el. De abia când se întoarce după două săptămâni spui: „Ce dor mi-a fost de tine, ce dor mi-e de tine” – nu te sature de ea, nu te sature de el, că nu este obiect, nu se epuizează. Niciodată nu știi tot despre o persoană. Dacă spui: „Dar o cunosc pe nevastă-mea...”, ea s-a transformat într-un obiect în capul tău.

Să vă povestesc o întâmplare tristă: un domn știa totul despre nevastă-sa, n-o mai iubea, era stupidă, era banală. Așa că a început să caute pe *chat*-uri, pe Internet, și a găsit o doamnă extrem de interesantă, deșteaptă,

asculta muzică, sensibilă, picta. Și i se tot plângea: „Dacă aș avea și eu o soție ca tine... Câte lucruri știi! Soția mea e proastă”. Și tot insista să se întâlnească. Ea nu voia, până la urmă s-au întâlnit și, surpriză: era soția lui care s-a prins că el căuta pe *chat*-uri, a intrat și ea, iar ce spunea despre ea nu erau minciuni. Pur și simplu ea vorbea despre ea, dar el n-o cunoștea. El nu știa ce citește ea, ce muzică ascultă, deși zicea că o cunoaște. El căuta mereu și mereu ceva nou pentru că o pierduse ca persoană.

Soluția? Domnul! De ce a venit Domnul în lume și vine acum în noi? Ca să ne elibereze de patimi. Patima aceasta a desfrâului este una din cele mai distrugătoare patimi. Acuma sunt mai multe: pornografia, jocurile de noroc, dependența de drog. Acestea sunt mai grele pentru că teucid mai repede, dar ca eficiență la fel. Și El a venit să ne scape de aceste morți, să salveze familia, să salveze relația dintre bărbat și femeie. Avem dovada că prima minune a făcut-o la o nuntă, și n-am să mă apuc să vă spun vouă ce înseamnă transformarea apei în vin, că vă spune părintele la momentul respectiv. Domnul, harul sfânt, ne transformă viața și relația noastră într-o realitate sfântă. La nuntă primiți atâta har, atâta energie dumnezeiască, încât transformă relația dintre bărbat și femeie, o transformă într-o relație dintre sfinți, îi transformă vibrația, îi transformă trăirea. Fără harul Cununiei, bărbatul și femeia vor avea relații bazate pe plăcere, pe căutarea plăcerii. Omul nu are energie pentru altceva, numai harul îl face pe om capabil să nu mai fie rob plăcerii.

Această eliberare a fost preînchipuită în Vechiul Testament. Am să vă citesc din cartea lui Tobit, pentru

cei care nu știu povestea. Am să vă citesc doar porțiunea care ne interesează. Fiul lui Tobie merge să se însoare cu o rudă de a lui de departe, Sarra, care fusese mireasă de șapte ori pentru că mirii ei mureau în noaptea nunții. Mureau înainte să se consume actul nunții. Tobit pleacă, așadar, să se însoare cu Sarra condus de Arhanghelul Rafail. Acesta îl învață pe drum ce să facă pentru a o scăpa pe Sarra de demonul desfrâului, care se numește Asmodeu. Acum citesc: „Și după ce au sfârșit cina, au condus pe Tobie la Sarra în cameră. Iar acesta, mergând, și-a adus aminte de cuvintele lui Rafail și a luat cățuia și a pus inima și ficatul peștelui și a afumat. Și simțind demonul mirosul acesta, a fugit în părțile de sus ale Egiptului, și îngerul l-a legat. Iar când au rămas numai amândoi în cameră, Tobie s-a sculat din pat și a zis: «Scoală, soro, să ne rugăm ca să ne miluiască Domnul!»”. Și, mai departe: „A început Tobie a zice: «Binecuvântat ești Tu, Dumnezeu părinților noștri, și binecuvântat este numele Tău cel sfânt și slăvit întru toți vecii! Să Te binecuvânteze pe Tine cerurile și toate făpturile Tale! Tu ai făcut pe Adam și Tu ai făcut pe Eva, femeia lui, pentru a-i fi ajutor și sprijin, și din ei s-a născut neamul omenesc. Tu ai zis: Nu este bine să fie omul singur; să-i facem un ajutor asemenea lui. Și acum, Doamne, nu plăcerea o caut, luând pe sora mea, ci o fac cu inimă curată. Binevoiește deci a avea milă de ea și de mine și a ne duce împreună până la bătrânețe!» și a zis și ea cu el: «Amin!»”. Iată „metoda” sigură de redobândire a fericirii în familie: întâi ardeți puțină tămâie, apoi vă sculați frate și soră și vă rugați înainte de a urca în pat.

Acum, harul Nunții, lucrarea Duhului Sfânt în noi face ca să se împlinescă bucuria relației voastre ca soț și soție. Vă eliberează de plăcere și vă dăruiește ceea ce „la mintea omului n-a ajuns și inima lui nu a cuprins”. Eu cred că mulți dintre voi cunoașteți asta, iar dacă nu cunoașteți, probați. Îmbrățișarea dintre bărbat și femeie nu este păcat, nu este sex, nu este urâciune. Este lucru sfânt, dacă îl faceți sfânt, este urâciune și urât, dacă îl faceți urât, este animalic, dacă îl faceți animalic. Este însă sfințit prin Taina Cununiei, dacă îl faceți cu rugăciune, dacă îl faceți în fața lui Dumnezeu. Dumnezeu este cu voi și, dacă semințele voastre se unesc, El suflă acolo o viață nouă, un om nou care se naște din iubirea voastră. Chiar dacă nu-L chemați, El tot vă însoțește cu harul proniator, că a zis că va fi cu noi peste tot, pretutindeni. El nu ne părăsește când ne ducem la WC sau când ne iubim nevasta sau când ne iubim soțul. Nici când ne ducem la prostituate nu ne părăsește, căci zice că va fi bărbatul un trup cu cea desfrânată. Și ferească Dumnezeu, că la Judecată o să vedem așa ciorchine de bărbați și de femei, dar prin pocăință se dezleagă și se desfac aceste legături.

Așadar, vindecarea este rugăciunea, privirea acestui act ca ceva binecuvântat de Dumnezeu. Vedeți că folosim cuvinte legate de viața intimă în înjurături, în blesteme. Sunt copii care sunt șocați când își surprind părinții, care sunt speriați, de ce? Pentru că e de speriat, din pricina duhurilor care sunt în preajma sau în carnea multor cupluri, și asta îl sperie pe copil. Nici nu știți câți ne scriu, dacă citiți cărțile noastre, am mai publicat din mărturii.

Ei ne scriu cât de șocați sunt, ce traumă e pentru ei când își simt părinții, când își văd părinții, când îi surprind. Dar dacă ei ar fi în rugăciune și dacă copiii ar ști că părinții dorm în același pat pentru că au făcut nuntă și Dumnezeu i-a binecuvântat, și acolo e numai locul lor, și ar ști să respecte lucrul ăsta, atunci și voi ați fi feriți de harul lui Dumnezeu și viața voastră ar fi altfel. Și bucuria voastră ar fi diferită.

În plus, se mai întâmplă o minune: glandele acestea genitale nu le-a făcut Dumnezeu numai pentru a produce sămânță. O mică parte din energia și hormonii lor este folosită pentru producerea de sămânță. Restul, aceiași hormoni se varsă în sânge și stabilesc armonia dintre glandele celelalte și ne fac creativi. Omul care trăiește în abținere și care se bucură de actul intim iubind, acela devine mai inteligent, mai armonios, mai tandru și mai creativ, are putere mai multă, are eficiență mai multă. Uitați-vă și dumnezeavoastră la călugări când sunt așa cum a rânduit făgăduința lor – ei nu numai că sunt sănătoși, nu înnebunesc, cum ni se pare nouă că ni se urcă la cap hormonii, dar sunt altfel decât voi. Dar și bărbatul și femeia din familie pot fi la fel, dacă trăiesc pentru Dumnezeu și nu pentru obținerea plăcerii ca patimă.

Să mă iertați că sunt femeie și vorbesc despre lucrurile astea, dar este urgent: dacă nu schimbăm ceva în viața noastră, ne prăbușim, ni se prăbușesc creierii, ni se prăbușește trupul și copiii noștri vin din urmă și nu înțelegem de ce încep viața sexuală devreme, de ce fac prostii. Noi le facem pe astea. Vorbim la cealaltă conferință.

Așadar, să-L primim pe Hristos Domnul să ne vindece, în primul rând, această rană. Cum? Să ne folosim harul de la nuntă. Noi avem har și nu-l folosim, niciodată nu ne aducem aminte de acest har. Cineva, un bărbat care s-a însurat cu femeia viselor lui, după trei săptămâni striga la Dumnezeu: „Doamne, asta nu-i cea de care m-am îndrăgostit! Ce să fac, că nu pot s-o iubesc?” Și Dumnezeu i-a răspuns: „Iubește-o așa cum o iubesc Eu”. Și noi să spunem: „Doamne, cum să iubesc în condițiile astea? Ajută-mă, Tu ai pus harul cununiei în mine, Tu mi l-ai dat ca să iubesc”.

Iubirea adevărată începe când cade acea iubire din îndrăgostire, după ce cade iubirea aceea care e produsul unei dorințe alimentate mai mult de imaginație. Când cad aceste imagini și amăgiri și vine dez-amăgirea, atunci începe adevărata dragoste, atunci descoperi cine e de fapt cel de lângă tine. Până atunci era un el din capul tău, era o ea din capul tău, construit cu câteva imagini pe care le-ai văzut. Când aceste hărți dinăuntru se prăbușesc, începi să-l descoperi pe celălalt – are multe neputințe, dar și câte daruri are!

Apoi noi ne iubim unul pe altul tocmai pentru că suntem neputincioși. Tu ai neputințele tale, eu te ajut să le duci; eu am neputințele mele, tu mă ajuți să le duc. O familie îmi spunea: „Maică, ce bine că avem defecte mari, dar știți cu ce ne ajută Dumnezeu? Că nu ne apucă pe amândoi deodată. Ne apucă pe rând”. Atunci când îl apucă pe el, ea se roagă; când o apucă pe ea, se roagă el; și așa depășesc această perioadă în care cei doi se

vindecă de iluzii, se vindecă de gândul că celălalt „ar trebui să fie așa sau așa”.

Jumătate din viața noastră este necaz pentru că avem pretenții de la ceilalți. „Oamenii ar trebui să-mi zică bună-ziua.” Nu-i adevărat, aceasta e o pretenție. Unii, dacă vor, îmi spun, iar alții, dacă nu, nu. „N-ar trebui să înjure.” Ei, asta! Unde scrie? Nicăieri nu scrie. Zice undeva Dumnezeu că nu trebuie să înjuri, nu trebuie să faci rău? Nu zice. Dimpotrivă, ne lasă liberi.

Un tânăr îmi spunea: „Nu-mi trebuie mie Dumnezeu, că nu mă lasă să fac nimic din ce-mi place”. „Dar ție ce-ți place?” „Îmi place să fumez, să beau, să fac sex.” „Bun, și ai făcut asta?” „Da.” „Și ți-a plăcut?” „Da.” Te-a trăsnet Dumnezeu?” „Nu.” „Atunci, ce ai cu El?” Deci nu te-a trăsnet, nu te-a damblagit, nu ți-a distrus organele necesare, ba, dimpotrivă, te-a lăsat să simți plăcere. Ce ai cu Dumnezeu? Nu se împotrivesc, ne-a făcut liberi. „Da, dar zice că-i păcat.” Da, asta așa este. Este păcat! Și „plata păcatului este moartea”. Dar tu alegi asta. Că Domul zice: „*Dacă vrei să-mi urmezi Mie, dacă vrei să fii fericit, dacă vrei să ai pacea sfântă*”, uite ce trebuie să faci. Porunca nu este o interdicție, ci este un sfat, este o invitație, iată ce poți să faci ca să fii fericit. Asta-i „metoda” lui Dumnezeu: *dacă vrei*.

Un alt moment de suferință în familiile noastre este rivalitatea și gelozia. Sunt foarte mulți bărbați geloși, sunt foarte multe femei geloase. Mai nou, a apărut o altă gelozie. Gelozia, de regulă, era față de un al treilea, o *ea* care ar fi putut să fie rivală. Și asta încă din rai se pare că a fost povestea. Vă spun un banc acum. Zice că Eva

Îl aștepta pe Adam și, după părerea ei, el trebuia să vină când soarele era acolo, iar soarele era dincolo și nu venise. „Cine știe ce face, unde umblă.” Când s-a întors, i-a zis: „Unde ai fost și ce ai făcut?” „Păi unde să fiu, am păzit grădina raiului, cum a zis Dumnezeu.” „Poate că te-ai dus cu cineva?” „Cu cine să mă duc, Eva mea? Nu-i nimeni, suntem singuri, nu mai există altcineva.” În sfârșit, i-a explicat că nu mai e nici o femeie și apoi a adormit și la un moment dat simte că-l pipăie pe piept. „Ei, ce faci?” „Îți număr coastele.”

Da, femeia a fost geloasă mai dintotdeauna și cu mai mult temei decât bărbatul, că bărbatul e înclinat către poligamie. „Da' ce e rău să ai mai multe neveste? Locuiesc separat, nu se trag de păr, te duci când la una, când la alta. Singura parte proastă e că trebuie să le dau de mâncare la toate.” Aici, cu un singur salariu, este mai prost, dar dacă le găsiți că lucrează și au normă întreagă, vă puteți descurca. Deci, din punct de vedere fiziologic și anatomic, bărbatul este capabil să aibă multe neveste, pentru că modelul lui este cocoșul care se descurcă cu multe găini în curte... Dar rolul femeii este să-l transforme în monogam. Soția este cea care face dintr-un bărbat înclinat spre poligamie bărbatul unei singure femei, pentru că Dumnezeu îi dă harul acesta. Femeia nu are nici un interes să-și înșele bărbatul, nu are în ea această pornire. Femeia, cum vă spuneam, are în trupul și sufletul ei puterea de atașament și de credincioșie, de fidelitate. Dacă o femeie își înșală sau pleacă de la bărbatul ei, o face pentru că nu este iubită, nu este admirată, nu este mângâiată, nu este văzută. Și poate să trăiască iluzia,

se poate păcăli că un alt bărbat o vede. Da, de obicei, un bărbat când se uită prima oară la o femeie o vede. Sau dă această impresie... Se uită de parcă ești mândrețea pământului, de parcă n-a mai văzut niciodată una ca tine. Dar, după o vreme, nu te mai vede deloc, nici nu știe cum te cheamă. Îți zice Maria, Vasilica, nu mai contează – asta dacă îți zice pe nume. Există o istorioară: Doi bătrâni vorbeau despre soțiile lor. Unul o numea „Maria mea”, iar celălalt „iubita mea”, „pășărica mea”, „bomboana mea”, „prăjiturica mea”. La care cel dintâi spune: „Ce mult trebuie s-o iubești de o numești așa de frumos!” „A, nu, răspunde celălalt, îi spun așa pentru că nu mai știu cum o cheamă.”

Revenind, afirm că o femeie nu pleacă niciodată de la un bărbat pentru motivele pentru care un bărbat își înșală femeia. Sigur, sunt și cazuri anormale când femeia e anormală, are anumite neputințe morale sau fiziologice.

Însă bărbatul este gelos de cele mai multe ori din motive de neputință. El se știe pe sine cu handicapuri, fie că nu-i frumos, fie că nu-i atent, fie că-i bădăran, ori alte neputințe. Or, atunci el se teme că unul e mai puternic decât el, mai frumos, mai cu barbă, mai cu mustață care să-i ia locul. Asta ar fi un motiv. Alții nu au nici un motiv, sunt deștepți, sunt puternici, au mustață, au tot ce le trebuie – și totuși sunt geloși. De ce? Pentru că își doresc ca soția lor să fie dorită și de alții. Și sunt femei care, când au probleme în cuplu, se duc la psihoterapeut, iar acesta le spune să vorbească cu un coleg, cu un prieten, să-i trimită SMS-uri, „dă-i niște bani ca să-ți trimită flori”.

Atunci, deodată, bărbatul constată că femeia lui e frumoasă, e grozavă, pentru că e râvnită de altul. Această gelozie ne arată că bărbatul este înclinat să trăiască în rivalitate. Bărbații trăiesc mai mult decât noi în rivalitate. Doi frați vor fi mai întotdeauna rivali. Surorile se mai bat, se mai trag de păr sau sunt geloase că mama o iubește pe cealaltă mai mult, dar nu intră în rivalitate.

Ei, cum spuneam, acum a apărut ceva nou și ciudat în multe familii: rivalitatea dintre soț și soție. Înainte nu se întâmpla acest lucru pentru că femeia era împăcată cu rolul ei de ajutor al bărbatului, că făcea treburile casnice, creștea copiii, era într-un fel bucuroasă, își dorea să se mărite, să aibă familie, să aibă copii. Prin emanciparea femeii, că a fost aruncată în muncă fiind în același timp și gospodină și mamă, s-a ajuns ca bărbatul să fie gelos pe femeie. Dacă femeia are un job mai bun și câștigă mai bine, dacă e avansată, el devine gelos pe femeia lui. Femeia poate să fie geloasă pe meseria lui, pe fizicul lui, pe parohia lui, pe parohienii lui. Câte preotese nu cunosc care sunt geloase pe credincioși! Câți copii de preoți nu sunt geloși pe „iubiții credincioși”! Odată eram la ziua Părintelui Galeriu și îi ziceam la mulți ani, băusem ceva, iar băiatul s-a schimbat așa la față și ne-a zis: „Vă urăsc pe toți, niște curvari, niște bețivi, niște mincinoși, toți sunteți copiii tatălui meu, numai pe mine nu m-a luat niciodată pe genunchi!”. Să luăm aminte: de multe ori, când cineva se dedică mai mult carierei decât familiei, apare această rivalitate, această gelozie, care duce la distrugerea unor familii de oameni pregătiți,

de oameni credincioși, de oameni cu ținută spirituală înaltă, dar care nu mai pot face față acestor condiții.

Putem învăța aici prin rugăciune cum să facem, cum să fac să trec de la mine la celălalt, cum să fac să mă pun pe mine în paranteză și să-l pun pe el pe primul loc. Eu mă pricep mai mult cum să le învăț pe femei să fie fericite. De exemplu, dacă soțul are obiceiul să vină acasă și să se așeze pe canapea, ca să se uite la știri la televizor, tu să-i pregătești din timp o pernuță pe măsuță unde să pună picioarele, o pernuță la spate, un pahar cu apă rece sau ce-i place lui să bea și, cum intră pe ușă, să-i scoți pantofii, îi dai papuceii și să-i spui: „Stai aici, că eu mă duc să termin mâncarea”. O să vedeți că stă ce stă și apoi zice: „Nevastă-mea e bolnavă, ce o fi cu ea?” Și merge după ea. Și dacă se simte iubit, nu se poate să nu răspundă la iubire. Dacă îi zice: „Nesimțitule, iar faci așa și așa...”, devine agresiv și nu iese din acea nesimțire.

Aici ne întoarcem la acel deficit al bărbatului de tandrețe.

Și bărbatul, și femeia, dar mai ales bărbatul, atunci când cineva îi critică, intră în apărare și devin agresivi. Tot sângele li se duce spre mușchii picioarelor sau ai mâinilor și nu mai gândesc cum trebuie. Dar dacă femeia respectă ce zice Sfântul Apostol Pavel în Slujba Cununiei și se supune bărbatului ei, să vedeți ce minune se întâmplă. El nu mai produce hormonii agresivității. Dacă el zice: „Să mutăm masa asta acolo”, și ea răspunde: „Da, dragul meu, o mutăm”, deși poate fi o prostie, că acolo o să se lovească de ea, el se simte iubit, important. Când

se simte iubit, se umple cu hormoni de bucurie, de dragoste și o iubește și pe ea. Dar dacă ea se împotrivește, apare și în el împotrivirea care e însoțită de multă violență.

Așadar, ascultare de bărbat, chiar dacă este duhovnic, eu mereu dau exemplul ăsta, sunt foarte ascultătoare de duhovnicul meu, care-mi este și superior, și ierarh... Și într-o zi zic: „Nu-i așa că eu sunt foarte ascultătoare?“, și zice: „Da, Siluana, dar nici eu nu-ți cer ceva ce știi că nu vrei să faci“. Când nu-l contrariem pe bărbat, el ne va iubi și nu ne va cere lucruri imposibile. Ei ne cer lucruri imposibile și devin agresivi numai când ne împotrivism, pentru că vor să-și arate puterea, pentru că vor să domine, vor să controleze. Da? Și atunci ne biruiesc, pentru că sunt mai puternici decât noi.

Mă întreba cineva odată: de ce ni se cere să ne temem de bărbat? Pentru că bărbatul e periculos din mai multe puncte de vedere și nu e bine să te pui cu el, mai bine o iei mai încetișor.

Să luăm însă aminte că această chemare a Duhului Sfânt din slujba Cununii nu este o glumă. Mai participați la alte Cununii și luați aminte la cuvintele sfinte.

Învățați miresele sau voi însevă, dacă sunteți încă necăsătorite, să nu mai calce mirele pe picior în timpul slujbei ca „să-l aibă sub papuc“. De ce? Ca să respectați ierarhia stabilită de Dumnezeu și astfel să lucreze sfântul har la fericirea voastră în familie. Dacă-ți faci iluzii că-l vei putea conduce pe bărbatul tău, vei suferi mult, atât pentru că oricât de mototol ar fi un bărbat nu se lasă condus, cât și pentru că nu ai fi fericită în rolul de „cap al familiei“. Dar dacă ești blândă și-l ascuți, faci ce

vrei din el. O doamnă, în Postul Paștelui, se plângea că soțul ei nu vrea să postească. I-am zis: „Nu-i nimic, dă-i de mâncare și te roagă pentru el, și dă-i chiar câte o friptură”. Și ea zice: „Dar nu-i păcat?”. „Nu, nu-i păcat, pentru că Dumnezeu vrea dragoste, nu post cu sila. Tu postești din dragoste pentru Dumnezeu și lui fă-i friptură din dragoste.” Apoi, după Paști ne întâlnim și-mi spune: „Să vedeți ce-am făcut. Când venea acasă scoteam câte un pachet de carne congelată și-i ziceam: «Iubitule, îți fac o friptură». «Nu, că până se dezgheață durează, tu ce mâncare ai?» «Varză.» «Dă-mi și mie.» Și l-am dus cu pachetul ăsta până la Înviere”. Ea îi spunea cu dragoste: „Să vezi ce șnițele îți fac”, iar el plin de recunoștință zicea: „Acum lasă, dă-mi fasolea aia”. Și a cunoscut și a recunoscut și el că e bun postul. Dragostea ne face și isteți, și blânzi ca porumbeii și isteți ca șarpele, după cum e cuvântul. Dacă avem hotărâre și răbdare, cu rugăciune, biruim. Și să știm ce vrem, ce urmărim. Care-i „miza”!

Am văzut oameni care „nu se lasă” și i-am întrebat de ce? „Păi ce, unu prost și altu nu?” Grozavă „miză” nu? Gândiți-vă când țineți neapărat la punctul dumneavoastră de vedere, de fapt ce urmăriți? Să fiți și dumneavoastră prost, nu? Să renunțăm la aceste ambiții, la aceste orgolii, la aceste supărări din nimica toată. Să învățăm să îndurăm o durere, să răbdăm o durere. Ne doare când ne răspunde urât, ne doare când nu ne respectă... să învățăm să răbdăm, dar fără să ne lăsăm abuzați. Să învățăm să-l înfruntăm pe celălalt. De exemplu, dacă soțul continuă să facă lucruri care ne rănesc și ne

dor, în loc să-i spunem că „de la mama ta ai învățat, vai de tine și de satul tău și de neamul tău, ce prost crescut și nesimțit ești” – el atunci nu mai judecă, toată energia lui se duce în mușchi și s-ar putea să o încurci și nu ai nici un interes. Care este interesul tău, de fapt? Să nu mai faci lucrul ăla, nu? Atunci alege să-i spui: „Știi, când faci așa, mie mi-e frică, atunci când trănestești ușa, mie mi-e frică, îmi aduci aminte de tata, care când venea trântea ușa. Iar eu nu vreau să îmi fie frică de tine pentru că te iubesc”. Să-i spui limpede: „Când tu faci asta, eu simt asta și mi-aș dori cutare și cutare lucru”. El va simți ce simți și-ți va simți dragostea și va renunța. Din dragoste.

Uneori vă e greu să respectați pe cineva din cauza comportamentului său. Atunci să-i spuneți cu hotărâre: „Îmi pasă de tine, vreau să te respect, dar când faci asta îmi vine greu să te respect, nu mai reușesc”. Nu trebuie doar să răbdăm sau să „gândim pozitiv” și să zicem lucrurilor rele că sunt bune. Dacă soțul meu soarbe din ciorbă de se aude de la blocul vecin și îi spun: „Bă, parcă ești tată-tău”, el o să se simtă cu tot neamul jignit și o să devină agresiv. Dar dacă-i spui: „Știi, când mănânci așa, îmi vine să vomit”, iar el, pentru că-i e milă de tine, o să aibă grijă să nu mai facă așa.

Trebuie să te gândești mereu la nevoia ta. Te-ai gândit astăzi (asta am mai spus-o de multe ori), să mergeți în piață și să cumpărați murături, că este marți și el vine mai devreme, pe la șase trebuie să vină. Dar se face nouă și el nu vine. Vine pe la nouă și un sfert. De cum intră, începi: „De, de, de, de...”. El stă, stă, stă și, dacă

vede că nu taci, trântește ușa, pleacă și vine pe la două noaptea și trei zile nu vorbește cu tine. Perioada murăturilor de acum a trecut, și nu mai găsești decât cu zece lei în plus. Dacă voiai murături cu adevărat, ce ziceai? „Măi bărbate, atât de mult îmi doream murături și tu ai venit așa târziu!” Iar el: „Lasă că mâine dimineată ne sculăm devreme și ne ducem la murături”. Care e diferența? Da' ce, e unul prost și altul nu?

Trebuie să vă gândiți la nevoile voastre, cum faci ca în aceste condiții să-ți împlinești nevoile, să ai liniște, să ai pace. Să puneți acest gând tot timpul cu rugăciune, cu chemarea Mântuitorului. Rugați-vă înainte de culcare, rugați-vă dimineata, chiar dacă stați în pat. E bine să aveți un loc de rugăciune, să aveți o icoană, să vă așezați în fața lui Dumnezeu în pace.

Mulți oameni spun că nu au timp să se roage. Dacă v-ați pune un cronometru care să înregistreze timpul irosit cu prostii sau cel în care vă merge mintea în gol, ați fi uimiți cât timp aveți. Ați vedea că aveți cel puțin cinci ore pe zi în care v-ați putea ruga în loc să gândiți deșertăciuni. Ce gândești când te speli pe dinți? „Iar nu a pus capacul la tubul de pastă, mereu face așa, o să îi trag un pumn în cap dacă nu se învață minte.” Sau: „Uite, nesimțitul, n-a pus capacul la WC, n-a tras apa. Când face duș, stropește pereții și pe jos. Numai eu să șterg?” Dar dacă în timpul ăsta spui: „Doamne Iisuse Hristoase, binecuvântează-l pe bărbatul meu”, „Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă pe mine, păcătoasa”? Că oricum tot tu ștergi pereții și apa de pe jos...

Și dacă vrei să fii împărăteasă, să ștergi ca o împărăteasă. Vasele din casă, ordinea din casă fă-le ca o împărăteasă. În acest mic univers familial, cu cât este mai multă armonie, cu atât bărbatul intră în armonie. Imposibil ca un bărbat să vină într-un loc frumos amenajat, curat, și să nu scape de furia pe care o avea pe drum, că s-a înfuriat în trafic. Când casa și soția sunt un loc de odihnă, atunci și viața lui se schimbă. Avem energie pentru frumusețe și armonie mult mai mare decât a lor. Și, prin noi, ei se învață.

Acum eu mă opresc și vă rog să puneți întrebări, dacă aveți, dacă nu să plecăm acasă, că pleacă avionul.

– *Deja am primit o întrebare. Dar înainte să răspundeți, aș vrea să vă rog eu ceva, Maică Siluana. Ați vorbit foarte frumos de familie. Majoritatea care sunt aici sunt familiști, dar majoritatea dintre noi cunoaștem oameni care sunt de mulți ani cu iubita, cu logodnicul, zicând: „Am făcut și noi, Părinte, ceva acolo la starea civilă, dar nu mai avem bani de nuntă. Avem deja doi sau trei copii și ne râde lumea dacă mergem la biserică să ne cununăm”, și exemplele pot continua. Ne puteți da un cuvânt în acest sens, pe care și noi să-l putem împărtăși și să-l spunem fraților și surorilor noastre care nu mai înțeleg Taina Cununii. „Acuma sincer”, zic ei, „ce rost are să ne mai cununăm? Că și așa e mai scumpă viața dacă trăiești cununat, mai bine când ești cu cineva”. La prima vedere, avem de pierdut, dacă ne cununăm, sunt foarte multe pierderi financiare, riscuri. Deci ce avem de câștigat, dacă ne cununăm, și ce avem de pierdut, dacă nu ne cununăm și trăim doar așa, până mergem în mormânt?*

– Îl refuzăm pe Hristos, în primul rând. Dacă nu știm Cine este Hristos, de ce a venit și ce ne oferă, e normal

că nu avem de ce să ne cununăm, pentru că facem o formalitate și nu înțelegem. Deci primul răspuns este să-i spui Cine e Hristos, la ce folosește și la ce e bun. Aceasta vine din lipsa catehizării.

Apoi mai este și lipsa modelelor. Zice: „Eu trăiesc cu femeia mea în concubinaj de șapte ani și nu ne-am bătut niciodată, iar vecinul meu cununat la preot își bate nevasta de două ori pe săptămână și eu trebuie să mă duc să-i despart. De ce să mă cunun, ca s-o bat și eu?” Deci lipsa de modele. Noi, care suntem cununați, dacă nu trăim, nu folosim harul de la Sfânta Cununie, trăim ca și când n-am fi cununați, nu folosim acea energie dumnezeiască.

De ce cei care trăiesc în concubinaj se înțeleg mai bine decât cei căsătoriți? Pentru că ei nu se înțeleg în adevăratul sens al cuvântului, ci se tem să fie autentici, se tem să fie reali. Ei se ascund unul de altul, își ascund defectele pentru că au tot interesul să păstreze relația care le face plăcere. Un concubin stă cu concubina lui atât timp cât ea îi face plăcere. Dacă nu-i mai face plăcere, alta la rând. Dacă e nevastă-sa, greu alta, pentru că între timp au apărut copii, harul Cununii te oprește să te desparti, ai căpătat milă, ai căpătat dragoste, nu mai ești legat de ea numai prin plăcere. O femeie care e amantă se spală, se parfumează, nu iese ciufulită repede dimineața să-ți facă pachetul, că mănâncă la *fast-food* dacă are amantă, nu? Pe când la sandviciul pregătit de nevasta ciufulită, când îl mănânci zici: „Bine că m-am însurat, Îți mulțumesc, Doamne, că m-am însurat”.

Iubirea cu harul lui Dumnezeu ne ajută să ne purtăm poverile unul altuia. Toți suntem defecti, toți avem neputințe, avem nevoie să fim iubiți cu neputințele noastre cu tot. Numai harul lui Dumnezeu ne face să ne iubim, căci cotloanele sufletului nu le cunoaștem fără acesta.

În același timp, să ne gândim că într-o lume atât de stricată și atât de robită desfrâului și pornografiei să mulțumim lui Dumnezeu dacă sunt cupluri statornice, dacă sunt prieteni de mai multă vreme și sunt numai ei, că au început viața intimă și sunt încă împreună. Să ne rugăm pentru ei să-i țină Dumnezeu și să-i aducă la Sfânta Cununie. Să mulțumim lui Dumnezeu că au rămas împreună un bărbat și o femeie, și au născut copii și i-au crescut și au ajuns ăștia la Biserică și i-au cununat și pe ei la 50 sau 60 de ani.

Apoi, e nevoie să le spunem că pierderea e mare, că povara asta apasă asupra copiilor. Copiii care nu sunt născuți într-o familie binecuvântată de Dumnezeu primesc asupra lor întreaga povară a părinților, povara de păcate a părinților și bunicilor, care este mai mare. Dacă părinții nu se spovedesc înainte de nuntă, toate păcatele noastre și ale neamului nostru vin ca niște consecințe, nu ca vină, asupra copiilor. Dacă nașii nu se spovedesc înainte de Botez sau înainte de Cununie, poverile lor trec la fini, pentru că există iubire, iar iubirea aceasta este o legătură între suflete și consecințele păcatelor trec la noi. Pentru aceasta folosim Sfintele Taine ca să ni se șteargă păcatele de până acum și ca să aducem puterea lui Dumnezeu ca să ne facă să putem ceea ce nu putem fără El.

Pe urmă, sunt relațiile și oamenii care se folosesc unul pe altul ca să-și satisfacă patimile. Ei nu se despart pentru că ea îmi satisface anumite patimi, anumite plăceri, el îmi satisface anumite plăceri. Aceste relații sunt mai puternice decât cele bazate pe dragostea sufletească sau pe dragostea romantică. Și ei au nevoie de harul lui Dumnezeu ca să se vindece.

Un bărbat care își abuzează soția, care o bate, care o chinuie va avea grijă să n-o piardă. De ce o femeie rămâne cu un bărbat abuzator? Pentru plăcerea pe care i-o asigură între abuzuri. Deci, între perioade de abuz, bărbatul agresiv, violent, bolnav, o mângâie, îi aduce flori, îi spune că e frumoasă și ea trăiește cu iluzia că de data asta o să se schimbe. Dar el face asta ca să-și întrețină victima de care e dependent. Dar aici nu mai e doar vina abuzatorului.

– Avem aici o altă întrebare. Să învățăm să răbdăm, dar nu abuzul. Care e diferența dintre răbdare și abuz? Aș adăuga eu: care e limita sau granița, până unde o ducem?

Răbdarea este o virtute, abuzul este un păcat și pentru abuzator, și pentru abuzat. A te lăsa abuzat este păcat. Dumnezeu nu vrea să fim abuzați, nu vrea să fie batjocorită persoana umană. El este Apărătorul nostru și putem să ne împotrivim celui care ne abuzează, să-l părăsim. Dar victima este cea care îl întreține pe abuzator, victima îl încurajează pe celălalt să o abuzeze. Dacă treci mereu cu vederea, crezând că se va schimba, fără ca tu să faci ceva, nu faci decât să-l inviți pe abuzator să continue. Insist: răbdarea este virtute pe care o dobândim prin rugăciune. Când răbdăm, nu doar îndurăm

neputințele celuilalt, ci ne și rugăm, îl binecuvântăm, îl muștrăm, cerem ajutor și sfat de la duhovnic, nași, familie.

Dumnezeu ne poruncește: dacă cineva te supără, muștră-l! Muștrarea să fie fără jignire, fără etichetare. Ce ne rănește și ne face să ne batem sunt jignirile și etichetările. Dar dacă îl muștri pentru că te doare ce face și îi spui că nu mai rămâi în relație dacă se repetă atitudinea lui, atunci muștrarea aceasta este cu folos.

Răbdarea este împreună-pățimire cu celălalt. Dacă soțul este impulsiv, rabzi această înclinație a lui către impulsivitate, dar nu în sensul de a-l lăsa să te lovească sau să te jignească. Ci, cu rugăciune și cu răbdare, zici: „Înțeleg că acum ești furios, înțeleg că ești supărat, îți respect supărarea, mă duc dincolo puțin”. Apoi, când se liniștește, îi spui ce așteptări ai de la el și-i ceri să-ți spună ce poți să faci ca să-l ajuți sau să nu-l mai provoci. În felul acesta el se simte înțeles, se simte iubit, dar este împiedicat să te abuzeze.

– *O întrebare mai lungă: care credeți că este remediul când soția creează probleme în familie din cauză că suferă și are dureri corporale, acestea venind din pricina vrăjilor vecinei, iar doctorii nu au nici o explicație?*

– Există vrăji, există blestem, există draci, puterea lor este foarte mare și colaboratorii lor sunt din ce în ce mai mulți. Dar puterea lor este ca puterea ploii de a ne uda. Dacă am umbrelă, dacă acoperișul meu este întreg, nu mă ud. Dacă am o pelerină bună de ploaie, ploaia nu mă udă. Te doare trupul și efectele asupra trupului tău există pentru că tu ai găuri în acoperișul sufletului tău. Repară-ți găurile – spovedește-te: ai fost la ghicitoare,

ai fost la vrăjitoare, ai blestemat, ai înjurat, ai drăcuit, te-ai dat dracului, te-ai blestemat pe tine. Toate acestea sunt găuri în acoperământul duhovnicesc prin care suntem păziți de Dumnezeu. Sau te-ai uitat puțin în horoscop. Ei, prin gaura aia prin care te-ai uitat intră puterile nefaste care sunt împotriva noastră. Ai bârfit-o pe vecina, ai blestemat-o, i-ai dat putere asupra ta. Sau cineva din familie a făcut vrăji sau a umblat cu lucruri necurate. Sunt și urmașii vulnerabili, dacă nu se adresează lui Dumnezeu cu pocăință și rugăciune pentru tot neamul lor și pentru victimele acestuia.

Ce zice Mântuitorul? „Binecuvântați pe cei care vă blestemă.” Du-te acasă și zi patruzeci de zile, de o sută de ori pe zi: „Binecuvântează-o, Doamne, pe vecina mea și n-o pedepsi pentru răul pe care mi-l vrea”. Singurul remediu împotriva blestemelor și farmecelor este binecuvântarea, iubirea. Nu înseamnă că trebuie să te duci s-o pupi, ci doar s-o binecuvântezi și să n-o vorbești de rău și să nu judeci.

Țineți minte: nimeni nu ne poate face rău, dacă noi nu ne însoțim cu răul într-o altă modalitate decât cea prin care ni se face rău. Când ni se face rău pe nedrept, nu punem întrebarea pentru că duhul nostru se bucură simțind că ne asemănăm cu Domnul, că semănăm cu Sfinții, că înțelegem neputința celui care ne face rău și ne e milă și ne rugăm: „Doamne, iartă-l, că nu știe ce face”. Da, ne este milă de cel care ne face rău, dacă nu suntem părtași la rău.

Așadar, totul se schimbă când noi renunțăm la rele și ne pocăim pentru tot ce am făcut rău cu voie sau fără

voie, cu știință sau fără știință. Să ne gândim: ce rău am făcut, de se întoarce la mine? Orice pleacă de la mine, bine sau rău, se duce, întâlnește o suprafață prin care se întoarce din nou la noi, și de multe ori se întoarce după mult timp și din altă direcție decât cea în care se îndreptase răutatea mea.

Să faceți din acest necaz o ocazie de pocăință, de a vă gândi la voi, la ce ați făcut voi. Dumnezeu să vă scape și să vă apere!

– *Care e scopul căsătoriei, este doar nașterea de copii?*

– Unii Sfinți Părinți așa spun, dar alții, de exemplu, Sfântul Ioan Gură-de-Aur, spun că acesta era doar când pământul era gol. Acum, plin fiind (încă din vremea Sfântului), scopul căsătoriei este cel dintru început: dragostea. Dragostea dintre bărbat și femeie, dragostea care rodește. Și, unul din roadele acestei iubiri sunt copiii. Dar roadele iubirii dintre bărbat și femeie sunt întreaga lor viață. Rezultatele bărbatului din comunitate este roada iubirii lor, este roada căsătoriei. Realizările femeii sunt roada iubirii lor. Faptele bune pe care le fac sunt roadele iubirii lor.

Înainte de Întruparea Mântuitorului, nașterea de prunci era dorită de toți fiii lui Israel în tainica nădejde că El Se va naște din femeia sa, din sămânța sa. Acum Mântuitorul ne binecuvântează nunta și fără copii, și putem să iubim copiii, să avem fini sau să înfiem ori să ajutăm copii săraci care sunt în țară sau în lume, ca să-i ajutăm să se împlinească cu mila noastră. Nașterea de prunci nu este o condiție a căsătoriei, ci un dar al lui Dumnezeu.

Cel mai mare dar al nunții este iubirea: pentru asta vă căsătoriți, ca să vă iubiți. Vă căsătoriți *pentru* că vă iubiți, dar și *ca să* vă puteți iubi toată viața, ca să vă adăpostiți iubirea în dragostea lui Dumnezeu. Cineva îi spunea unui monah la o conferință: „V-ați dus la mănăstire; ce-o să vă facă Dumnezeu, că ați oprit înmulțirea oamenilor?!” Atunci monahul spune: „Să ridice mâna sus cine s-a căsătorit ca să se înmulțească omenirea?”. Nimeni n-a ridicat mâna. Toți oamenii se căsătoresc din dragoste, din nădejdea dragostei, pentru dragoste sau din alte interese. Pentru dragoste este binecuvântată căsătoria. Omul are nevoie de dragoste și căsătoria este un loc al dragostei, este locul și modul ei ocrotit de Dumnezeu. Și călugăria este tot un loc și un mod păzit de Dumnezeu pentru ca omul să iubească, să se desăvârșească în iubire. Și celibatarii se pot mântui prin iubire, pentru că în Sfânta Biserică există trei feluri de oameni, ca și în preoție: căsătorit, celibatar și călugăr.

Totul este să iubești, să împlinești porunca iubirii, să te vindeci de patimi și să iubești. După cum spunea un părinte, în rai nimeni nu-și duce singur mâncarea la gură. Există tot felul de bunătăți, dar nimeni nu-și duce singur la gură. Și cei care au iubit se uită: „Doamne, parcă acestuia îi place tiramisu, tiramisu îi dau”; ție îți place asta – îți dau asta. Și pentru că iubesc, ei simt ce place fiecăruia și dau cu iubire. Dar egoistul ce zice: „O, ce-aș mânca un tiramisu! Dar cine-mi dă? Uite, îmi dai? Nu-mi dă”. Și așa suferă de foame, pentru că nu-i dă nimeni nimic, pentru că nu iubește pe nimeni și nu știe

să iubească. Asta-i tot! Aveți grijă să iubiți și să vă desăvârșiți iubirea aici și acum!

– Ce sfaturi le dați celor care vor să se căsătorească?

– Of, câte v-aș da eu, dar cine mă aude?...

În primul rând, mergeți în vizită la părinții ei și la părinții lui. Băiatul să se uite la mama-soacră și să zică: „Uite-așa o să fie și nevasta mea”. Nu vă faceți iluzii, că așchia nu sare departe de trunchi. Iar fata să meargă la el, să se uite la tatăl lui și să zică: „Uite-așa o să fie și bărbatul meu”. Ești în stare să-l iubești așa, mărită-te; ești în stare s-o iubești așa, însoară-te! Și roagă-te: „Doamne, să ne mântuim, descoperă Tu cum suntem în adevăr și dă-ne puterea să ne iubim până în sfârșit!”.

Apoi uitați-vă la tot neamul celuilalt pentru că, atunci când vă căsătoriți, vă uniți cu tot neamul. Dacă voi, fetele, observați o dependență a băiatului de mama lui, nu vă faceți iluzii că n-o să vină mama lui, o să vină, el o să se ducă. El se va duce la mama lui mai des decât va sta acasă. Săptămâna lucrează și în *week-end* se duce la mama s-o ajute să are, să-și repare gardul. Aici ați scăpat mai ușor, e mai departe.

Să vă uitați atent care sunt relațiile din cealaltă familie, să nu trăiți cu iluzia că el/ea este *altfel*. La început, da, este, pare altfel, dar modelul e acolo în adânc. Da, e adevărat că vă puteți lepăda de aceste tipare, dacă respectați porunca Domnului de a vă lepăda de tată și mamă ca să fiți una. Dar pentru asta e nevoie ca fiecare să aleagă schimbarea pentru sine și să lucreze cu harul Domnului în mod responsabil. Nu porniți la drum cu iluzia că o să-l schimbi sau o s-o schimbi tu. În mai rău, dar nici un *tu*

nu poate schimba pe *alt-cineva*. Numai *eu*, fiecare *eu*, se poate schimba cu harul vindecător al Domnului, dacă vrea și se nevoiește în acest sens. Tu îl/o poți ajuta doar iubind și rugându-te. Iubirea ta va fi și un motiv și un loc prielnic pentru schimbare. Mulți aleg schimbarea în bine *de dragul cuiva*.

Să vă spovediți curat, amănunțit, cu pocăință, cu dor de vindecare. Dacă ați trăit împreună, dacă ați avut înainte relații, să aveți o perioadă de post de cel puțin patru luni înainte de căsătorie. Post de imagini sau relații trupești măcar patruzeci de zile, dar în patru luni mintea omului se curăță de imagini, de amintiri. Țineți postul ăsta.

Apoi, nu vă povestiți unul altuia viața, nu vă apucați să spuneți ce ați trăit, ce ați făcut în alte relații, cum era, nici dacă au fost prietenii curate. Nici prima iubire din liceu să n-o povestească mai ales fata băiatului, pentru că băieții fac filme în cap, pornografice. Și începe să-și imagineze și nu te mai vede decât în imaginea aceea. Dă-I numai lui Dumnezeu viața dinainte. Tu nu ascunzi, ci pur și simplu nu dai material imaginarului respectiv. Nimeni nu-ți poate înțelege viața.

Un alt sfat: renunțați la pretenția de a fi înțeleși. Mulți se plâng: „Nu mă înțelege, Maică!”. Păi tu nu te înțelegi pe tine, d-apăi el sau ea cum să te înțeleagă? Iubește, lasă înțelegerea care ține de creier. Iubirea ține de inimă: „Pune, Doamne, iubire în inima mea. Dă-mi, Doamne, să iubesc”. De ce să înțelegi? N-avem cum, e taină mare persoana umană.

Să vă spovediți la același duhovnic. Dacă ați avut duhovnici diferiți înainte de căsătorie, e bine ca duhovnicii

să ia legătura. Dacă unul este sub un canon, nu că nu se împărtășește, ci că a început o lucrare cu fiul duhovnicesc, atunci când fiul duhovnicesc se mută la celălalt duhovnic să-i spună aceuia: „Vezi că Maria din când în când o ia razna și plânge, plânge că-i e dor de mama și eu îi spun să citească poezii de Eminescu”. Iar atunci tu, ca duhovnic, continui să-i dai poezii de Eminescu pentru că i-a făcut bine. Să nu-i schimbi „tratamentul”.

Să vă alegeți nași credincioși, care se spovedesc și se împărtășesc. Nașii nu sunt acei oameni cu bani care să ne asigure material o nuntă frumoasă, ci oameni care să ne ajute pe calea aceasta grea a creșterii duhovnicești în familie. Să știm că ne înjugăm împreună. A înjuga, știți cum era jugul boilor, înseamnă să mergi în aceeași direcție, nu unul hăis și unul cea. Și de obicei „boul” care orientează jugul, stabilește relația este domnul, nu doamna. Lăsați-vă conduse de soț – în afară de păcat –, să vă lepădați de orgolii și de mândrie și să cereți ajutor: „Doamne, dă-mi să iubesc, învață-mă să iubesc!”.

După o ceartă dintre soț și soție, care ar fi gândul sau metoda care ar aduce împăcarea între cei doi? Eu știu răspunsul: să tacă.

Nu după ce s-au certat să tacă, ci înainte. Și vă zic o întâmplare. Într-un sat în Ardeal un preot este reclamat la episcop că nu se știe ce le-a făcut oamenilor din sat, că le-a dat niște sticlute femeilor și bărbații nu le mai bat. Vine episcopul și întreabă: „Ce faci, Părinte?” „Ce să fac, Preasfințite, veneau vinete femeile la biserică și nu mai știam ce să le fac soților, că sunt tare agresivi.” „Și ce-ai făcut?” „Le-am făcut agheasmă din aceea pentru lăuze,

o pun în niște sticlute pe care le dau femeilor și le zic: «Când vine bărbatul acasă, ia în gură niște agheasmă și s-o ții în gură până adoarme»”.

Apoi, soția să accepte să fie „proastă”. Eu am întâlnit odată pe stradă o femeie care țipa după soțul ei. El tot mergea; ea, după el, îl făcea în toate felurile. Soțul se oprește la un moment dat, îi dă un pumn, femeia cade pe jos, el pleacă mai departe. Eu o ajut să se ridice, ei îi curgea sânge din nas, din ureche, de nu-știu-unde, și-i zic: „Nu te-ai lăsat până nu te-a bătut!”. Iar ea așa, cu gura strânsă: „Da’ ce, eu sunt mai proastă!?” Ciudat fel de a nu fi proastă, nu?

Vă spuneam cum e creierul bărbatului, înclinat spre agresivitate, așa că are nevoie să fie îmblânzit, nu întărit. Femeia îl întărește pe bărbat ca să se răzbune, ca să-l pedepsească. Uneori e aberant ce face, de exemplu, dacă el întârzie. Femeia moare de frică, gândindu-se că o fi pățit ceva, dacă a avut accident, putea să dea și el un telefon, de ce nu dă telefon?, i-or fi furat telefonul! Și tot așa se frământă, zicând: „Numai să trăiască, numai să nu fi avut accident, chiar dacă a avut accident și mașina e praf, să fie viu și să vină să-l văd aici lângă mine”. Și iată că soțul intră pe ușă, sănătos, fără sânge, fără vânătăi. Atunci, ea începe: „Animalule, m-ai ținut în tensiune, nu mi-ai dat și mie un telefon!” și așa mai departe, în loc să procedeze exact invers, primind și trăind primul sentiment. Care e de fapt primul sentiment când acesta se întoarce? Bucuria că e viu. Ar putea să-i spună: „Ce bine că ești bine! Dacă ai ști ce frică mi-a fost și ce dor”, și să-l îmbrățișeze mulțumind lui Dumnezeu. Atunci el va zice: „Chiar îi pasă de mine! Cât mă iubește. Trebuie

să fiu mai atent cu ea”. Dacă îl face nesimțit, așa rămâne cum l-a făcut! Nu trebuie să-l întărâtați pe bărbat, să nu-i întărâtați pe copii, cum ne învață Sfântul Apostol Pavel.

Apoi, după ce v-ați certat, să nu vă împăcați ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Abuzurile au loc într-o familie și pentru că *se trece peste* certuri și peste supărări. Uităm și le lăsăm deoparte, iar săptămâna următoare ne certăm din nou plecând și de la cele acumulate înainte: „Că și săptămâna trecută la fel ai făcut, și acum un an, și acum doi” etc.

Când vreți să vă împăcați, când vă „trece”, cereți fiecare iertare pentru partea lui și iertați-vă unul pe altul. Și faceți făgăduință de a avea grijă unul de altul, de a avea grijă de viața voastră prin împăcare. Nu vă împăcați prin pupături pe rănilor încă vii. Avem nevoie de iertare, și aceasta se cere și se dă în mod conștient. Am auzit odată pe cineva zicând că nu vorbea cu soțul ei de o lună de zile pentru că era supărată pe el. Cealaltă persoană o întreabă: „Dormiți în camere separate?” „Nu, nu! Ba chiar ne îmbrățișăm și ne iubim, dar nu ne vorbim!”

– *Mai sunt trei întrebări, o să le citeșc pe toate. Cum vindecăm neuronii distruși după ce scăpăm de patimi? Cum ajutăm părinții care și în prezent trăiesc necununați? Ce pot face mai mult decât rugăciunea?*

– Vestea bună: până acuma se credea că neuronii nu se refac, că sunt singurele celule din organism care nu se refac. Dar acum știm că există niște celule în măduva spinării care pleacă, vin în creier și fac neuroni noi, deci nu este nici o problemă. Problema este a receptorilor. Noi avem nevoie de o perioadă mai lungă să se refacă

echilibrul acesta chimic din creier și să se refacă receptorii. Dar vestea bună cu adevărat este că rugăciunea repară și receptorii. Rugăciunea aduce energia necreată a lui Dumnezeu în trupul nostru, în sufletul nostru și ne dă viață. Se reface, dar numai prin rugăciunea atentă, scurtă și atentă, cu un verset din Psalmi sau cu „Doamne Iisuse Hristoase”.

Ca rugăciunea să facă aceasta, trebuie să facem câteva lucruri înainte. Trebuie să avem în inimă energia necreată a lui Dumnezeu, harul, să-l avem în trupul nostru. Aceasta se obține prin Sfintele Taine. La Spovedanie nu doar ni se iartă păcatele, ne și dezleagă și de acele lanțuri ale poftelor păcatului. Este o putere pe care Dumnezeu ne-o dă în Taina Spovedaniei să ne împotrivism poftei și pornirilor pătimase. În același timp, ne dă puterea de a-L dori pe Dumnezeu și binele. Avem în noi o dorință când ne spovedim de a nu mai păcătui, de a trăi bucuria aceea, de a fi liberi față de păcat. Sfânta Împărtășanie ne dă puterea efectivă nu numai de a lupta cu răul și de a ne împotrivi, ci și de a repara efectele răului, de a reface. Fără această energie necreată pe care o primim prin Sfintele Taine, degeaba ne rugăm. Rugăciunea activează energia necreată care este, în noi prin Sfintele Taine și lucrează în primul rând la vindecarea noastră. Dumnezeu, când vine la noi, în noi, în primul rând ne vindecă și apoi ne sfințește. Și ne vindecă acolo unde suntem bolnavi, în trupul nostru, în sufletul nostru, în duhul nostru.

Așadar, și neuronii, sau receptorii sau sinapsele distrușe, se vindecă prin rugăciune. Sunt exemple vii de oameni care ajunseseră aproape prostiți din cauza băuturii sau din cauza dependenței de pornografie, dar care

s-au vindecat rugându-se. Rugăciunea vindecă pentru că aduce și activează energia necreată și repară cele mai mici amănunte ale ființei noastre, inclusiv receptorii de pe neuronii bolnavi.

Ne vindecăm însă dacă ne dăruim voii lui Dumnezeu și nu înlocuind o plăcere cu o altă plăcere. Sunt oameni care se lasă de băut și se apucă de fumat, se lasă de fumat și se apucă de mâncat ciocolată. Și pâinea devine pricină de dependență, dacă o mâncăm peste măsură, dacă o mâncăm ca să scăpăm de o emoție negativă.

Așadar, aveți toate șansele să scăpați, dar să știți că atunci când vă lăsați de o patimă, de o dependență, urmează o perioadă foarte grea numită perioada de sevraj, în care organismul se îmbolnăvește. Dacă vrei să te lași de fumat, o să faci febră, ești neliniștit, ești furios. Nu mai spun de alcool, iar la drog trebuie numai cu asistență medicală. Chiar și un alcoolic în ultima fază, dacă nu mai bea deloc, poate să moară, are nevoie de asistență medicală. Cea mai grea dependență, eu n-am văzut nici un caz rezolvat și nici în literatura de specialitate nu am văzut cazuri rezolvate, este dependența de jocuri de noroc. Feriți-vă de plăcerea de a vă juca pe calculator, pe telefon, în timp se creează dependență care este mult mai greu de scos. Aceste dependențe sunt însoțite de demoni. Unele dintre ele, cum este cea de sex sau de mâncare sau de băutură, sunt bazate pe neputințele firii. Firea dorește mângâiere, dorește mâncare, dorește să bea. Jocul de noroc nu are nici un temei în fire. Jucătorii nu joacă pentru bani, deși așa se mint, ci pentru senzația de risc. Mulți hoți cu care am vorbit prin penitenciare nu furau pentru că aveau nevoie de bani. El, cât fura o dată, cheltuia

a doua zi, ci pentru senzația de pericol, de suspans pe care o trăia, se creau acei hormoni de plăcere în cantitate foarte mare și el căuta această stare.

Rugăciune, spovedanie deasă și cu smerenie. Să ne smerim arătându-I Domnului neputința. Nu veți reuși dacă spuneți și credeți: „Eu, dacă vreau, mă las!“. Nu, nu puteți. Și nici dacă ziceți: „Doamne, ajută-mă să mă las!“. Ci doar dacă zici: „Doamne, eu nu pot, Tu poți, scapă-mă!“. Puterea omului începe când nu mai are nici o putere și se deschide puterii lui Dumnezeu. Când suntem neputincioși, atunci vine puterea lui Dumnezeu în noi. Până atunci, dacă ne ținem bătoși, nu intră – suntem ca niște baloane umflate peste care curge harul și se prelinge pentru că nu are pe unde să intre.

Cum ajutam părinții care în prezent trăiesc necununați? Prin tot felul de metode. Prima este rugăciunea. A doua, șantajul, „șantajul duhovnicesc“, care, de fapt, este un ajutor de conștientizare: „Mamă, am auzit că, dacă nu vă cununați, păcatele voastre și ce ați mai trăi cad pe nepoței“. Nu pe voi, că zic: „Lasă că astea sunt scheme“. Dar dacă zici pe nepoțică, zice: „Vai, da, mă duc să mă cunun“. Deci tot felul de metode, cu dragoste, cu rugăciune – și nu-i părăsiți, nu-i lăsați. O să vă respingă o dată, mai tăceți, nu-i cicăliți. Din când în când, mai ziceți din nou. Pe bătrâni puteți să-i cicăliți, pe copii să nu-i cicăliți, pentru că ei răspund foarte agresiv la cicăleală. Să-L cicăliți pe Dumnezeu în privința lor!

Ce pot face mai mult decât rugăciune? În primul rând, pocăința pentru propriile păcate. Cât timp am păcate și patimi și zic: „El bea, el fumează. Eu nu am nici un păcat. Părinte, faceți un acatist“. Dar tu nu ai nimic, nimic? „Nu.“

Dar tu ce faci în timpul liber? „Ei, mai stau și eu de vorbă cu vecina.” Și ce vorbiți? „De una, de alta.” Adică de o vecină și de alta? „Da.” Adică bârfim, clevetim, vorbim în deșert, îl bârfim pe bărbatul nostru la vecina, iar ea pe al ei. Toate acestea sunt patimi. Noi obținem plăcere prin păcatele acestea și rugăciunea noastră nu are putere, nu are efect. Să ne vindecăm de propriile noastre patimi, chiar dacă ni se par mici.

Apoi să împlinim poruncile. Care este prima poruncă pe care vrei să o împliniți? Care vi se pare cea mai importantă din cele date de Mântuitorul?

– *Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima și cugetul tău...*

– Da, așa este, dar poți? Zice Părintele Sofronie: un credincios s-a dus la Muntele Athos și întreabă pe un părinte: „Ce să fac ca să mă mântuiesc?”, și acela îi răspunde cum spui și tu: „Să-L iubești pe Domnul și pe aproapele”. Iar el zice: „Eu pe Dumnezeu nu-L iubesc, nici nu-L simt, e departe, iar pe aproapele meu nici nu-l sufăr”. Se duce la alt părinte și întreabă același lucru. Iar acesta: „Iubește-L pe Dumnezeu și pe aproapele tău.” Cum să-L iubești pe Dumnezeu, nu știi, nu-ți vine, iar pe aproapele, oricât l-ai iubi, tot te scoate din minți. Și săracul, când a văzut că asta e singura soluție, s-a așezat pe o buturugă și și-a zis: „Ce mă fac, că nu mă mântuiesc? Aaa! O să mă port *ca și cum* aș iubi”.

Ce-ai face, dacă L-ai iubi pe Dumnezeu? Ce-ai face, dacă l-ai iubi pe bărbatul tău? Cum te-ai purta, dacă ți-ai iubi vecina? Acesta e începutul, asta e împlinirea poruncii. Să faci fapta iubirii până când ajungi ca simțirea, care este

legată de alte sentimente, de alte senzații, să se convertească în iubire.

Eu vă propun să începeți cu următoarele porunci: „Veniți la Mine, cei osteniți, să vă odihnesc!”, „Veniți la Mine să vă dau Trupul și Sângele Meu, că fără Mine nu puteți face nimic!”. Dacă nu împlinim aceste porunci, n-avem putere să le facem pe celelalte. Cum să-l iubesc pe aproapele, dacă e atât de nesuferit? Cum să mint, când mi-e atât de frică? Cum să nu fur de la *supermarket*? Numai cu ajutorul lui Dumnezeu, Care intră în mine când mă deschid Lui, lucrării Lui.

Apoi, când ne ducem la Spovedanie să ne pregătim pentru a ne lepăda de păcate, să trăim nu doar părerea de rău și rușinea că am fost cum am fost, ci și nădejdea vie că Domnul ne vindecă. Așa primim harul și cu el vom putea lucra și următoarele porunci. Dintre cele ce urmează, cea mai urgentă și mai aducătoare de sănătate este să-i iertăm pe cei care ne-au rănit. Apoi rugăciunea o să crească, rugăciunea o să lucreze de la sine și vă va învăța ce și cum să faceți mai departe.

– Ni s-a spus că în fața Domnului, la Judecata de Apoi, bărbatul va merge cu prima lui soție. Ni s-a spus că prima soție este singura adevărată. E adevărat? Eu sunt divorțat și Părintele duhovnic mi-a spus că este acceptat motivul divorțului. Am primit Taina Cununiei cu ambele soții. Deci e vorba de cineva căsătorit o dată și acum e la a doua căsătorie.

– Doamne, poate faci Tu loc pentru amândouă! Raiul e mare! Una într-un colț, alta în altul, eu fac naveta și o să fie bine!

Tu, omule, lasă grija asta! Împlinește poruncile, pocăiește-te pentru partea ta, roagă-te pentru ambele soții,

iart-o pe cea care ți-a greșit, și va fi bine. Dacă Sfânta Biserică a făcut acest pogorământ, dacă milostivul Dumnezeu a făcut acest pogorământ, fii sigur că are o soluție pentru voi la Judecata de Apoi. Mă tem că nu despre asta o să te întrebe însă atunci! Ia mai caută, poate mai ai ceva pe conștiință în afară de asta. Iartă, iubește, binecuvân-tează, fă fapte bune și îndrăznește, Dumnezeu este dragoste.

– Ce ar trebui să fac dacă două din surorile mele au început să meargă la sectanți? Ce ar trebui să facem, dacă mama și tata beau alcool?

– Cu surorile, de câte ori vii la biserică, să faci un pomelnic și să-l pui acolo în spatele icoanei Maicii Domnului. Rugăciunea către Maica Domnului este foarte de folos pentru că Maica Domnului este iubitoare și nu ține minte răul. Toți sectanții păcătuiesc față de Maica Domnului în primul rând. Și noi știm că Maica Domnului nu este supărăcioasă și că-l iubește și plânge după fiecare om care se pierde. Din experiența mea, pot să spun că au fost oameni care s-au întors la dreapta-credință prin rugăciunea din toată inima pe care am făcut-o către Maica Domnului.

În primul rând, nu vă pierdeți nădejdea, în al doilea rând, respectați-le libertatea. Nu vă certați cu ei pe teme dogmatice, nu le demonstrați că e așa sau în alt fel, trebuie refuzată orice discuție pe tema credinței. Iubiți-i, când vă duceți acasă, când mâncați împreună, iubiți-vă și rugați-vă pentru ei în taină, dar nu purtați discuții în contradictoriu. Duhul rătăcirii e foarte puternic și nu ne luptăm noi cu el. Să vă faceți sfânta cruce, să vă vadă credința și bucuria fără ostentație. Nădejde!

Cu alcoolul este foarte greu. Nu-i putem ajuta pe alții, numai pe noi ne putem păzi de această patimă, de această ispită și putem să învățăm cum să trăim noi sănătos când avem părinți alcoolici. Oamenii care au avut părinți alcoolici nu mai sunt foarte sănătoși. Se numește această suferință codependență. Am învățat un anumit comportament, privim oamenii într-un anumit fel, avem nevoie să scăpăm de aceste lucruri pe care le-am învățat. Citiți despre codependență și veți afla ce să faceți. Important este ca dumneavoastră să rămâneți sănătoși, să nu fiți dependenți de ei. Și nu le întrețineți boala prin comportamentul dumneavoastră. Rugăciune! Când vor ajunge la „fundul sacului”, se pot trezi, dacă sunt înconjurați de rugăciune. Încercați să-i trimiteți la întâlnirile AA, dacă există în localitatea lor. Dacă reușiți să-i convingeți să meargă la un grup de terapie să se lase, e foarte bine. Dar eu trag nădejde. În multe cazuri m-am rugat, am avut nădejde – și, cu ajutorul lui Dumnezeu, n-au murit respectivii așa, s-au pocăit, s-au spovedit.

Îndrăzniți în fața lui Dumnezeu – la oameni nu avem nădejde.

– Am citit că este păcat să te machiezi, să te aranjezi, să-ți vopsești părul. Dar dacă nu facem asta și nu ne întreținem, bărbatul, soțul poate se va uita la alta. Cum e bine?

– Of! Ia întrebă-l pe bărbatul tău: „Iubitule, cum îți pare că părul un centimetru de la rădăcină este mai sur, iar restul este roșcat? Așa am farmec?” Iar el: „Cum trăiești cu boiaua aia pe cap?”

Este frumos ca femeia să se îngrijească, să-și scoată în evidență frumusețea firească în armonie, nu în mod strident. Apoi, important este și cu ce scop o faci. Ca să

duci în ispită? Ca să atragi atenția? Sau ca să treci neobservată într-un mediu în care toată lumea e „aranjată”? Uneori, dacă suntem îmbrăcați ca toată lumea, mai ales la școală sau la catedră dacă te duci neîngrijit, nearanjat, copiii pot să râdă de tine. Așa că sunt situații în care te poți aranja, dar nu în scopul de a cuceri sau a păstra pe cineva.

Nu cucerești prin cele din afară, ci după cum spune Apostolul: să ne împodobim cu cele dinlăuntru. Apoi, sunteți în Biserică, dar nu sunteți total rupte de lumea asta. Nimeni nu poate să vă ceară să nu vă machiați în nici un fel, să nu vă aranjați în nici un fel.

Dar ferească Dumnezeu să veniți la Sfântul Potir cu ruj pe buze! Am plâns într-o noapte de Înviere, eram bucuroasă că e Învierea, dar am plâns de durere că Părintele nostru avea un veșmânt alb și era plin de buze roșii, evlavioase, care îi pupaseră veșmântul să se sfințească și-l umpluseră de ruj. Să aveți bun-simț, să aveți respect pentru ceilalți și să nu exagerați. Mai ales cu parfumurile. Sunt atât de toxice! Și fac mult rău și celor din jur!

– Până unde trebuie să ascultăm de bărbat? Există riscul de a stârni dominare în familie, când ascultarea este peste limitele personalității noastre? Rămânem doar la ascultare pentru a menține armonia sau discutăm pentru a conștientiza nedreptatea generată?

– Ce e „personalitatea”? E o boală psihică, este un produs al psihismului omenesc. Nu este boală de dus la nebuni, ci e una de umblat nebun prin lume. Personalitatea este o construcție a minții noastre pentru a pica bine, pentru a părea „cineva”! De ce să fie unul prost și

altul nu? Personalitatea este o construcție pe care e nevoie s-o lepădăm ca să devenim *persoană*, ca să devenim liberi, să fim autentici. Personalitatea este o mască! Atunci când ascult de bărbatul meu și-mi pierd personalitatea devin, de fapt, vie, devin persoană, trăiesc pentru celălalt. Și nu poate fi vorba de dominare atât timp cât în pericol este personalitatea. Dar dacă în pericol este persoana mea, dacă bărbatul meu îmi cere pornografie, dacă el îmi cere să fur, dacă îmi cere să fac păcate, înseamnă că îmi atacă persoana mea, mântuirea mea, viața mea, și atunci nu-l ascult. Așadar: ascultare până la păcat. Asta îl ajută și îl salvează și pe el. Atenție la deosebirea dintre personalitate și persoană! Atenție, dacă atunci când îți cere ceva, te doare orgoliul – atunci mori și cedează; dacă îți atacă demnitatea ta de om, nu cedezi și spui: „Asta nu fac!”, cu orice risc, cu riscul de a pierde tot, dar îți câștigi viața.

– Educația mea nu-L includea pe Domnul, în dorința de a mă elibera de presiunea din familie, cu deplină, dar proastă rațiune, m-am căsătorit. N-am avut suficientă dragoste să-l transform pe el. Am hotărât să încep o altă relație și am divorțat. Domnul m-a salvat din necunoaștere și mila Sa m-a adus în Biserică. Îl simt cu mine. După opt ani, mă gândesc să întemeiez o familie. Este frica un semn bun sau doar o amenințare?

– Dacă te temi că și celălalt bărbat o să fie ca primul, pentru că deja în timp ce merge cu tine în oraș mai are trei întâlniri, atunci frica e întemeiată și ascultă-i glasul. Dacă frica e imaginară, atunci nu e întemeiată. Ai nevoie de curaj, ai nevoie de încredere în Dumnezeu dobândită prin ascultarea de El.

Frica este sănătoasă atunci când obiectul fricii este o realitate obiectivă: „Mi-e frică să mă duc acolo, pentru că acolo sunt câini răi” – ocolesc, mă duc pe partea cealaltă. „Mi-e frică de întuneric” – îmi iau o lanternă. „Mi-e frică să merg singură” – îl rog pe Părintele să meargă cu mine. Dar dacă mi-e frică în general, asta-i o frică bolnăvicioasă și poate să fie din amintirea traumei pe care ai pățimit-o în prima căsătorie.

Important este să nu te mai căsătorești *ca să scapi de ceva*. Multe fete se căsătoresc pentru a scăpa de familie și dau de altă belea. Dacă te căsătorești ca să scapi de singurătate, ai sărit din lac în puț. Nu vă căsătoriți ca să scăpați, ci din dragoste și din nădejdea, întemeiată pe dovezi deja vizibile, că vă puteți mântui împreună. Eu vă vorbesc ca unora ce sunteți în Biserică și credincioși.

– Dacă știm din start că el provine dintr-o familie în care știm că părinții s-au despărțit, pentru că tatăl a înșelat-o pe mama, acesta căsătorindu-se cu o altă femeie, ce să fac, să mă aștept că el mă va înșela sau să cred că Dumnezeu îl poate face altfel?

Când credem că el va face la fel, se poate întâmpla să fie la fel. De obicei, oamenii repetă traumele sau obiceiurile din familiile lor pentru că se tem de ele și cred în ele. Aceste credințe ascunse duc la repetare. Mântuitorul spune: „Fie ție după credința ta”. Orice credință, fie bună, fie rea, are o putere foarte mare. Să lepădăm credințele false. Da, Dumnezeu îl schimbă, dacă el se leapădă de obiceiurile părinților în mod conștient, iar tu îl susții cu dragoste, răbdare și încredere. Rugăciunea

ajută efectiv la ștergerea tiparelor psihologice. Iar dacă el dorește cu adevărat să întemeieze o familie, veți birui.

– Cum poate o femeie necăsătorită să lupte cu desfrânarea? Am descoperit plăcerea aceasta la unsprezece ani. Mă rog, mă spovedesc, mă împărtășesc și mă urc pe pereți. Ce să fac?

Deja aceasta nu mai este propriu-zis o desfrânare, ci este o dependență de plăcerea pe care ți-o produci pe această cale. Din păcate, există mulți dependenți de masturbare, care, de fapt, este o dependență de pornografie, pentru că masturbarea în sensul simplu al cuvântului nu este decât la copiii care nu au fost alimentați cu imagini. Dar în momentul când au văzut imagini, ea devine deja dependență de pornografie. Te rog să ne cauți pe *site*, să ne scrii și o să se ocupe o măicuță de tine, ca să urmezi niște pași împreună prin rugăciune. Cu cât te încrânce-nezi mai tare să te lași, cu atât te biruiește această patimă.

Apoi, caută ce se ascunde în spatele acestei dependențe. De ce anume fugi prin această plăcere. Precis ai în spate și alte motive și alte traume. Nu devenim atât de dependenți cu multă ușurință. Omul are în el o repulsie de a fi robul acestor patimi. Dar, din păcate, astăzi sunt tot mai mulți astfel de oameni și li se mai și explică la televizor și în cărțile de știință că-i sănătos, că-i normal, că-i o formă de eliberare. Este o mare minciună, întreținută de cei care câștigă bani de pe urma dependențelor noastre și care astfel ne țin în control și prin care diavolul se bucură.

Ai nevoie să te eliberezi, și poți s-o faci numai cu mila lui Dumnezeu. Spovedește-te mereu. Un băiat dependent

îmi spunea: „De trei ani Părintele mă duce cu lingurița și n-am mai căzut în păcat”. Adică Părintele îi spune: „Dacă până duminică nu cazi, te împărtășesc”, și el rezistă, ca să se împărtășească. Și a biruit, pentru că în linguriță este Acel Cineva care ne vindecă. Dar ai nevoie de credință și răbdare.

Dependența este o boală grea, dar este important să dorim din tot sufletul să scăpăm, să urâm acest păcat, să urâm aceste puteri care ne batjocoresc demnitatea. Altfel, viața voastră este murdară, copiii voștri sunt afectați, vecinii voștri sunt afectați. Dar un om curat, care și-a dobândit curăția, răspândește unde de curăție și de har în jurul său.

Eu sunt atât de bucuroasă că sunteți aici, în Anglia, și că prin Sfânta Liturghie pe aceste pământuri și prin rugăciunea voastră de binecuvântare pentru toată lumea, pentru tot pământul, aduceți și aici puterea lui Dumnezeu. Sunteți ca niște apostoli. Aici, în biserică, când ne rugăm, suntem sfinți, suntem desăvârșiți, dar avem nevoie să luăm această sfințenie și acasă, în toată viața noastră și să ne bucurăm de ea, s-o răspândim și în jurul nostru.

Să urâm păcatul, și vom birui.

– *Femeia însărcinată poate fi nașă de Cununie sau de Botez?*

– Sigur, dar să danseze cu grijă, să nu salte copilul! Dacă ești mai sănătoasă, poți să și dansezi la horă. Eu cunosc o doamnă care a condus mașina până s-a dus la maternitate, unde a parcat mașina și apoi a născut.

Ești o nașă extraordinară. Și femeia însărcinată este de o sută de ori mai frumoasă. Apoi ești un exemplu bun pentru fini, doar că finii trebuie să fie ortodocși.

– *Și nașa cununată.*

– O, da! Mare har vine prin Taina Sfintei Cununii, și pentru fini, și pentru nași. E păcat că nu-l folosim. E o putere atât de minunată, care ne transformă atât de minunat! Semănăm cu cerșetorul din *Prinț și cerșetor*. Ați citit povestea asta? Un prinț a schimbat locul cu cerșetorul, și cerșetorul a rămas la palat. Toată lumea se purta cu el ca și cum prințul ar fi avut o boală și-și pierduse memoria. Încet, încet, a învățat cum trebuie să se poarte, dar nu înțelegea ce i se cere când era întrebat unde este sceptrul, simbolul puterii. După multe peripeții, ajunge prințul iar acasă... Și când este întrebat adevăratul prinț unde este sceptrul, el zice: „L-am pus într-un cotlon”, și arată locul. Atunci cerșetorul spune: „Aaa, ăla cu care spăream eu nuci!”. De multe ori, noi, creștinii ortodocși, spargem nuci cu sceptrul! Avem harul cu noi, în noi și mâncăm semințe cu el. Să ne trezim! Să-l folosim! Doamne, dă-mi acum să folosesc harul Tău, în tot ce fac și în tot ce simt și în tot ce spun!

Amin!

Cuvânt despre vindecarea slăbănogului din Capernaum

„Fraților, avem felurite daruri, după harul ce ni s-a dat. Dacă avem prorocie, să prorocim după măsura credinței; dacă avem slujire, să stăruim în slujire; dacă unul învață, să se sânguiască în învățatură; dacă îndeamnă, să fie la îndemnare; dacă împarte altora, să împartă cu firească nevinovăție; dacă stă în frunte, să fie cu tragere de inimă; dacă miluiește, să miluiască cu voie bună! Dragostea să fie nefățarnică. Urâți răul, alipiți-vă de bine. În iubire frățească, unii pe alții iubiți-vă; în cinste, unii altora dați-vă întâietate. La sânguință, nu pregetați; cu duhul fiți fierbinți; Domnului slujiți. Bucurați-vă în nădejde; în suferință fiți răbdători; la rugăciune stăruiți. Faceți-vă părtași la trebuințele sfinților, iubirea de străini urmând. Bine-cuvântați și nu blestemați” (Romani 12, 6-14).

„În vremea aceea, intrând în corabie, Iisus a trecut marea înapoi și s-a întors în orașul Său. Și iată că I-au adus un slăbănog, care zăcea în pat. Și Iisus, văzând credința lor, a zis slăbănogului: Îndrăznește, fiule; și se iartă păcatele tale. Atunci unii dintre cărturari au zis în sinea lor: Acesta săvârșește blasfemie. Dar Iisus, știind gândurile lor, le-a zis: Pentru ce cugetați cele rele în inimile voastre? Căci ce este mai lesne a zice: și se iartă păcatele tale, sau a zice: scoală-te și umblă? Ca să știți însă că putere are Fiul Omului pe pământ a ierta

păcatele, atunci a zis slăbănogului: scoală-te, ia-ți patul tău și te du la casa ta. Și, sculându-se el, și-a luat patul și s-a dus la casa sa. Iar mulțimile, văzând acestea, se minunau și slăveau pe Dumnezeu, Care a dat o putere ca aceasta oamenilor” (Matei 9, 1-8).

– *Maică Siluana, vă rugăm să ne spuneți un cuvânt la această Evanghelie.*

– *Doamne, nu mă părăsi! Înainte de a vorbi despre ce am auzit și a trăit sufletul meu la ascultarea Sfintei Evanghelii, mi-a rămas gândul la Apostol: „Bindecuvântați și nu blestemați”. Întreaga epistolă a Sfântului Apostol Pavel către Romani este un îndrumar practic de bucurie. Dacă vrem să nu mai avem necazuri și să nu ni se mai facă lucruri rele, e bine să facem ce ne învață Sfântul Apostol Pavel în *Epistola către Romani*. Este cea mai practică epistolă, adică ne spune clar ce anume să facem. În *Apostolul* de azi ne-a dat câteva instrucțiuni, așa, pentru toată mintea și pentru toată puterea: „La sânguință nu pregetați; cu duhul fiți fierbinți; Domnului slujiți. Bucurați-vă în nădejde; în suferință fiți răbdători; la rugăciune stăruiți. Faceți-vă părtași la trebuințele sfinților” (sfinți erau considerați toți creștinii), „iubirea de străini urmând. Bindecuvântați pe cei ce vă prigonesc, bindecuvântați-i și nu-i blestemați. Bucurați-vă cu cei ce se bucură; plângeți cu cei ce plâng. Cugetați același lucru unii pentru alții; nu cugetați la cele înalte, ci lăsați-vă duși spre cele smerite. Nu vă socotiți voi înșivă înțelepți. Nu răsplătiți nimănui răul cu rău. Purtați grijă de cele bune înaintea tuturor oamenilor. Dacă se poate, pe cât stă în puterea voastră, trăiți în bună pace cu toți oamenii” (Romani 12, 11-18).*

Iată cheia fericirii! Ne plângem că suntem bolnavi, că avem necazuri, că avem vrăjmași. Dacă vom face doar ce am citit eu acum, nimic din toate astea n-o să ni se mai întâmple, decât dacă Dumnezeu ne alege să fim martiri sau sfinți, să pătimim pentru frații noștri, pentru alții – că multe pătimiri sunt și pentru alții, nu numai pentru noi. Acum, cel mai important lucru și cel mai practic este acesta: binecuvântați pe cei ce vă prigonesc! Nu e greu! Să zicem: „Doamne, binecuvântează pe cutare, binecuvântează pe cei care m-au blestemat”. Acum mă rog eu: „Doamne, binecuvântează-i pe toți care mi-au făcut rău, cu știință, cu neștiință, cu voie, fără voie, rău mare, rău mic. Doamne, binecuvântează-i pe toți cei ce mă bârfesc, pe cei ce mă ocărăsc, care îmi fac rău, care gândesc rău. Binecuvântează-i pe toți care mă ajută, care îmi fac bine, dar și pe vrăjmașii mei!”. Chiar dacă nu simt dragoste pentru cineva care mă bârfește sau îmi face rău, mă rog astfel. Nu caut dragostea sentimentală. Dragostea pe care ne-o cere Dumnezeu nu se bazează pe sentimente, este darul Lui, e iubirea Lui coborâtă în noi. Sentimentele sunt o înflorire a dragostei, dar florile acestea se veștejesc repede. Ne iubim copiii, dar în momentul următor, dacă ne înfurie, îi blestemăm. Or, iubirea de care avem nevoie începe cu jertfa acestei binecuvântări.

Noi, toți românii, și cred că toate neamurile, trăim sub blestem – de mici copii am fost blestemați de părinții noștri. Și mamele sau bunicile spun: „Dar nu zic cu răutate, spun și eu așa, la mânie”. În anumite zone ale țării, din zece cuvinte, șase-șapte sunt cu diavolul, direct, nu

cu nume ocolite. Dacă superi pe cineva, urmează: „Fir-ai al...”, „Arză-te-ar...”, „Luata-ar...”, „Du-te...” – toate acestea sunt blestem, sunt puteri în cuvânt, pentru că vrăjmașul se bagă și lucrează numai cu puterile noastre. Și astfel, puterile întunericului își pun pecetea asupra noastră.

Astăzi se fac măsurători în laboratoare, câtă energie pleacă dintr-o inimă și dintr-o minte și cât bine sau rău face pe traseu. Încă nu au instrumente atât de fine ca să vadă cât de departe poate să ajungă energia gândului omenesc. Eu pot să mă gândesc la cineva din Africa de Sud și gândul meu ajunge acolo, împreună cu energia bună sau rea pe care o trimit. Efectul însă se întoarce la mine. Fiecare energie se întoarce la izvorul din care a ieșit. Toate gândurile rele, toate blestemele, toate înjurăturile se întorc la noi și ne lovesc pe noi în punctele cele mai sensibile.

Uneori punctul cel mai sensibil din viața omului este copilul. Toți își iubesc copiii, toți doresc ca ei să fie fericiți, dar aproape toți îi expun acestor energii negative, îi oferă vrăjmașului, uneori direct: „Luata-ar...”, „Fir-ai...”, „Să fii...”. Aici avem nevoie de pocăință, să cerem iertare de la Dumnezeu pentru tot cuvântul acesta de blestem care apasă, să iertăm pe toți strămoșii noștri care ne-au blestemat fără să știe cât rău fac. Aici nu mă refer numai la cei pe care i-ați blestemat cu bună știință, ci vorbesc de aceste puteri pe care le provocați fără să vă dați seama, fără să știți ce faceți. Strigați, așadar, mereu: „Doamne, binecuvântează pe cutare sau cutare”. Și viața vi se va schimba.

Mulți oameni spun că nu au vrăjmași, dar gândiți-vă ce greu este să iubim: nu doar nu-l pot iubi pe cel care mi-a furat mașina, dar nu pot să o iubesc pe soacră-mea, că se bagă în viața mea, îmi spune unde să pun patul, îmi spune ce să fac, ține mai mult cu băiatul ei decât cu mine, mă bârfește, mă judecă. Cum s-o iubesc în astfel de condiții pe soacră-mea? Greu! Dar pe mama ta, care „i-a dat mai multe” surorii tale, o iubești? Da, o iubești, dacă se îmbolnăvește și dacă moare o plângi, dar când vorbești cu ea nu iese din cuvântul tău iubire, din gesturile tale nu iese iubire, nu ai iubire, pentru că ții minte răul. Toți ne facem rău unul altuia fără să vrem, nu suntem încă sfinți. Dar mai rău decât răul suferit este ținerea de minte a răului, otrăvirea minții cu gândul rău. Așadar, cunoscând această mare neputință a noastră de a iubi, să zicem mereu: „Doamne, cât rău am făcut eu! Iartă-mă, și iartă-l și pe cel care îmi face mie rău”. În momentul în care îi binecuvântăm pe cei care ne fac rău, Duhul Sfânt ne acoperă cu aripile Lui și duhurile rele nu mai au nici un acces la noi. Chiar dacă o spunem numai cu gura. Un părinte îmi zicea că nu are nici un efect când o spunem doar cu gura. Atunci l-am întrebat: „Dacă cineva vine și-ți spune că drăcuiește numai așa, cu gura, îi spui că-i bine?” „A, nu, că dracul vine!” „Dar de ce diavolul să vină și Dumnezeu să nu vină?”

Când zicem: „Doamne, miluiește”, „Doamne, binecuvântează”, Dumnezeu degrabă Își activează prezența, harul, că e cu noi, e în noi, dar nu se activează energia Lui decât la cererea noastră. Multe soții și-au schimbat viața și și-au schimbat relația cu soțul, și soțul s-a schimbat

în urma acestei lucrări: „Doamne, binecuvântează-l pe bărbatul meu”. Dacă ne-am înregistra gândurile când suntem supărați, am vedea că mai mult de jumătate sunt un fel de blesteme. Dacă alungăm aceste gânduri cu rugăciunea de binecuvântare, atunci totul se schimbă.

Să nu căutăm să simțim înlăuntrul nostru dorința de binecuvântare. Dorința noastră este robită de impulsul răzbunării. Doresc să-l învăț minte, doresc să-l pedepesc, să-mi fac dreptate, deci dorința mea este bolnavă, nu pot să mă bazez pe ea. Ce am eu liber este voia mea de a spune ce zice Dumnezeu, libertatea aceasta de a rosti cu buzele ce zice Dumnezeu. „Doamne, binecuvântează-l!”. Acum știința descoperă că, atunci când am un gând sau spun un cuvânt, în trup se pornesc niște substanțe chimice care sunt emoțiile, emoțiile pe care le simțim noi – ne strânge stomacul, ne bate inima, ne tremură genunchii, ne înroșim, transpirăm. Acestea sunt semnele emoției și sunt efectul unor substanțe care circulă prin noi. Aceste substanțe se creează în creier și se fac ca niște parfumuri, care se amestecă în funcție de starea noastră sufletească și se răspândesc în tot trupul, ca să ne pregătească să facem față: să fugim, să zâmbim, să ne răzbunăm, să ne încruntăm, sau ce mai credem că avem nevoie ca să trăim (supraviețuim) în relația respectivă. Când zic un blestem, tot trupul meu este invadat de substanțele acestea negative și mă otrăvesc, deși simt plăcere. Când zic: „Doamne, binecuvântează”, din creierul meu pornesc substanțe benefice care îmi dau bucurie, pace, sănătate.

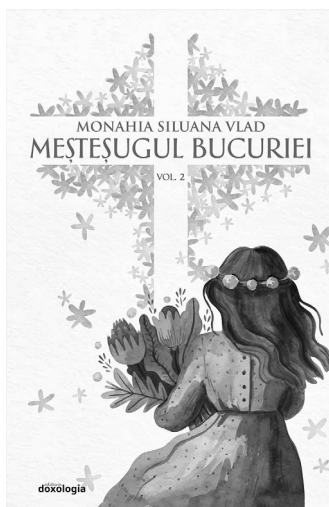
Sunt oameni care s-au vindecat de cancer binecuvântându-i pe toți dușmanii lor pe care i-au avut vreodată, binecuvântându-i pe cei care le-au făcut rău. La început numai cu gura, pe urmă, pe măsură ce rosteau cuvintele, organismul se schimba pentru că simțea bucuria aceea de a fi bun. Așa se stinge impulsul de a blestema.

Dar nu putem, anumite lucruri nu putem să le facem. Mai ales nu putem să-i determinăm sau măcar să-i ajutăm pe cei de lângă noi să aleagă binele. Aici ne ajută Evanghelia de astăzi. Evanghelia ne spune că niște oameni credincioși au adus la Domnul pe targă pe unul care era paralizat, paralytic, zicem noi. Așa să facem și noi cu cei necredincioși sau pătimiși din familia noastră sau din jurul nostru. Să-i iubim și să-i aducem pe targa care este pomelnicul nostru la Mântuitorul. De asemenea, uitându-ne la noi înșine, înlăuntrul nostru, vom vedea că avem în noi mai multe „personalități”. O parte din noi vrea să fie bună și drăguță, o altă parte este extrem de politicoasă, dar avem și o parte ascunsă care, atunci când ne înfuriam, de exemplu, face să dispară politețea, bunătatea... Tot noi suntem! Asta am descoperit în Taina Sfintei Spovedanii. Îi spuneam Părintelui că atunci când mă înfurii – mulțumesc lui Dumnezeu că acum m-am mai vindecat – eu nu sunt eu, nu știu ce mă apucă, cred că-i tata, tataia. Părintele îmi pune mâna pe cap, se uită la mine cu drag, și-mi zice: „Eugenia” (așa mă chema atunci), „asta ești tu!”. Am înțeles, am acceptat și am început să strig: „Doamne, vindecă-mă!”.

Avem în noi puteri ale sufletului total neputincioase. Nu pot să mă rog, nu-mi vine – asta înseamnă că dimensiunea aceea a sufletului e paralizată. Nu pot să nu vorbesc urât – această putere este paralizată. Nu pot să nu mănânc mai mult decât îmi trebuie – această putere de a spune „stop” este paralizată. Dar în noi sunt și puteri sănătoase. Avem conștiința care ne spune ce nu e bine. Avem dorința mai ascunsă care spune: tare aș vrea să nu mai mănânc mult, tare aș vrea să nu mai înjur, tare aș vrea să nu mai fac acest păcat. Acea dorință este sănătoasă. Să pornim de aici, să folosim aceste puteri ale sufletului, care sunt sănătoase, ca pe cei ce duc targa. Să punem pe targa rugăciunii părțile paralizate și să le ducem la Domnul. Să-L chemăm în ele. Atunci Dumnezeu, văzând credința anumitor părți din ființa mea, mă va ajuta. Dacă ne îndurăm! Că uneori nu ne îndurăm, pentru că ne face plăcere să fim răi, pentru că substanțele acelea ale răutății ne dau senzația că suntem puternici, că suntem grozavi. N-ați văzut câte unul mic, când se înfurie, cât ține la furia lui? E plin de hormonii furiei, care îi dau impresia că este foarte puternic și stăpânește întreaga lume. Dar, slavă Domnului, încet, încet, crescând mari, ne dăm seama că răutatea nu ne face bine și ne îndurăm să lepădăm aceste neputințe, dându-le lui Dumnezeu.


Așa să ne ajute Dumnezeu!

Alte cărți ale Schimonahiei Siluana Vlad
apărute la Editura Doxologia



Pentru mai multe cărți ale autoarei și alte cărți
de folos duhovnicesc, vizitați site-ul edituradoxologia.ro

Redactor: Lia Gociu
Corector: Marta Grădinaru
Tehnoredactor: Alina Andrei
Design copertă: Ștefan Pintilie
Prepress: Leonard Lunguleac

Editura Doxologia, Cuza-Vodă 51, 700038, IAȘI
Tel.: 0232216693; Fax: 0232216694
<https://edituradoxologia.ro>
E-mail: edituradoxologia@gmail.com
 Editura.Doxologia